

**HAJDÚ-
BIHARI**

XL. ÉVFOLYAM
303. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1983. XII. 24.
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

**Békés, boldog
karácsonyi ünnepeket
kíván
minden olvasójának**

A HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
SZERKESZTŐSÉGE

Az ember boldog akar lenni

Délután év végi üdvözlőket bontogattam és címeztem — „Kellemes ünnepeket és boldog új évet kívánok!” —, este a Bölcsesség könyvebe lapoztatva rábukkantam egy Mörz-idézetre, amely fél évszázaddal előbb került papírra: „...milyen boldog is az ember, ha nincs baja”.

Te jóságos ég: ha ez mindenkire és minden korban vonatkozna, akkor valóban üres forrásnak egymásnak boldogságot kívánunk, a boldogságot keressük. Hiszen hol található ma valaki, akinek nincs baja? Annyi gond, probléma nyomja a vállunkat, annyi társadalmi és egyéni teherrel küszködünk, hogy ilyen alapon valóban reménytelen elérni a boldogság olyannyira áhított és jó barátok által valóban őszinte szívvel kívánt állapotát.

Mi kellett egykoron és mi kellett ma a boldogsághoz? Ami közös: mindenekelőtt egészség. De — így Karinthy Frigyes, Mörz kortársa, a másik irógénusz —: „az ember nem egészséges, hanem boldog akar lenni.” Ami az egészséget illeti: „ahhoz mindenekelőtt egészséges életmódot kell vagy legalábbis kellene folytatni. Tele vannak a lakók a túlzott gyógyszerfogyasztás ártalmával, azokkal a civilizációs, más szóval jóléti betegségekkel, amelyekkel küszködünk. Napjaink embere állítólag éppúgy nem tudja elviselni a lakótelepek egyhangú kikiáltott életmódját, mint amiként idegesítik és ezzel megbetegítik a rohanó élet jelenségei. Csak hogy számszámra ismerék embereket és bizonyára milliónyian vannak, akik úgy rendezik be az életüket, hogy egészségesen éljenek. És itt nem csak és nem elsősorban a testdézserre, a mozgásra gondolok, ami szintén feltétlenül hozzátartozik az egészséges élethez. Hanem könyvek, barátok, a legkülönfélébb kulturális és érzelmi élmények gyűjtésével olyan környezetet teremtenek maguknak, ahol a lelkiük, s ezzel a testük is épen marad.

Azt hiszem, ha az ember boldog akar lenni — márpedig akar, legfeljebb nem tud —, mindenekelőtt egészségesen kell gondolkodnia. Ez korántsem olyan könnyű, mint amilyennek látszik: annyi benyomás, hatás ér naponta valamennyiünket, annyi mindenben kell véleményt alkotnunk, annyiszor kell magunkat elhelyeznünk az értékrendekben, hogy könnyű eltévedni. És boldogtalanul élni annak ellenére, hogy másként is tehetnénk.

Tudjuk — s ezt már az ókorban tudták: a gazdagság önmagában nem boldogít. A biblia tele van olyan történetekkel, ahol a jómód lelki szegénységgel, az anyagi nincstelenséggel pedig tartalmas élettel párosul. Később született meg az a közmondás, ami mindmáig érvényes: „A pénz nem boldogít.” Csak hogy — tegyük hozzá — a pénztelenség sem. Hideg szobában, vacogva, kopálva nehéz boldognak lenni. Szerencsénkre ez az ország ma lakossága egészének biztosítja a meleg szobát és a mindennapi kenyeret. Oriási eredmény ez, bár ritkán vesszük elő a történelmi mércét. Általában több szó esik a mai viszonylag szegény rétegekről, mint arról a korszakos változásról, amely magában a mércében bekövetkezett. A mai magyar társadalom általános helyzete olyan, hogy mindenkinek módja van megtalálni a boldogulását. Egyes rétegek azonban még nem tanultak meg élni a lehetőségekkel. Érdekes módon — szomorúan kell bevallani, hogy ebben Mörz Egy boldog emberére, Jó Györgyre hasonlítanak — éppen az érintettek érzik kevésbé, hogy mi mindentől fosztotta meg őket a sors. Nem, ők sem elsősorban anyagiakban szenvednek hiányt. Saját szűkebb környezetük foglyai-ként élnek, csak nehezen vernek gyökeret egy tágabb, szélesebb távlatokat nyújtó közösségben.

Elgondolkodtató tanulság: önmagában a teljes élet anyagi alapjainak lehetősége még nem elegendő, hogy valakik boldognak érezzék magukat. Százszázra élnek közöttünk emberek, akik valamikor zsiroskenyérrel laktak jól, ma pedig százszor jobban megy a soruk, de állandóan elégedetlenkednek. Még mindig abban az illúzióban élnek, hogy minden esztendőnek jobbnak, gazdagabbnak kell lennie, mint az előzőek voltak. Igaz, nem is olyan régen a népgazdasági tervek is tartalmazták ezt az elképzelést. Erre azonban az élet rácafozott. Márpedig aki a bármennyire is szépen hangzó célokról nem ismeri fel, hogy a körülmények miatt lehetetlen a megvalósításuk, és nem a körülötte levő világhoz alkalmazkodik, hanem azt várja, hogy majd az igazodik hozzá, saját boldogtalanságának kovácsa. Az egyén számára azonban ez nem jelentheti azt, hogy ha valamihez csak később tud hozzájutni,

mint mások, vagy éppen le kell mondania róla, akkor le kell mondania a boldog életéről is. Igaz: nemcsak a pénz nem boldogít, de a pénztelenség sem. Még inkább fontos azonban, hogy a pénz soha ne váljék céljá, maradjon meg eszköznek. Olyannak, amivel a teljesítményeket, a végzett munkát mérjük és amivel különböző javakhoz lehet hozzájutni. Nem lehet azonban — legalábbis a boldogságra törekvő ember számára — az ember értékének mércéje.

El kell ismerni: sok még az igazságtalanság mai világunkban. A szocializmus az igazságosság társadalmát, de törekvéseink megvalósítása hosszabb időt vesz igénybe, mint gondoltuk. A társadalomnak nem szabad belenyugodnia abba, hogy alapelvei elterjedjenek. Küzdeni kell a jó munka anyagi és erkölcsi megbecsüléséért. Sok, nagyon sok a méltánytalanság. Az egyének azonban meg kell tanulni elviselni ilyeneket is. A bátor, kritikus fellépésre az általános politika megvalósítása érdekében szükség van. Mi több: az ilyen harc, még ha az ember sebeket is kap, hozzátartozik a mai magyar ember méltóságához és ezzel boldogságához. A kapott sebek fájhatnak, mégis mind az egyéni boldogság, mind a szélesebb közösség érdekében el kell tudni viselni őket. A sérelmi politika, a sértettség nemcsak rossz tanácsadó, hanem lehetetlenné teszi a kiegyensúlyozott életet.

A boldogságot a legtöbbször a szerelemmel kapcsolatban szokták emlegetni. És a családdal. Mint mondják, a szerelem vak: a szerelmesek boldogságukban elfeledkeznek a körülöttük levő világról. Szép, nemes érzés ez, még akkor is, ha csalódásokkal jár: a nagy, soha el nem múló szerelemtől később kiderülhet, hogy bizony nagyon is illelonyak voltak. A családi élet nyugalma azonban fontos feltétele a boldogságnak. Aki a családjában, élete párjával, gyermekeivel jól érzi magát, az könnyebben tudja másfajta gondjait elviselni. Az az ideális, ha az otthon biztonsága kisugárzik a más tevékenységekre. És százszorosán jaja, ha a másutt szerzett vélt vagy valódi sérelmek megviselik az otthon nyugalma. Ha két ember szerelemmel szereti egymást és elhatározza, összeházasodik, tisztában kell lennie azzal, hogy mivel a jót könnyű elviselni, elsősorban a gondokban, a bajokban kell támogatniok a másikat. Később születendő gyermekeikkel pedig csak akkor tudnak majd az idők múltával is szót érteni, ha őket nem csupán saját képmásukra, hanem az ő egyéniségüknek, hajlamaiknak, a változó világból adódó másfajta gondolkozásuk figyelembevételével próbálják teljes emberré formálni, nevelni. A házastársak közötti jó viszony, szeretet éppúgy hozzátartozik a családi élet zavartalanához, mint az a boldogsághoz.

A családi élet mércéje nem azoknak a javaknak az összessége, amelyet anya, apa, gyerek, gyerekek magukénak mondhatnak. Ezt igyekeznünk tükrözteni idei karácsonyi számunkban. A családban meg kell tanulni lemondani a másik javára. Úgy érzem, túlságosan sokan emlegetik némelyek mostanában, mennyivel kevesebb az egy személyre jutó jövedelem a két- és háromgyermekeseknél, mint a gyermektelen házaspároknál, de a kelleténél kevesebb szó esik róla, hogy a gyermek ugyan nagy gond, de még nagyobb öröm! Es egyben hajtóerő is: az ember sok mindent vállal gyermekeért, amit különben nem csinálna. Ezek azonban örömet jelentő, boldogságforrást jelentő áldozatok. A sokat emlegetett második műszak is mindjárt mást jelent, ha az ember hozzáképzel nemcsak a konyhai munkát, hanem a kedvenc ételét örömmel fogyasztó gyermeket és a bár fáradt, de jóízűen falatozó gyermekét belső elégedettséggel néző anyát. Persze, ha valakinek csak robot a konyhai munka, csak kiadás a gyermek, nem lelheti örömet benne. De nem lehet boldog sem!

Hol tehát a boldogság mostanában ebben a zajló, örvendetes hírekkel ritkán szolgáló világban? Nem, semmiképpen nem akkora boldog az ember, ha nincs baja. Hanem, ha képes azokkal szembeszállni, azokat vagy azok hatását legyőzni. A boldog életre a mai Magyarország az emberek túlnyomó többsége számára biztosítja a lehetőségeket, még ha egyforma és növekvő jólétet nem is tud egyhamar adni mindenki számára. Az már rajtunk áll, hogy ki-ki közülünk miként rendez be az életét. Brecht szavaival: „A boldogság nem ajándék / Naponként harcba hív.”

— Azt hiszem, a legboldogabb az, aki ezt a harcot úgy vivja a saját boldogságáért, hogy másokért is tesz mindig valamit.

Pintér István

1983

BÉKE

DEBRECEN

A gondolkodást és a cselekvést a közérdek szolgálatára hassa át

Beszélgetés Sikula Györggyel, a megyei pártbizottság első titkárával

Minden ünnep kicsit rendteremtés is. Rendet rakunk önmagunkban, környezetünkben, s igyekszünk rendben látni magunk körül a világot is. Ehhez, a számvetéshez, rendteremtéshez kértünk segítséget karácsonyi interjúnkban Sikula György elvtársától, az MSZMP KB tagjától, a megyei pártbizottság első titkárától. A kérdéseket Bényei József főszerkesztő tette fel.

— Az elmúlt esztendő tartalmát és perspektíváját tekintve legnagyobb belpolitikai eseménye a párt Központi Bizottságának április 12–13-i ülése volt. Kádár elvtárs előadói beszédében hangsúlyozta: „Nagy céljaink érdekében minden alkotó erő, minden tisztességes ember összefogására törekszünk... A jövőt illetően pedig változatlan álláspontunk, hogy a szocialista társadalom, az osztály nélküli társadalom mindenkinél épül, és abban mindenki megtalálhatja a helyét.” Tapasztalatai szerint milyen érzésekkel, és milyen cselekvési készséggel fogadta meg a lakossága az áprilisi határozatot?

MEGŐRZÉS ÉS MEGÚJULÁS

— Mind az áprilisi, mind a legutóbbi KB-ülés megerősítette a XII. kongresszus rövid és hosszú távú programját, s annak helyességét a gyakorlat igazolja. Ez talán a kommunizmus, a megye dolgozó lakossága döntő többségének helyeslése, s ez tettekben is kifejezésre jut. Lakosságunk szorgalmas munkával bizonyította, hogy politikánk főbb vonalait bízalmal van, annak vonzereje cselekvésre késztető. Ösztönöz értékeink megőrzésére, de megköveteli a folyamatos és állandó megújulást. Valamennyi közösségben újra átgondolták és a változó körülményekhez igazították a feladatokat. Eközben jobban tudatosultak az emberekben a kongresszus óta eltelt évek eredményei, gondoljai, nehézségei, és beigazolódtak, hogy szükség van meghirdetett elveink alkotó gyakorlati alkalmazására, feladataink zselesítésére. Az 1970-es évek közepétől bekövetkezett változások, a népgazdaság külső és belső feltételeinek alakulása megköveteli, hogy társadalmunk tényleges helyzetét, fejlődését folyamatosan „hőmérőzzük”. Nem várhatunk döntéseink helyességét igazoló történelmi távlatokra. Arra kényszerülünk, hogy időközönként, előre- és visszatérve, rövidebb időkorlátokba szorítva rendszerezzük, újra- vagy esetleg átértelmezzük dolgainkat.

Azt érzékeljük, hogy erősödött a közvéleményben a belpolitikai stabilitás iránti igény, nőtt annak becslése. A körülmények jobb ismeretének birtokában — az oly sokszor hangsúlyozott gazdasági érdeklődésen túl — kiszélesedett a dolgozók közérzetét befolyásoló közéleti, szociális, kulturális értékeket hordozó etikai normák rendszere, illetve az ezek iránti társadalmi méretű igény.

— A határozat megértésén és megismertetésén túl beszélhetünk-e már Hajdú-Bihar megyében olyan eredményekről, amelyek a határozat végrehajtásához kapcsolódnak, illetve olyan problémákról és gondokról, amelyek akadályozzák, nehezítik a határozat végrehajtását?

— Elismerésre méltó az a munka, amit megyénk dolgozói ebben az évben nehezedő feltételeink ellenére végeztek. A népgazdasági igényeknek megfelelően dolgoztunk, sőt több területen az országos átlagot meghaladó eredményeket is sikerült elérni. Az ipar termelése a múlt événél és az országosnál jobban, 4–5 százalékkal nőtt. Gabonából közel 1,2 millió tonna termelt, 3 százalékkal több a tavalyinál. A szarvasmarha-állomány 3,3 százalékkal, a sertésállomány 13,3 százalékkal növekedett. Az exportcélkitűzéseket túlteljesítettük. Kiugróan nagy, 25 százalékos termelésnövekedés volt a vegyiparban, és a termelési többlet nagy része exportra került. Javultak életkörülményeink is. Felelő 4230 lakás, 500 óvodai, 160 bölcsődei férőhely, 92 általános iskolai tanterem. Az alapellátást biztosító élelmiszerbolti folyamatok, kiengedélyezett volt az ellátás. Megéleltük az ideológiai élet, fejlődött a közoktatás, közművelődés, javult az irányító, ellenőrző munka színvonala. Ezek mind azt bizonyítják, hogy megyénk politikai, gazdasági élete a határozatokkal összhangban fejlődik. Az előrehaladás útjában azonban nem elegendő, gondoljunk is a jövőnk jöcskén. A termelési szerkezet, a termékek minősége csak lassan javul, az életpárház ágazatok termelése, eredményessége rendkívül differenciált. Alapanyag-ellátási gondokkal küszködünk. A késedelem, a minőségi hibák gyakori zavarókat, termelési készt okoznak. Elég magas a késztermékek felhalmozódása egyes területeken, és emiatt termelés-visszafogásra is sor kerül. Az építőipar nem tudja kielégíteni a növekvő igényeket, termelése, termelési képessége csökken. A termelészövetkezetek egy részében nagyobb a veszteség és az alaphiány. A vállalatok egy része súlyos munkaerő-gondokkal küzd, míg több vállalatnál a munkaerő folyamatos és hasznos foglalkoztatása jelent nehézséget. Elég sok még a korszerűtlen, nehezen eladható, alacsony jövedelmű vagy veszteséges termék.

A kiengedélyezett politikai helyzet ellenére a közvéleményt foglalkoztatják ezek a kérdések. Sőt más, az elmúlt években hozott és különböző területekre érvényes határozatok, döntések kapcsán is vetnek fel kérdéseket, vitakérdéseket, amelyek mögött az intenzívebb haladás igénye munkál. Sajnos, az építőmunkában elért eredményeink helyes gazdasági döntéseink, azok tanulságai, az értékmegtartó munka becsülése sem épültek be eléggé a közgondolkodásba, köztudatba. Olyan időszakot élünk, amikor mindent alaposan át kell gondolnunk, s több területen is módszert, stílust kell változtatnunk.

Ha szétnézünk a megyében, azt látjuk, hogy a legnagyobb eredményeket, sikereket mind a tudományban, mind a gazdaságban, de más területeken is csak azok a közösségek, kollektívák, vezetők érték el, akik egészséges türelmetlenséggel, alkotói vágygal keresték a lehetőséget arra, hogy jobbat alkossanak, hírnevet biztosítsanak a magyar gazdaság termékeinek. A jövőben tehát jobban kell tudatosítani, hogy az eredmények megőrzése minden területen magasabb színvonalú munkát követel. Nagyobb hangsúlyt kell biztosítani munkánkban a különböző érdekek összehangolásának, a közmegegyezésre való törekvésnek.

— Az áprilisi határozat egyik alapvető gondolata a folytonosság, a stabilitás, a párt politikájának töretlen vonala, a szövetségi politika változatlan érvényesítése. Ugyanakkor társadalmunkban egyre gyakrabban találkozzunk azzal a kérdéssel, mennyire teljes, mennyire valós a mi szocializmusfogalmunk, szocializmusképünk. Olyan véleményeket

is hallunk, hogy jelenlegi szocializmusképünkön változtatni, módosítani kell. Hogy itéli meg Sikula elvtárs a szocializmuskép mai tartalmát?

SZOCIALIZMUSKÉPÜNK TARTALMA

— A kérdés aktualitása nemcsak társadalmunk mai gyakorlatából, de távlati célkitűzéseinkből is fakad. Szocializmusképünk egy-egy részlete állandóan változik, módosul. De nem a szocializmusnak mint társadalmi alakzatnak a képe változik! És nem úgy változik, hogy lassan kezdjük a marxizmus-leninizmus egyes elemeit elvetni! Hanem úgy, hogy folyamatosan érzékelünk és értékelünk, milyen módon jutottunk el korunk igazságainak, törvényszerűségeinek felismeréséhez, és ebből mi alkalmazható alkotó módon napjainkban. A szocializmus — és ezt már az eddigi történelmi tapasztalatok is igazolják — több fejlődési szakaszon megy át. Mindig magunkkal visszük az egyes szakaszok, az előző korok örökségét, azok termelőerőit, az anyagi és a szellemi kultúra, a tudomány eredményeit, amelyekre folyamatosan támaszkodunk. De ezek a szakaszok ma már rövidebb időszakok alatt is sok változásnak vannak kitéve. Tehát nincs, nem lehet előre kölékszerűen megalkotott, bibliaként is használható szocializmuskép. Van állandóan mozgásban levő, változó szocializmus, szocializmuskép, amelynek alapkonceptióját a marxizmus-lenin felfogásában ismerjük. De a jelenkorra vagy netalán az egyes szocialista országokra külön-külön is érvényes „szocializmuskép” még senki sem rajzolta meg a teljességre törekvő igényével. Azt gondolom, hogy ezt igazán nem is lehet, mert sok mindent nem látunk előre. A változások üteme olyan mérvű, annyi új és új kérdés vetődik fel, hogy természetesen, ha a szocializmusról alkotott kép indulattal és vonalozommal, kavargó érzésekkel valószínűleg bennünk. Minden egyes szocialista ország lényegében a szocializmus általános törvényszerűségei és a nemzeti sajátosságok alapján alakul, fejlődik. Természetes tehát, hogy vannak különbségek politikai, gazdasági, társadalmi gyakorlatunk között. Az elmúlt közel négy évtizedben kanyargó utakat jártunk be, míg a mai kialakult helyzethez eljutottunk. Nem hiszem, hogy például az 1960-as években fel tudtuk volna mérni volna rajzolni a 80-as évek szocializmusképét. Viszont nem nélkülözhetjük a marxizmus-lenin tanításokat, a már megélt történelmi tapasztalatokat, az egyes korok vagy korszakok által meghatározott eszményeket. Még akkor sem, ha azok az adott időszakban nem nyerték el igazi tartalmukat, azt, amit azonnal, néha a szükséges feltételek megléte nélkül is elvártunk, elvárunk. A politikai döntéstől és a cselekvéstől nem lehet azonnal számon kérni az eszményeket. Ezek valóságos tartalma éppen abban lehet valamennyiünk számára, ha az anyagi és szellemi kultúra továbbfejlesztése, kiterjesztése, jólétünk, életünk értelmesebbé tétele érdekében jobban élünk a kialakult, a létező szocializmus adta lehetőségekkel, és alkotó módon veszünk részt ebben a munkában.

— A létező szocializmus természetesen folyamatosan fejlődik. Milyen tényezők befolyásolják szocializmusképünk alakulását? Az állandó, illetve változó elemek mennyiben befolyásolják a társadalom, a kisebb közösség, az egyes ember cselekvési terét, világnézetét, meggyőződését, magatartását?

— Alaposságban kellene foglalkoznunk a marxizmus-lenin tanítások történetfelfogásában rejlő koncepcióval. Ma közel negyvenéves fejlődésünket gyakran két időszakra bontják: az 1936 előtti és utáni időszakra. Az előbbi egységes kiakarák törőlni fejlődésünkből. Pedig annak a korosztálynak ebben a szakaszban is alakult ki hittel és cselekvéssel telj szocializmusképe, és nem is mindig volt felületes, üres, mint ahogy azt napjainkban egyesek gondolják. Hisz ekkor is voltak sokaknak örömet okozó, ma is nyilvánvaló sikerek. Csak meg kellene tisztítani a szocializmusról alkotott nézeteket az oly gyakran örökörvényűnek és módosíthatatlannak hitt tételektől, rossz beidőzésekétől. Azoktól, amelyeket már akkor is kidobott a kor magából, mert a szocializmus természetétől idegen tudati, magatartásbeli jelenségek voltak. Természetesen nem árt, ha ezeknek ismerjük történelmi hátterét, összefüggéseit. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy adódnak olyan helyzetek a jelenlegi körülmények között is, amelyek eltérő jelentenek a szocializmus elveitől. De a szocializmuskép állandó elemeit, mint például a hatalom; az osztályviszonyok; a tulajdon kérdése; a munkához, a kultúrához való jog; a társadalmi igazságosságra való törekvés; a létbiztonság stb. már természetesen tartjuk, ritkábban jut eszünkbe ezek meglétén medítni.

Ezek az elemek nem inogtak meg, sőt erősödtek, vagy épp a továbbfejlesztést sürgetik. De sok új elem is épül be a szocializmusképhez, amelyekről közben viták folynak, pl.: az árak, az érdekeltség, szabályozórendszer, ezek hatásai, lakásgazdálkodás stb. A szocializmus átmeneti társadalom, és az utkeresés „kinővésekét” is hozhat magával. Létrejöhettek olyan törekvések, kísérőjelenségek, amelyeket szeretnénk elkerülni. Ilyenek például a korrupció, bürokrácia, protekció, személyi összefonódások, amelyek sajnos beépülnek az élet különböző területeibe. Ami még rosszabb: sokszor ezek is a szocializmus nevében, társadalmi érdekként feltüntetve jelentkeznek. Ezek ellen csak közösen léphetünk fel eredményesen. Ugyanakkor az emberek egy része, ha például árat emelünk, ha érdekeltségi viszonyainkat korszerűsítjük, ezt gyakran már a szocializmuskép torzításának véli. Természetes, hogy ezek a változó elemek hatnának az emberek életvitelére, felfogására, az emberi viszonyokra, az egyén és közösségek kapcsolatára. De ezek alapvetően módosíthatják a szocializmusról vallott felfogásunkat, korábbi meggyőződésünket, magatartásunkat. Az életfeltételek megteremtésének, felhasználásának és továbbfejlesztésének módjára, is fel kell készíteni az embereket. Nem mindegy, hogyan élünk lehetőségeinkkel. Ha ezekkel jól sáfárkodunk, erősödhet a cselekvési vágy, a meggyőződés, a kötődés mindahoz, amit és ahogyan csinálunk. Így érezhetjük igazán, hogy közünk van mindenhez, ami körülöttünk történik. Tehát a változó elemek is hordoznak értékeket, csak tudnunk kell, hogy melyek azok, és ezeket közösen kell felfedeznünk.

— Az ember számára az egyszer megtalált és vállalt világnézetet képeskedő gyökérzet, élettartalmat jelent. A változások, a gyors és nem mindig magyarázható változások nem tehetik-e bizonytalanná, labilissá az embert? Még azokat is, akik tudatosan, ugyanakkor teljes érzelmi hozzáállással vállalják a szocialista társadalmat, rendüket?

— De igen, bizonytalanná, labilissá válhat az egyes ember. Bizonyára nagyon sokan voltak már úgy, hogy sorsdöntő kérdésekben nem tették le voksukat a többség mellett, de utóbb az élet mégis a többséget igazolta. Viszont egy egész nép, ha jól működik pártja és intézményrendszere — aligha tévedhet. Egy ilyen változó világban, ahol nap mint nap alternatívák között kell választani — és nem azért, hogy egy nagy ívű fejlődés valamelyik ütemét válasszathassák, hanem a megmaradásért, egy kis előrehaladásért vagy épp egy nagyobb megrázkódtatás elkerüléséért — nyilván megmozdulhat a gyökér. Ilyenkor jobban szembetűnnek gyengeink is.

Természeti viszonyok között a nagy viharok is alaposan megrázzák a fák lombjait. Egyeseket gyökerestől tépnek ki, másoknak csak az ágai rezdülnek meg. De mindig következik szélcsendesebb, talán naposabb idő, olyan, amiről a fák is tovább fejlődnek. Társadalmi viszonyok között, az a gondolat, a felelősséggel vállalt világnézet, eszménykép egyes elemi nem várt hatásokra olykor-olykor ha el is halványulnak, és ha nem is mindig izzik minden elem egyszerre fényesen, alapvetően viszont a világnézet nem változhat meg. Hogy agyat, szívet, lelket, erőt igénybe vevő próbának voltunk, vagyunk alávetve, ez igaz. De ez egyben erősítette, fejlesztette is társadalmi magatartásunkat, felelősségünket, élni akarásunkat. Talán éppen ilyen küzdelemben — ahol a jobb és értelmesebb életnek is megvannak a reális perspektívái — élhetünk kapaszkodóbb gyökerekkel.

FELELŐSSÉG ÉS CSELEKVÉS

— Állandó és változó elemekről, biztonságról, hitről, nyugalomról beszélgettünk. Mit vár ön személyesen ezekben a kérdésekben az 1984-es esztendőből?

— Sajnos a nemzetközi helyzet kedvezőtlenül alakul minden békeszerető ember számára. Ez a jelenség joggal vált ki aggodalmat a közvélemény körében. A katonai feszültség növekedése mellett új és új ideológiai ellentétmadást is kezdnek kibontakoztatni a szocializmus eszméivel és gyakorlatával szemben. Ezekre a jövőben is fel kell készülnünk. Ezzel függ össze korunk bekemozgalmainak nagymérvű feloldulása is. Alapvető dolognak tartom, hogy idehaza a szocializmus építésében jól menjenek dolgaink. Törekvésünk az, hogy a gyökeres ideológiai különbségek ellenére is biztosítsuk a béke védelmét, az országok közötti együttműködést, és ezt képviseljük is.

Rendkívül fontosnak tartom, hogy az 1984. évi népgazdasági, megyei célkitűzéseket megismerjük, elfogadjassuk és azok szellemében cselekedjünk. Pontos ez azért is, mert 1984 már a XIII. kongresszusra való készülődés jegyében is zajlik, és a mai tanulságok, tapasztalatok tendenciái az 1985 utáni évekre is szólnak. Már lehet látni, hogy a gazdálkodás külső feltételeiben nem várható javulás. A nemzeti jövedelem csak mérsékelt, 1,5–2 százalékkal növelhető, és ilyen körülmények között szükséges a belföldi felhasználás további csökkentése. A felhasználásban és a közösségi fogyasztásban a lakossági fogyasztás lényegében az 1983. évi szinten maradjon. De ezt az életszínvonalat nem lesz könnyű megőrizni. Életkörülményeink további javítása érdekében mindannyiunknak többlet kell vállalni. A termelés területén elért tartós eredményekre van szükség. A természet csak egyensúlyt eljárnkkal és a belső ellátás igényeivel összhangban szabad bővíteni. Az iparban 3–4 százalékos növelésre van lehetőségünk a megyében. A mezőgazdaságban pedig az 1982. évi rekorderedményeket kell továbbfejleszteni.

Magyei tennivalóink megvalósulása múlik azon, hogy az egyes emberek, közösségek ne csak általában legyenek a történelem formálói. Szükség van arra, hogy saját tetteikkel, mindennapi életüket hassa át az alkotói vágy, a sikerélménnyel is párosuló cselekvési szándék. Ehhez olyan tulajdonságok kelljenek, amelyek nem változnak sem az idő múlásával, sem a divat vagy épp a ciklikusan jelentkező változások hatására.

Vallom, hogy ehhez lesz erőnk és eszmei szilárdságunk. Mindig kellett, de napjainkban talán még nagyobb szükség van a megújulásra, a felelősségteljes véleményre, állásfoglalásra és a nagyobb következetességre. Azt remélem, hogy a célokért folyó harcban, a mindennapi munkában sikerül leegyezni a kételkedést, a kishitűséget, a cinizmust, a közönyt, a gáncoskodást. E jelenségek megszüntetése érdekében kell fejlesztenünk a közösségi erőt, a demokratizmust, az együttműködést, és tágabb teret adni a tenni akarásnak. Mindannyian tudjuk, hogy ma akkor élünk korszerűen, ha legjobb képességeink szerint teszünk a közösség érdekeiért.

Mivel kell most foglalkoznunk? Azokkal a feszültségekkel, ellentmondásokkal és megoldandó feladatokkal, amelyek a maig elért eredményeink mellett keletkeztek, amelyek saját fogyatékoságainkból erednek. És azokkal az igényekkel, amelyekkel a ma és a holnap támaszt velünk szemben. Miért éppen ilyen ünnepi alkalomból mondom ezt? Azért, mert az ünnepeket is a jól végzett munka, a tettek magasztosítható tartalmasságai. Ezek a tettek kapcsolják össze múltunkat, jelenünket, jövőnket. Ebből táplálkozik hazafiságunk, proletár nemzetköziségünk. Erre épül jólétünk, biztonságunk.

El kell értnünk, hogy az emberek mind szélesebb körének gondolkodását és cselekedését a közérdek szolgálatára hassa át. Hogy erősödjék a munka, a munkahelyi becsülete, hogy azok határozzák meg az emberi közösségek arculatát, azok kapják a legnagyobb erkölcsi és anyagi elismerést, akik legtöbbet tesznek a közösségért. De ez nemcsak a pártnak az egész társadalom számára ajánlott programja, hanem önmagával szemben támasztott szigorú követelménye is. A jövőben tehát nagyobb becsületet kell adnunk a tettekkel való politikálással. Ennek érdekében munkánk minden területén szembe kell állítani az igényességgel az igénytelenséggel. El kell értnünk, hogy azok kapjanak zöld utat, akik eleget tesznek kötelezettségeiknek, kezdeményezők, vállalkók az okos és józan kockázatot. Azt várom, hogy munkánk során mindig legfontosabb energiaforrásainkra, a tehetségre és a tettek építésére. Ezek többet jelentenek — főleg egy ilyen gyorsan változó világban —, mint a legszebb és a leghízelgőbb szavak. Úgy gondolom, hogy ez a ma íródtörténelmünk tartalma, főszerelője pedig mi vagyunk.

Néhány nap és elbúcsúzzunk a valamennyiünket igazán próbára tevő, de azért sikereket is hozó 1983. évtől. Most, amikor megyénk lakossága számvetésre és egyben tervezésre készül, a megyei pártbizottság nevében a megye minden dolgozójának megköszönjük az 1983. évben végzett munkát. Szívvel kívánjuk mindenkinek, hogy teljesüljenek reális tervei, hogy okosan élve a lehetőségekkel, jó erőben, egészségben és békében munkálkodhassunk közös és családi céljaink elérésén. Öszintén kívánjuk, hogy mindannyiunk életét és törekvéseit kísérje sok siker, minden napra jutó öröm, boldogság és mindennek feltétele: az emberiség békéje.

Mindig kell úttörőnek lenni

Kettős emlék egy negyedszázadról

„Társadalmunk szocialista átalakítása csak a mezőgazdaság szocialista átszervezésével válik teljessé... A megyei pártbizottságok mellett minden megyében 50-100 kommunista álló aktív csoportot kell szervezni. E csoportnak az a feladata, hogy a helyi községi vezetőknek a termelőszövetkezeti szervezésben és agitációjában segítséget nyújtson.”

1.

1959. február 27-én Rajna József vezetésével tizenhat fős brigád indult útnak a Debreceni Járőrszolgálatból. A biharkeresztesi járásba tartottak, az első állomás Komádi volt. Kemény István tűzoktató is tagja volt a brigádnak, nem véletlenül, hiszen olyan embereket kerestek, akik szót tudnak érteni a paraszttal. Ő falun nőtt fel, falusi mesternél tanulta a szakmát, egy kovácsműhely pedig mindenütt fóruma a fontos kérdések megvitatásának.

Nem valami rózsás reményekkel indultunk. En valóban ismertem a falusi embereket észjárását, tudtam, mind abban reménykedik, hogy az őt holdjához majd szerez meg egyet, aztán csinál belőle tizet, és akkor mindene meglesz, amiről csak álmodni tud. A feladat az volt, hogy meggyőzzük a gazdákat, jobban boldogulnak majd a tsz-ben. Rajna elvtárs már induláskor azt mondta: „Felejtsetek el, hogy vagonosok vagytok, mert tudom, ti legszívesebben először odacsapnátok, aztán beszélnek. Csak olyan hangot üssetek meg bárkivel szemben, amit én magam is eltűnének tolettek!”

A komádi tanácsnál kaptunk gumicsizmát, ott beszéltük meg esténként, hogy hova megyünk másnap. Hogy, hogy nem, de gyakran kitudódott a menetrendünk, ilyenkor aztán sok helyen ágyban fekvő súlyos betegeként találtuk a gazdát, nem is volt szívünk túlságosan agitálni. Másnap látjuk, hogy kutya baja, így aztán inkább váratlanul mentünk minden-hova.

Tudtuk, kik azok a gazdák, akiket meg kell nyerni, mert amíg ők nem, addig

egy egész utca sem hajlandó aláírni a belépési nyilatkozatot. Sokszor leültem számolni velük, mennyi a jövedelmük, abból mennyi megy a karmányra, szerszámra. Mi hasznuk van a rengeteg munkából? Általában nem tudták elképzelni, milyen is az a közös, volt, aki azt kérdezte: aztán majd hajnalban végigjárja az utcákat valaki és túlköl, mint a kon-dás, úgy indulunk munkába? Feltekintél is, hogy nem tudják majd a munkaegység-teljesíteni. Más meg azt mondta, úri huncutság van a dologban, eddig sorra kellett járni a padlásokat leső-pörni, azután meg egyetlen raktárból lehet elvinni a termést.

Ki tudná elképzelni, melyik emberre mi hat leginkább! Az egyik módos gazda az istennek se akart köte-lnek állni, inkább vállalta, hogy tagosítsák a földjét, sőt kezdte is kivágni onnan a fákat. Ez viszont tilos volt. Végül a tanácselnök azt mondta neki: ha nem lép be, naponta bemonddja a hangszóró, hogy törvényellenesen kivágta a fákat. Másnap, néhány perccel azelőtt, hogy a hangosbmondó kezdte volna a szokásos műsort, jelentkezett és belépett. Vittük a lapját, mutogattuk minden háznál az aláírását, volt is eredménye.

Az igaz, hogy akkor, az első hónapban nem értünk el túlságosan sok eredményt, de azért voltak néhányan, akik beléptek. Ők nagyon sokat segítettek nekünk a későbbiekben.

A komádi tsz-szervezés más szempontból is emléke-zetes Kemény Istvánnak. Közben született a kisebbik lánya. Dorgála is a rokonság, amiért ilyen körülmé-nyek között egyedül hagyta a feleségét, a nagyobbik, ak-kor nyolcéves gyerekekkel, de

a házastársak között nem volt ezen vita. Így szokták meg összekerülni ők: a pártfeladatot teljesíteni kell. Kemény István azóta sem járt Komádi-ban. De gyakran megfordul a nyírségi falu-ban, ahol az öccse gépészko-vács a tsz-ben. Úgy mondja, az öcs embertelenül sokat dolgozik a közösből is, meg otthon is, de mindene meg-van. Eppen most dicseked-tek az új házba vásárolt hatvan ezer forintos új bútor-tal.

2.

Kiss P. András nyolc és fél holdas komádi gazda tulajdonképpen háromszor lépett be a tsz-be.

— Az igazság az, hogy az önállóság elvét 1952-ben be sem tudtam tartani. Addig tagosítottak, hogy már azt sem tudtam, hol is van a földem, beléptem hát, mégpedig abba a szövetkezetbe, amit a „vitézék” alkottak, bár én sohasem voltam vi-téz. Ez aztán 1953-ban azonnal feloszlott. Akkor elmen-tem dolgozni a gépalomásra, onnan kihelyezték az ak-kori Béke Tsz-be, azok meg kikértek, hogy legyek a szö-vetkezetben brigádvezető. 1956-ban ez is feloszlott, rám vagy kilencezer forint jutott. Elmentem hát Pestre az építőiparba dolgozni. Nem volt ott rossz, szépen keres-tem is, csak hát itthon még állapot se tudtunk tartani, nem volt háztáji. Meg aki negyvenéves koráig a földön dolgozik, nem is tudja már másként elképzelni az életét, csak parasztként.

Engem nem kellett sokat agitálni. A tagosítás megint kényesítő körülmény volt, hajlítottam hát a szóra, aztán magam is győzködtem má-sokat. A Petőfibe léptem, mindjárt brigádvezető let-tem. Hittem abban, hogy a közösből meg lehet élni! Pe-dig jó gazda voltam, másfél holdat örököltem, kettőt kaptam, a többi már ma-gam szereztem hozzá. A szövetkezetben is mindig

oda tettek brigádvezetőnek, ahol nem boldogultak.

Elküldtek iskolára. Jártam szakiskolába, elnökképzőbe, tanfolyamokra, befejeztem az általános iskolát is. Jó volt tanulni, csak a család látta mindig kárát. Fél munkaegység járt ilyenkor egy napra, az meg néha semmit sem ért. Volt úgy, hogy zár-számadás előtt azt hittük, kapok vagy tízezer forintot, aztán végül hazavittem öt-százat. Az mentett meg min-ket, hogy mindig tartottunk jószágot, baromfit, ennivaló akadt a négy gyereknek. De én mindig azt mondtam, a fő jövedelemnek a közösből kell megélni. Nem voltam soha politikus ember, vala-hogy mégis, aki mellettem dolgozott, átvette a szemlé-letemet.

Attól kezdve lett köny-nyebb, mióta rendes fizetést kapunk. Úgy 1967-ben érték el azt a jövedelmet, amit én a földemből tudtam ki-hozni. De hát sokáig baj volt itt a vezetés is. Tizenegy elnök volt, amíg dolgoztam — két éve vagyok nyugdíjban —, az agrono-musokat, főkönyvelőket ösz-sze se tudom számolni. Ez a mostani elnök az első, aki idevaló, itt nőtt fel a szom-zárd utcában. Most már igá-zán érdemes tsz-tagnak len-ni, mielőtt nyugdíjba men-tem, volt olyan év, hogy a fizetésem felül tizenöt-ezer forint nyereségszre-szedést kaptam. A nyugdíjra sem panaszkodhatok, 4300 forint. A baj csak az, hogy a feleségem sose volt tag, így ő nem kap semmit, és hát most beteg is, nem tud járni, hamarosan lesz egy nagy műtétje, talán az javít valamit az állapotán.

A mi házuk régi, a gyer-ekeknél mindnek van új, modern, szakmát is tanult mind a négy.

Csak az a kár, hogy nem vagyok negyvenéves, most lenne érdemes a tsz-ben dol-gozni. De hát valakinek, egy generációnak mindig kell úttörőnek lenni. Hát mi az-tán azok voltunk.

Nagy Zsuzsa

Épül a Fényes udvar, 1970

Gyarapodunk

DEBRECEN, 1970-1980

Vaskos kötetet lapozok fel, mondhatnám így is: Debrecen tegnapi történelmének „bibliájából” imádkozom ki a lényegét. (A tegnapi törté-nelm: a hetvenes évek, „bibliám”: megyénk statisztika-sainak munkája, az elmúlt két évtizedforduló népszám-lásainak részletes adataival.) S miközben a könyv — e szédítő Számország — adatait értelmezem, tudom: a statisztikai átlag sajátságos „koz-metika” mindennapjainkat, örömeinket, gondjainkat.

Tudom, hogy a népesség számának rubrikájában Mar-giték gyermekeinek születése csak tétel, hogy az elváltak kategóriájában Jutka szemé-lyes gondja pusztán meg egy a sok közül, hogy a felsőfo-kú végzettséggel rendelkezők rovatban nem olvashatók Pé-ter háromszori főiskolai ne-kifutásáról, hogy az aktív keresők számbavételkor Fe-ri bácsi hallgatott munkahelyi vitáról, hogy a lakásko-rülmények felmérésénél nem volt szó Erzsike és Jancsi kölcsönkért ezreiről, ami-ből házuk tetőcserepeit vet-ték.

Eseményeink e statisztikai kiadványban (1980. évi népszámlálás, Debrecen népe-sége és társadalmá, KSH, 1983) a város történelmének számszerű adataivá egyszerű-södtek, megmutatva, felvil-lantva, hol tartott akkor és hol tarthat ma Debrecen.

Debrecen népessége az 1870. évi első hivatalos népszámlálás óta közel négy és félszeresére emelkedett, 1980. január 1-én 191 494 fő volt. A szaporodás meghatározója — a városba költözők, letele-pedők nagy száma miatt — a vándorlási nyereség lett, meghaladva a természetes szaporodást. A város lakossá-gára — mint ebben az évszá-zadban végig — a nőtöbblet volt jellemző, 1980-ban 1000 férfira 1110 nő „jutott”. A hetvenes években jelentősen nőtt a gyermekkorúak száma és aránya a népességben be-lül. A két utolsó népszámlá-lás között a családi állapotban bekövetkezett változások a legszembetűnőbbek. Csökkent a hajadonok és nőtlének szá-ma, de egyre több a válás. Városunkban kevesebb el-vált férfi él, mint elvált nő. A házasságban élő nők ter-mékenység fokozatosan és tartósan csökkent: a legva-koribb a két gyermek vállal-lása lett, általánosság vált a kis család eszmény.

A város népességének is-kolázottsági színvonala to-vább javult. A 15 évesnél idősebbek 77 százaléka vé-gzettségű, az általános iskolát 1980-ban. Ebben szerepet ját-szik a tankötelezettség meg-hosszabbítása. Középfokú bizonyítványt a 18 évesnél idősebbek csaknem egyhar-mada szerzett. A gimnáziumi érettségi a legáltalánosabb, valamivel több, mint a fele az összesnek. Felsőfokú tan-ítványok a 25 évesnél idő-sebbek 11 százaléka kapott diplomát, itt 1970-hez viszonyítva jelentős: 75 százalékos a növekedés. Leggyakoribb

az oktatói és ipari jellegű, va-lamint az orvosi felsőfokú végzettség.

A foglalkoztatottak száma — a népességgel egyidejűleg — fokozatosan emelkedett. Debrecenben 1980-ban 110 ezer foglalkoztatottból 86 ezer volt helyi lakos. Bár nőtt az aktív keresők száma (1980-ban 89 400), a város munkaerő-szükséglete csak az ingázók számának növe-kedésével volt kielégíthető. Legtöbben az iparban dol-goznak, jelentős hányadot képviselnek a szellemi foglal-kozásúak, a mezőgazdaság mindössze 6 százalékát fog-lalkoztatja az aktív keresők-nek.

Debrecen népességének osztály- és rétegtagozódását kisebb mérvű változások je-lentkeztek a hetvenes években, mivel a nagyobb tömegeket megmozgató társadalmi, gaz-dasági változások ekkorra le-lapultak. A munkásosztály-hoz a város lakosságának 58,5 százaléka tartozott 1980-ban. A szellemi foglalkozásúak kategóriájába a debreceniek egyharmadát sorolták. A szö-vetkezeti parasztsághoz tar-tozók és kisarutermelők (össz-esen 7,3 százalék) a megye-székhelyen kívül élnek in-kább.

Debrecen lakásállománya a hetvenes években közel 14 ezerrel nőtt, 1980-ban 60 930 lakást tartottak nyilván a statisztikusok. Egy lakásban átlagosan három ember él, egy szobán másfél embernek (ilyen a statisztika!) kellett megosztania. Az elmúlt tíz év alatt az egyszobás lakások száma egyharmaddal csök-kent, ugyanakkor a kétszoba-soké majdnem megduplázo-dott, a háromszobásoké közel megháromszorozódott. Bár csökkent az egy- és kétszoba-s lakások laktsűrűsége (lakó-i-ban átlagos száma), tovább-ra is a kisméretű lakások a legszűfoltabbak. A lakások átlagos alapterülete 52 négy-zetméter, a szobáké 17 négy-zetméter volt 1980-ban. Egy személyre átlagosan 17 négy-zetméter lakásalapterület ju-tott. A lakások 64 százaléka személyi, 36 százaléka állami tulajdonú a nyolcvanas év-tizedfordulón. A lakások 99 százaléka volt villanyvil-lágítás, 80 százalékában víz-vezeték, 78 százalékában ve-mekénység fokozatosan és tartósan csökkent: a legva-koribb a két gyermek vállal-lása lett, általánosság vált a kis család eszmény.

A város népességének is-kolázottsági színvonala to-vább javult. A 15 évesnél idősebbek 77 százaléka vé-gzettségű, az általános iskolát 1980-ban. Ebben szerepet ját-szik a tankötelezettség meg-hosszabbítása. Középfokú bizonyítványt a 18 évesnél idősebbek csaknem egyhar-mada szerzett. A gimnáziumi érettségi a legáltalánosabb, valamivel több, mint a fele az összesnek. Felsőfokú tan-ítványok a 25 évesnél idő-sebbek 11 százaléka kapott diplomát, itt 1970-hez viszonyítva jelentős: 75 százalékos a növekedés. Leggyakoribb

László Péter

Ők voltak az első

A stráfkocsitól a hóékeig

Nem Püspökladányban történt meg a következő eset: tél volt, kemény hideg. Az utak faszerte csúszósak. Termézetesen a saját portája előtt mindenki felszórta hamuval, sóval a járdát, de az intézményekhez vezető út, bizony jég-pálya maradt. A tanácsulenes elhatározták, hogy mindennap más feladatra lesz az utak sózása. A sügyeletet a tsz-ben dolgozó, s éppen téli szünetüket töltő asszonyok tartották. Az egyik nagyon szorgalmas lévén minden hajnalban fel-szórta az utat a tanácselnök házáról a tanács kapujáig. Az elnök már a harmadik napon bátran lépett ki a kapun — megszokta, hogy tiszta a járda —, de akkora esett, mint egy ólajtű. Hetekig nem tudott lábra állni. Akkor született meg a fejében egy gondolat: hivatalos gazdát kell szerezni falun is a közterületeknek.

Az ötlete pár év múlva mégsem a saját falujában valósult meg, hanem Püspökladányban. Ebben a szemet gyönyörköd-tető alföldi nagy faluban, 1968-ban alakították meg a tanács költségvetési üzemét. Abban az esztendőben mindössze 28-an voltak. Nagyon rossz szociális körülmények között végez-tek a munkájukat. Ezen a helyzeten csak az utóbbi években tudtak változtatni. Immár harmadik telephelyen találtak otthonra. Azt írtam, otthon, mert úgy gondolom, hogy az embernek a munkahely a második otthona, ahol éppen olyan fontos, hogy jól érezze magát, mint a lakásában. Erre azon-ban a költségvetési üzem dolgozóinak nincs lehetősége, mert mint a legtöbb munkás — ma már 180-ra duzzadt a lét-szám — a faluban a szabadban dolgozik. De ez a feladatuk, ezt vállalták. Ki a parkok gondozásában jeleskedik, ki a temető rendjére ügyel. Ladány parkjai, utcái tavasztól őszi-géig a szemnek. Úgy emlékszem, olvastam egy statisztikai lapon, hogy megyénk települései közül itt jut a legtöbb zöld-terület egy lakosra, ez pedig nem cselszűség. Ebben a nagy-községben az ipartelepeket is fák, védősávnyek veszik körül.

S az sem utolsó szempont, hogy a falu temetője is rende-zett. Büszke erre az üzemvezető Papp Gyula, mert mint mondja, nem mindenütt lehet ezt elmondani. Az üzemhez tartozik a fürdő üzemeltetése is. Milyen örömet jelentett ez a kezdet kezdetén, annyi bosszúsággal járt az idén nyá-ron. De reméljük, túl vannak a nehezen és jövőre ismét so-kan élvezhetik a strand vizét. Ilyenkor télen leginkább az iskolások látogatják az uszodát, fizetni alig-alig kell érte. A belépőji szinte névleges, két forint.

A következő tevékenységi kör az ingatlankezelés, a fűtés-szolgáltatás. Több mint 300 tanácsi lakás van a 17 ezer la-kosú faluban, s vagy 60 intézmény, üzlet, aminek a karban-tartásáról és fűtéséről gondoskodni kell. Közülük 200 központi fűtéses lakás is van, ezek melegéről szintén a vállalat dol-gozói gondoskodnak. A karbantartó munkára nem lehet azt mondani — mesélte Mile István főkönyvelő —, hogy lekötí az építészleg dolgozóinak minden idejét. Szükség szerint ugyanis jut idejük új közintézmények, lakások építésére is. Vagyis szükségből vállalják el ezeket a munkákat, hogy a tanácson segítsenek. Mert ez általában úgy szokott lenni, ha egy óvoda építésére már abszolút nincs jelentkező megkéri a költségvetési üzemet. Egy óvodára, vagy egy bölcsőde-re nem lehet nemet mondani.

A költségvetési üzem megalakulásával tehát érezhetően évről évre „városiasodott” Püspökladány. Keves olyan falu van ma még, ahol hetente kétszer kukásautó járja az utcá-kat és utcaperőgép takarít. Most télen már hóékezni is fog-nak, hiszen nem régen vásároltak egyet. Az üzem tehát nemcsak abban volt az első, hogy megalakult, de a kezde-ményezőkétségük is példaként állítható. Az eredményeik azt igazolják, munkájukra szükség van, az üzem létjogo-sultságát nem lehet kétségbe vonni. Ma már közel 30 mil-liós értéket teremtenek évente, holott az első évben még a 2 milliót sem produkálták. A stráfkocsitól tehát idáig jutot-tak.

Miként írjam le, hogy ne legyek ünneprónó a sok dicsérő szó után: nem minden az, hogy az eredmények szépek és meg a munka... mert az is lényeg, hogyan. Bizony, a mun-kafegyelm néhány embernek is legerősebb oldala. Igaz, nehéz ellenőrizni, követelni is, mert annyi helyen dolgoznak, hogy azt képtelenség rendre végig ellenőrizni. A főnökök tökéletes fegyelmet, öntudatos dolgozókat szeretnének, a munkások több pénzt. De azért nincs ellentét közöttük.

Reméljük, ilyenkor karácsony táján még a nagyobb bosz-szúságokat is elfelejtik egymásnak. S a tanácselnök sem kéri rajtuk számon, hogy a járdák, közutak nincsenek felszóra.

Iván Gizella

Hány eszike kerül a kondérba?

Készülődés a holnapi lakodalomra

Ültöztetik a menyasszonyt

Megérkezett a vőlegény

Autó viszi a fiatalokat az anyakönyvvezetőhöz

A szertartás

LAKADALOM 1983

Ki ne emlékeznék Juhász Gyula tápai lakodalma-ra, a visszasíró bögő brummogására, ahol az élet nem móka s nem talány, vagy s itt már idézzük szó szerint a verset: „a bort megisszák, asszonyt megverik — és így megy ez reggeltől estelig...” Szóval ki ne emlékeznék a drámára egyfelől, de ugyanakkor tudjuk, azt is megírta Szabó Pál, a lakodalomnak, az esküvőnek volt külön szépsége és külön édenje is. A Juhos Marikaké, a Góz Jósakaké, akik még a papi áldás után is elszöktek a másiktól egymás karjaiba. Ugy, mint Móricz Pillangója a debreceni tanyavilágban.

Itt, ezen a tájon fogtuk lencsevégre napjaink lakodalma-t is. S bár a hagyomány, a múlt olykor-olykor még visszavillan, a szertartás, az esemény ma már más ritmusra jár. Más a körülmény, más a hangulat. A korhoz igazodik, azt idézi, villantja megannyi mozzanatot. Az autó, a műtermi esküvői kép, a szertartás az anyakönyvvezetőnél a tanácsházán. S ami mégis ugyanaz, az maga a boldogság. Ők, a fiatalok, akik ma is szerelmüket, reményüket viszik a házasságba. Reméljük, megtartják, meg is őrzik.

(Kalmár István képriportja)

Készül az esküvői fotó

Vonul a násznép a lakodalomra

Jó volt lenni menyasszonynak

Hajnalig hajnaljon...

Amit

Nem tudom már megmondani, mikor meg Pákozdy a költőt, a sakkot, én magamban a lihisztort. Középkor voltam 1952-ben, egy kis időm, a 80-as években sakkoztam téli estén, amikor keztem a klubba. Partnerem. Előre készletet, felállít bábukat és elemes telen valaki megs-

— Játsszunk néh-

Amikor felnéztem kor nagyon külön sző, ötven év kő állt előttem. Szak a kucsmája keres fordítva a fején, afféle ifjú ren számítottam. Amik lépést megtettünk tam itélni, hogy sakkozó. Támadás tam. A matt előtt nül elborította a tábla közepe felé hittem, dühös és De mosolygott.

— Nagyon jól j rövidesen sakkro szel!

Akkor több óra koztunk. Ez volt a látkozásunk. Ezt majdnem húsz év tül alig volt olyan ne jöttünk volna sakk-klubban, kés az Egyetemi Kö Először csak anny róla, hogy jó sakk sőbb hogy költő, több nyelvet beszél ismeretanyagga lános műveltsége kezű entellektüel. 1970 májusában vele, nem sokkal előtt. Botra tá állt a Darabos ut Rohantam valahos pár szót váltottunk

— Gyere már le nézzük meg egy utóbbi játszmaidat

Igen, ígértem, valamelyik este. miatt mégsem men kor időm lett volna nem mehettem. Az érzem, hogy valami tozom neki, pő most már az emlé

CSALÁDI HAZ

A „CSO

Szeptember első jelent meg a Napl in az az újságikk Hajdúszoboszlói Vegyesipari Szöve hazánkban rendkiv lalkozásáról tudosi kor azt ígérte Zeki a szövetezetet elnök év végéig három, újabb három csatető alá hoznak egy MILIT nevű ele használásával.

A történetek me tudni kell, hogy a egy magyar mérn dalmaztatott talált találmány hasznos ződését vette meg és FERUNION, s a kedelmi vállalat országban konvert lutában fizetett a védelméért.

Több mint háro pal az ígérlet után, 21-én jártunk Haj lón. Két lakás állt, a falakat épp lesztették az els egymáshoz. A látó ján a „csoda” ne Az ígérlet beváltás rat magára. Minde lenti azt, hogy a ban nincsen fantá

Az eddigi háro története akár per lehetne az új dolozó magyar vállalók küzdelmeinek, egyet említenék a tő közül. A FAMI rendszerből építet zak elterjesztéséne tő feltétele, hogy a Építésügyi Minisz ző Intézet a házak

Amit megőriz az emlékezet

Nem tudom már pontosan megmondani, mikor ismerem meg Pákozdy Ferencet, a költőt, a sakkozót, ahogyan én magamban elneveztem, az utolsó debreceni polihisztort. Középkorú diák voltam 1952-ben és ha volt egy kis időm, a Szárnyaskegerekben sakkoztam. Egy téli estén, amikor megérkeztem a klubba, nem akadt partnerem. Elővettem egy kártyát, felállítottam a babukat és elemeztem. Hirtelen valaki megszólított:

— Játsszunk néhány partit?

Amikor felnéztem, egy akkor nagyon különösnek látszó, ötven év körüli férfi állt előttem. Szakállas volt, a kucsmája keresztbe volt fordítva a fején. En akkor afféle ifjú reménységnek számítottam. Amikor néhány lépést megtettünk, meg tudtam ítélni, hogy iskolázott sakkozó. Támadáshoz jutottam. A matt előtt közvetlenül elborítottam a figurákat, a tábla közepé felé toltam. Azt hittem, dühös és haragszik. De mosolygott.

— Nagyon jól játszottál és rövidesen sakkmeister leszel!

Akkor több órán át sakkoztunk. Ez volt az első találkozásunk. Ezt követően majdnem húsz éven keresztül alig volt olyan nap, hogy ne jöttünk volna össze a sakkklubban, később pedig az Egyetemi Könyvtárban. Először csak annyit tudtam róla, hogy jó sakkozó. Később hogy költő, és hogy több nyelvet beszél, hihetetlen ismeretanyaggal és általános műveltséggel rendelkező entellektuál. Utóljára 1970 májusában beszéltem vele, nem sokkal halála előtt. Botra támaszkodva állt a Darabos utca sarkán. Rohantam valahová, csak pár szót váltottunk.

— Gyere már le Tibor, nézzük meg együtt a legutóbbi játszmáidat.

Igen, ígértem, leszaladok valamelyik este. Valami miatt mégsem mentem. Amikor idom lett volna, már nem mehettem. Azóta is úgy érzem, hogy valamivel tartozom neki, pontosabban most már az emlékének.

Találkozások

Darabos utcai séták

A klubból esténként együtt mentünk haza. En rendszeresen elkísértem a Darabos utcai lakására. Ma is pontosan emlékszem, hogy a nyári estéken hirtelen megállt, kezét a mellényzsebébe tette, s magyarázott. Aztán elindultunk, majd újra megálltunk. Volt úgy, hogy két óra alatt mentünk végig a Darabos utcán. Beszélgettünk irodalomról, történelemről, sakkról, futballról, jogról, minden területen pontosan tudott tájékozódni. Hallatlanul érzékeny volt az értékre a figyelmet ráirányítani. A két világháború közötti magyar szellemi élet kiválóit — Móriczot, Kosztolányit, Babitsot, József Attilát — közvetlen közelről ismertem. A sakkozók közül Brunsteint, Talt, Szabó Lászlót, Barcza Gedeont mondhatta barátjának. Liberális szemlélete mély humanizmusában gyökerezett. Mégis az ő igazi világa a költészet és a sakkjáték volt.

Játék és költészet

Éveken keresztül játszottunk egy csapatban. A tábla mellett is az maradt, aminek ő vallotta magát. Költő volt. A praktikus megoldások helyett a szép változatokat kereste. Hogy mit jelentett számára a játék? Amikor az egyetemen volt könyvtári tájékoztató, mindig pontosan érkezett 10 órára, aztán eltűnt. Nagyon szerettük, és nem szóltak neki. Ő pedig lement a matematikai intézetbe, s ott sakkozott napestig. A megjelenő sakkfolyóiratokat azonnal átnézte, s aztán keresett: gyere, találtam neked valamit. Később telefonon hívott. Amikor életem első jelentős nemzetközi versenyét megnyertem, a hangos gratulációkat, amelyeket minősíteni lehet. A három hónap alatti házipétezt ugyanis épp amilyen nem lehetett teljesíteni, mert lényeges különbség volt a fentaláló és a FERUNION által ígért használhatóság-szerelhetőség és a valódi alkalmazhatóság között.

Mint azóta kiderült: a FAMILIT nem modulkoordinált építérendszer, csak elemrendszer. A találmány tulajdonképpen szipernitből készült panelelemekre és az őket összekötő ugyanilyen alapanyagú U-profilokra vonatkozott. A szipernit lemezekből Nyergesújfaluban több száz ezer negyvtémert tudnak gyártani. A gyártás gépesített, és az egyes lemezek pontossága is megfelelő. Az U-profilok gyártási kapacitása azonban kicsi, és az egyes profilok sem méretpontosak. Emiatt ezeket utólag a megfelelő mélységűre marni kellett. A másik „profilgond”, hogy a tartószilárdság — noha mindegyik a szükségesnél nagyobb volt — erősen változott, így a panelelemek és az U-profil közé az első háznál faoszlop erősítést alkalmaztak. A második már enélkül készül.

Az egyes elemek összekapcsolásának módja, annak az eljárásnak a kidolgozása, hogy az aljathoz hogyan lehet kapcsolni az elemeket, miként illeszkedik a tető? — nem tartozott a találmányhoz. Így ennek kidolgozására rengeteg időt, energiát áldoztak a szövetkezet szakemberei és külső szakértői. Olyan anyagokat szedtek

— Itt ültünk egyszer Kodolányi Jánossal és Babay Jósikával. Már benne voltunk a háborúban és kimondhatatlanul tehetetlenek voltunk. Babay zongorázott. Kodolányi sirt. Mit is csinálhattam volna én? Statisztáltam.

Szegeden a Hungária Szálló éttermében vacsoráztunk. Egyszer csak odalépett hozzánk a primás és tisztelettel meghajolt. Feri bácsi felnézett rá, megölelte egymást. Aztán a cigány egész este neki muzsikált.

Tudod, ez annak a Béla cigánynak az unokája, akiről Dankó Pista írta azt a nótát, hogy Várhelyi sétatérben Béla cigány muzsikál... Nem volt mulató és italos ember. Nem is emlékszem rá, hogy valaha láttam volna szeszes italt fogyasztani. Akkor honnan ismerte őt a primás? Nem tudom megmondani.

Amikor érezve a halál közeledtét és megírta Infarktus sorozatának megrendítő darabjait, megkérdeztem tőle, hogy miért írt olyan kevés verset. Akkor már tudtuk, hogy virtuóz költő, hogy egészen rendkívüli a formáérzéke.

Tudod, amikor még hittem abban, hogy nagy költő leszek, Szabó Lőrinc megsértett, megbántott. Azóta én csak oda és akkor adtam verset, ahonnan kérték.

Aztán megtudtam, hogy mit is mondott neki Szabó Lőrinc. Nem értettem, hogy miért bántották Szabó Lőrinc szavai. Persze, ő költő volt, és idegrendszere hallatlanul érzékeny.

Ha vele voltam, bárhol jártunk, mindenütt ismerősökre, barátokra talált. Honnan volt ennyi ismerőse? Ez az ő titka maradt. Vonzotta az embereket. Jó volt közelében lenni, figyelni és érezni szellemi sugárzását. Életem nagy ajándékának érzem, hogy a köztünk levő nagy életkor-különbség ellenére barátjának mondhattam magam. Megdöbbentő és érthetetlen számomra, milyen hamar elfelejték. Végül is mi maradt utána? Néhány verseskötet, szép sakkjátszmák, s az amit róla megőriz az emlékezet.

Filep Tibor

SZOCIALISTA ÉRTÉKEINK

A hullámvasút felfele is fut

Te természetünkkel fogva optimisták az emberek. A kedvezőtlen változásokat daccal fogadják és megpróbálják legyőzni vagy a maguk javára fordítani a vegetáció örök törvényeit éppúgy, mint saját környezetük nagyon is változó körülményeit. Szembenállnak a sorsukkal, megkerülik a toronyosuló akadályokat, nagyobb erővel küzdenek eredetileg kitűzött céljaikért, nem adják fel a vágyaikat. S ez így természetes: egyének, közösségek, társadalmak tudatos akaratral keresnek új feltételeket maguknak, mert sohasem rendezkedhetnek be a pusztító öfenntartásra, nem tekinthetik megoldásnak a vegetatív életet.

Emberi vágyaink egyedüli mérése a változó valóság. Ennek mérlegén kell lemérnünk teljesítményeinket és lehetőségeinket. Így láthatjuk be végül, hogy csak olyan vágyaink lehetnek, amilyeneket eddigi munkánkkal megvalósítottunk, s csak olyan célokat tűzhetünk ki, amilyeneket konkrét körülményeink megengednek. Ha pedig a valóság egyedül valós mértékben könnyűnek találtatunk, akkor vágyaink, céljaink és megváltozott feltételeink között új, optimálisabb összhangot kell teremtenünk.

ÖSZTÖNZŐ TETTEK

A mi társadalmunk egésze évek óta az új összhangteremtés nehézségeivel birkózik. A világgazdaság és újabban a világpolitika is egyre fagyosabb szeleket bocsát ránk. Eddig ismeretlen vagy régóta nem tapasztalt kihívásokkal kerülünk napoként szembe. Válaszaink nagyrészt igazoltnak a súlyosbódó körülményekhez. Ezért a megrendítő erejűnek szánt csapások elnére sem került padlóra a gazdaságunk, s társadalmi berendezésünk is szilárdan állja a próbákat.

Mi adja sokakat meglepő stabilitásunkat?

Mi az eddigi magabiztonságunk magyarázata? Közvéleményünk nagyobb része — helyesen — gazdasági tényezőkben véli felfedezni szilárdságunk okát. Aggódo megértéssel nézik az emberek az élet színvonalát védőni igyekvő intézkedéseket, és pozitívan fogadják a különböző új gazdálkodási lehetőségeket biztosító kezdeményéseket. Ezek a jelenségek közvéleményünk szemében a szocialista társadalomban meglévő, kibontható és felhasználható értékek bizonyítékai. A gazdálkodás változásaihoz kapcsolódó szocialista értékeink új formákban történő megjelenésükkel tettekre ösztönöznek, s így az emberek cselekedeteit kedvezően befolyásoló motívumokká alakulnak. Ezáltal bővül gazdaságunk mozgásterét, csökken az egyének bizonytalansági érzése. Végso soron az egyes embereknek és a termelő, vállalkozó közösségeknek anyagi érdekükke is válik szocialista értékeink mind teljesebb kibontakoztatása.

Azonban nemcsak gazdasági jellegű szocialista értékeink vannak. A mondás szerint pénzből élünk, de nemcsak a pénzért élünk. E megállapítás második felét nagyon sokan kissé meglepődve hallják, esetleg hitetlenkedve fogadják. Hisz a kétségtelenül növekvő megélhetési gondok minden további jövedelemszerzésre inspirálnak. Erőteljesen minden ilyen törekvés, és elfogadható, ha nem a közösségek rovására, a társadalmi érdek kárára spekulálnak némely ügyeskedők. Az egyes negatív esetekből leszűrt kedvezőtlen tapasztalatok, meg a közvetlen anyagi hasznossághoz fűződő szocialista értékeink néha-néha egyoldalú hangzótása azonban tévutakra is viheti közgondolkodásunkat és egyes emberek tetteit zsákutcába sodorhatja. A mindennapi pénzt felhajtó ügyeskedések, a presztízsfigyaszatás meghökkentő (és neveléses) mutatványai, a mértéken és lehetőségeken felüli költségek riasztóan szaporodó megnyilvánulásai a közvéleményt erősen irritálják. Például egyáltalán nem biztos az emberek nagy többsége szerint, hogy az a szülő cselekszik helyesen, aki csemetéjének mindenáron előteremt a kocsit, az állást, végül az egész körülményes életet. Biztos, hogy az így felnevelődő emberek előtt rangjukhoz méltó fényben jelennek meg a munka, a tanulás, a kultúra értékei? Inkább a kérdéseinkre kapott válaszok bizonytalanságában lehetünk ezúttal biztosak.

JÖVŐNKET ALAPOZZUK

Önmagát szocialistának valló társadalmunk számára mindenféle helyzetben szükségszerű az anyagi-gazdasági és a szellemi-erkölcsi értékek egyensúlyát megteremteni. Itt hangsúlyozottan nem a szellemi és az anyagi értékek szembeállításáról, hanem kívánatos egyensúlyuk biztosításáról van szó. Mert nemcsak kenyérrel és pénzzel él az ember, hanem gondolatokkal, eszmékkel, kultúrával is. Egyik a másikat nem zárja ki, inkább feltételezi. És vannak rendszerezett, elfogadható szocialista szellemi-erkölcsi értékeink! Ilyen a korszerűen értelmezett magyar haladói hagyomány, egyáltalán a múltunk megismertetése. Mert amikor jól tanítjuk a történelmünket, és az érettségén is merjük számon kérni az ismeretét, akkor ezzel leltünk, jövőnk is alapozzuk a gondolatokban, az érzelmeinkben, a későbbi tetteinkben. Vagy nézzük jelenkori társadalmi fejlődésünk legnagyobb politikai eredményét, a nemzeti egységet, Magyarországon ma egyetértés van legalapvetőbb céljainkban, a közmegegyezés meg tud teremtni a különböző társadalmi osztályok, rétegek érdekütközéseiben, béke honol a magyarság és nemzetiségeink között. A hazai közállapotokat összességükben nézve azt látjuk, hogy nagyfokú stabilitás is rejlik a természetes viták és konfliktusok hátterében. Minden ilyen szellemi-erkölcsi értékünket számba kell vennünk, s meg kell mutatni közvéleményünknek: ezek is mi vagyunk, ezek is a mi eredményeink.

Társasági beszélgetésekben mind gyakrabban merülnek fel, de publicisztikai írásokban is elő-előbukkannak a perspektívatáncos, a pesszimizmus jelei. A gazdaságpolitika szókincséből kölcsönveve kifejezéssel élve az egyensúlyhiány érzése kezd megjelenni társadalmunkban. Amennyiben ezt a jelenséget — amely a számunkra kedvezőtlen gazdasági, politikai fordulatok nyomán jelentkezik — hagyjuk felerősödni, akkor előbb-utóbb aljuttat bennünket a lefegyverző cinizmushoz, s végül szellemi-erkölcsi értékeink devalvációjához. Úgy kezdjük jelenünk és jövőnk esélyeit szemlélni, mintha örökösen lejtő hullámvasúton kellene utaznunk. Ez az út végeredményben az értékvesztéshez, vagy a perspektíva-vesztéshez vezet. Mi nem ülhetünk, és nem is ülünk fel — még képeletben sem — ilyen hullámvasútra. Szemünket inkább a felfelé kapaszkodás lehetőségeinek keresésére fordítsuk, mert csak céljaink megvalósításával, értékeink megőrzésével lehet esélyünk az emelkedésre.

Bilecz Endre

CSALÁDI HAZ HÁROM HÓNAP ALATT

A „csoda” még várat magára

Szeptember első napjaiban jelent meg a Napló hasábjában az az újságcikk, amely a Hajdúszoboszlói Építő- és Vegyipari Szövetkezet — hazánkban rendkívüli — vállalkozásáról tudósított. Akkor azt ígerte Zékány János, a szövetkezet elnöke, hogy az év végéig három, februárig újabb három családi házat tető alá hoznak egy új, FAMILIT nevű elemek felhasználásával.

A történetek megértéséhez tudni kell, hogy a FAMILIT egy magyar mérnök szabadalmaztatott találmánya. A találmány hasznosítási szerződését vette meg a HÉVISZ és FERUNION, s a külkereskedelmi vállalat már több országban konvertibilis valutában fizetett a találmány védelméért.

Több mint három hónappal az ígéret után, december 21-én jártunk Hajdúszoboszlón. Két lakás alapja már állt, a falakat épp akkor illesztették az első lakásnál egymáshoz. A látottak alapján a „csoda” nem sikerült. Az ígéret beváltása még várat magára. Mindez nem jelenti azt, hogy a FAMILIT-ban nincsen fantázia.

Az eddigi három hónap története akár persziflázsa is lehetne az új dologra vállalkozó magyar vállalati vezetők küzdelmeinek. Pusztán egyet említenék a sok buktató közül. A FAMILIT elemrendszerből épített lakóházak elterjesztésének alapvető feltétele, hogy az EMI, az Építésügyi Minőség-ellenőrző Intézet a házakat lakot-

tan minősítse. Ennek önmagában is különleges szabályai vannak. A lényeg: egy új fajta építési mód csak azután terjedhet el, ha a kísérletileg tető alá hozott házak lakhatóak, kielégítenek bizonyos követelményeket, megfelelnek a szabványoknak. Ez természetes. A probléma csupán abból adódik, hogy a házak felépítéséhez építési engedély szükséges. Ezt viszont csak akkor adja — adhatja — ki a tanács, ha az EMI által minősített, a minisztérium által elfogadott építési módról van szó. Természetesen az OTP is jó célra szeretné befektetni a pénzt...

Hajdúszoboszlón a tanács elnöke becsületére legyen mondva, hogy vállalkozt az új építési mód elterjesztésével járó kockázatot. Igaz, egyelőre csak kísérleti jelleggel kiadták az engedélyt, de legalább épülhetnek a házak. Hittel ugyan nincs, így a szövetkezet saját pénzeszközéből finanszírozza az építkezést. Ennek látszik is a nyom, hiszen közel 3 millió forint lekötött pénzről van szó, s ennek eredményeként a szövetkezet szállítói jelenleg „sorban állnak” a banknál.

„Csak” elemrendszer

Remélhetőleg a szövetkezet pénzügyi problémáin segít az erre illetékes szervek jó hozzáállása. A szövetkezetnek viszont mindenképpen és mihamarabb tető alá kell hoznia az első kísérleti épü-

leteket, amelyeket minősíteni lehet. A három hónap alatti házipétezt ugyanis épp amilyen nem lehetett teljesíteni, mert lényeges különbség volt a fentaláló és a FERUNION által ígért használhatóság-szerelhetőség és a valódi alkalmazhatóság között.

Mint azóta kiderült: a FAMILIT nem modulkoordinált építérendszer, csak elemrendszer. A találmány tulajdonképpen szipernitből készült panelelemekre és az őket összekötő ugyanilyen alapanyagú U-profilokra vonatkozott. A szipernit lemezekből Nyergesújfaluban több száz ezer negyvtémert tudnak gyártani. A gyártás gépesített, és az egyes lemezek pontossága is megfelelő. Az U-profilok gyártási kapacitása azonban kicsi, és az egyes profilok sem méretpontosak. Emiatt ezeket utólag a megfelelő mélységűre marni kellett. A másik „profilgond”, hogy a tartószilárdság — noha mindegyik a szükségesnél nagyobb volt — erősen változott, így a panelelemek és az U-profil közé az első háznál faoszlop erősítést alkalmaztak. A második már enélkül készül.

Az egyes elemek összekapcsolásának módja, annak az eljárásnak a kidolgozása, hogy az aljathoz hogyan lehet kapcsolni az elemeket, miként illeszkedik a tető? — nem tartozott a találmányhoz. Így ennek kidolgozására rengeteg időt, energiát áldoztak a szövetkezet szakemberei és külső szakértői. Olyan anyagokat szedtek

H. I.

GULYÁS IMRE:

Mégiscsak zöldbe visz az út

A keleti oldallal szerencsések, itt, ha kiraggyant a nap, ingujjra lehet vetközni, bár akkor a gyerekekre is százzorta jobban kell figyelni, bizisten, mintha csiklandozná őket a napfény, meg**bokrosodnak** — csipkebokor, jázminbokor, galagonyabokor, büszke-, orgona-, áfonyabokor — milyen zöld lett a világ, anya, hallod, már megint sügtak egy verset, jó, jó, tudom kár, hogy odalett, elgurult, mint az álom, világgá, hé, lakás ez, nem tornaterem, tán a seprúnnyel üzenje, kénytelen, ha már minden dübörög, mint hídás a csikók alatt, kénytelen odacserdíteni, szerencsére csak pince van alul, de akkor is, hogy lehet így dolgozni, téved, ez nem gurult el, itt van, fogja az üstökét, ha akarná, le is írhatná, hallod, ird le, ha akarod mégiscsak zöldbe visz az út, szélirat harmonikasztót, ne üvölt, azt hiszed, az egész lépcsőház terád kíváncsi, nem is rá, mi különös van az ő sorsában, semmi, ámbár ez gyanús is lehetne, ez az egész ahogy itt jön, megy

harag és hatalom nélkül, jelvények nélkül, daltalanul és panasztalanul, újabb talánnyal sújtva a provinciát, ahová, na igen, ahová, most veszi észre, mit művel, hiszen kicsérélte a gépben a szalagot, ez is a napfénynek köszönhető, ez a tétova, többnyire megfélemlített, éppencsak hogy táplált, de mégiscsak veleszületett individualizmus, amellyel kivonja magát miből? mi a lól? édesanyjának se merné elmondani, kedves és drága, de nincs humorérzéke, ha áldozat vagy, hát áldozat vagy fiam, ez van a szemében, a csodás, szenvedő-szerető lélekben, amelyből rátekinthet, hogyan is mondta Jevtusenko. Nem ismerem más nagyhatalmat, csak a lélek nagyhatalmát, képzeli, Jeszenyin is így szól! Végső Honból, Jeszenyin, aki rávezette,

milyen boldogság almaként Gurulni más elé a sárba (Én felvettem, megmostam a sártól, Mégis elmaradtam a babámtól), cingár citera költi reggelente, hangja nincs, elhagyja mielőtt megszólalna, így már dudolni is nehéz, hát egykedvűen néz ki felé túl a radiátoron, persze óvatosan, hisz odakint, oly sok a veszély, füst lehet, alázuhanhat egy tejeszacskó, a szél idehajtja a hódítók zsváját, money money hátrabukfenc, megmondta, legfeljebb kettő, a harmadikkal a falat találják, egy házzal vannak mindenképpen, lefelé kéne terjeszkedni, fordított emelet-ráépítéssel, a nálóg Földszint után! felhívással, ámbár ne nagyon fesszenjen az ember, ha nem akar itthagyni csapot-papot, hányan elmentek az első kivilágítás óta, leverő távozásokat élt meg itt, szó nélküli elodalgásokkal, majd petárdásan masírozókkal (ma szírozókkal — és holnap?), lassan kicsérélődik a légió, cserélődjön, őt igazán nem zavarja, fúr, farag-e vagy perforál, jön át a falon a morál, ne hallgasd aranyom, ők azok, nem ők azok, vegyünk ki még egy égit, sok a felesleg, sok jó tartalék martalék „Laura, fújjak neked buborékot?”, eredeti a kis-koma, az ő fia, erkélyjelenet komponál, kezében szalma és pohár, csópp, csópp, szárad a lepedő, tereget a szomszéd is, mit mond, belevágott a légrobbanás, szerencsések ezzel az oldallal, ő igen, gondoltak ők is fonott székre, nyárra, nyolc éve de hát, és akkor, na és?

lenne egyvel több feleslegük e bő, napenergiát hasznosító, ennél fogva mindent, mi konvert, kiváltó, szárítóköteles erkélyen.

Kondor Lajos rajza

Kiss Attila rajza

G. NAGY ILIÁN: Karácsonyi regősének

Csillag-csont éjben
Csillag-csont fényben
Hold-koponyás asszony
Ruháját lengeti
Regős dobom rajta

Szívünket elfogja
Fagy-zárdába vonja
Remény-magtalan
A medencecsontja
Regős dobom rajta

Megváltó fájdalom
Világa ünnepén
Elbukott örömben
Üdvözlünk újra
Regős dobom rajta

Varázslat-hó szakadjon
Jászol-illat fakadjon
Zsoltár-fehér házak
Füst-éneke szálljon
Regős dobom rajta

Regőjjünk regőjjünk
Hogy hó-ima hulljon
Vérpaleta földünkön
Bűn ellen ragyogjon
Regős dobom rajta

Kása ragya rőt ipa
Búsú ete galiba
Danajé HÓ je
Danajé Hooóóóóó
Regős dobom rajta

KIMA LÁSZLÓ: Fölénk fehér béke

Üdvözlégy szeretet
Fölsíró egyszerűség
Édesanya-Mária
Üdvözlégy

Hatalmas ég, fehér oltár
Térdeplő csillagok a
Hadak útján
Üdvözlégy égi sereg

Üdvözlégy kicsi ország
Honvágy porában
Mária fájo szive
Üdvözlégy, üdvözlégy

Üdvözlégy minden élet
Fölénk fehérő béke
Égsemű Istengyernek
Világ, szerelem menedéke

ÉRTS FOGALMA

Az alábbiakban galmazásbeli pontokat idézünk, amely rüli és bosszankor aránt lehet. De okulásunkat is a p

Egyik napilapunk olvashatjuk, hogy tatis indult: az el nasztika. Ez a izomtorna kiválóan „az izomgyengeség re”. Mivel két kerülentésű szó kerül mellé, valójában az hogy az izomtorna fokozza az izomgy Pedig a gyenge izn téséről van szó.

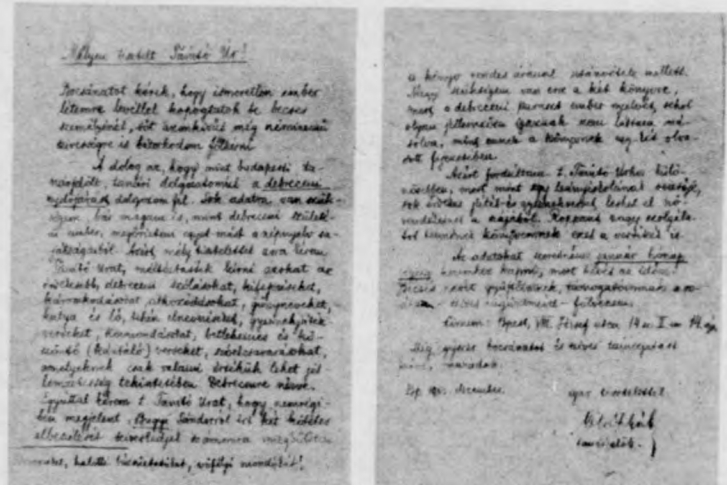
Gyakran keresnek takarítónót”. Bár hamosan is fejlőd biológiája és t olyan szintet alig hogy valaki a szüle őt órával már tak persze más, ha őt kakörbe keresnek

Bognár Árpád rajza

Oláh Gábor ismeretlen levele került vissza Debrecenbe

Marosi Lajosné miskolci pedagógus, Simon István egykori debreceni igazgatótanító és neves polihisztor unokája, az év folyamán meglátogatta a Debreceni MÁV Járőrművelő Üzem Egyetértés Művelődési Központ kebelében működő helytörténeti állandó kiállítást, ahol csendes nosztalgiaiával szemléltette a nagypapa irodalmi hagyatékát tartalmazó vitrineket, mely a kor jeles egyéniségeivel, köztük Kosztolányi Dezső, Szabolcska Mihály, Herman Ottó, Esedei István... személyével kapcsolatosak.

Az eredeti levél szövege: Mélyen tisztelt Tanító Úr!

A számára a kedves látvány és felismerés adta a gondolatot, hogy a város ostroma alatt 1944 telén a Kosuth-kerti tanyaház környékén szétszóródtan hevert iratok között felfedezett, s mindmáig gondosan őrzött Oláh Gábor-levelet — melyet korábban a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Déry Múzeum is megkivántak vásárolni — a szeretett nagypapa egykor kedvelt lakótelepén létesült helytörténeti állandó kiállítási muzeális értékű közgyűjteménye további gyarapítására ajánlódokozza.

Az említett levelet 1903 decemberében, tehát kerekén nyolcvan esztendővel ezelőtt írta az akkor Pesten lakó Oláh Gábor, mint tanárjelölt. Ebből kitűnik, hogy tanári dolgozatul a debreceni nyelvújrást kívánta, feldolgozni, melyhez a felsorolt témákban adatokat kér, s egyben kifejezi óhaját az akkor-tájt kiadásra került és Bugyi Sándor históriáit magában foglaló elbeszélések két kötetének megvásárlására, mert mint írja: „... a debreceni parasztember nyelvét sehol olyan jellemzően igaznak nem láttam másolva, mint ennek a könyvnek egyikét olvasott fejezetében.”

A Debrecenbe visszakerült, s immár közkinccsé vált irodalomtörténeti dokumentum, értékes adalékokkal gazdagítja a város tősgyökeres és neves lírikusának költői és írói munkásságát, de új elemekkel bővíti életrajzi adattárát is.

Bocsánatot kérek, hogy ismeretlen ember létemre levéllel kopogtatok be becses személyénél, sőt azoknál még néminemű szívesre is bátorodom fölkeréni.

A dolog az, hogy mint budapesti tanárjelölt, tanári dolgozatomul a debreceni nyelvújrást dolgozom fel. Sok adatra van szükségem, bár magam is, mint debreceni születésű ember, megőriztem egyet-mást a népnyelv sajátosságából. Azért mély tisztelettel arra kérem Tanító Úrat, méltóztassék leírni azokat az érdekesebb debreceni szólásokat, kifejezéseket, káromkodásokat, átkozódásokat, gúnyveket, kutya- és ló, tehén-elnevezéseket, gyermekjáték-verseket, közmondásokat, betlehemes és köszöntő (kántáló) verseket, szólcsavarásokat, halotti búcsúztatásokat, vőfélyi mondókat, amelyeknek csak valami értékük lehet jellemzettség tekintetében Debrecenre nézve.

Együttal kérem t. Tanító Úrat, hogy nemrégiben megjelent, Bugyi Sándorról írt két kötetes elbeszélését szíveskedjék számomra megküldeni, a könyv rendes árának utánvétele mellett. Nagy szükségem van erre a két könyvre, mert a debreceni parasztember nyelvét sehol olyan jellemzően igaznak nem láttam másolva, mint ennek a könyvnek egyikét olvasott fejezetében.

Azért fordultam t. Tanító Úrhoz különösebben, mert mint egy leányiskolának vezetője, sok érdekes játék- és gyermekverset lesheet el növendékeinek a szájából. Roppant nagy szolgálatot tennének könyvemnek ezek a versikék is.

Az adatokat szeretném január hónap végéig kezemhez kapni, mert kevés az időm.

Becsés nevét gyűjtőimnek, támogatóimnak a sorába — szíves engedelmével — fölveszem.

Címem: Budapest, VIII. József utca 14. szám II. em. 14. ajtó. Még egyszer bocsánatot és szíves támogatást kérve, maradok:

Bp. 1903. december

igaz tisztelettel:
Oláh Gábor
tanárjelölt

LÁZÁR ERVIN: EGY KIS JÁTÉK A MÁSIK TÉLAPÓVAL*

— Apu, te most ideülsz a ládára!
— Dehogy ülök! Eszem ágában sincs!
— De amikor játszottunk!
— Játszottuk? Ezt eddig nem tudtam. És miért kellene nekem a ládára ülnöm?
— Mert te leszel a szegényember.
Na persze — gondolom —, mi sem jellemzőbb a szegényemberekre, minthogy a ládán ülnek.
— És te mi leszel?
— En a Téliapó.
Ez nagyszerű! Igazán rám férne már egy kis ajándék. Leülök a ládára. Szegényember vagyok.
Téliapó előrenyújtja a kezét, és vésztőlően bűg. Úgy látszik ez egy bűgöcsigával ötvözött Téliapó.
— Remélem, Téliapó, jó nehéz a puttyonod — mondom bizakodva.
Abbahagyja a bűgást, a kezét leereszti.
— Milyen puttyonod?
— Amiben az ajándékokat hozod.
— Ááá — nevet a tudatlan szegényembernek kijáró fölénnyel —, én nem az a Téliapó vagyok. A másik!
— A másik? Melyik?
Újra bűgni kezd, a keze fönn. Bűgás közben mondja... mit mondja?... sziszezi:
— Ebben a zsebben — a jobb zsebére — van a jég meg a hó —, a bal zsebére — ebben a hideg, téli szelek — egyik mellényzseb — ebben van a dér —, másik mellényzseb — ebben meg a zúzmaranéni.

En oktondi! Méghogy bűgöcsiga?! Nyilván a hideg téli szelek búgnak a zsebében. Vagy a zúzmaranéni. Egy zúzmaranénitől minden kitelik.

A konyhában érezhetően csökken a hőmérséklet, a fűdőtartón egy piros fűző fázson megrezzen. Összebb húzom magamon az ingem.

— Még szerencse, hogy nincs több zsebed — mondom, és vacogok egy kicsit.
— Ne beszélj annyit, szegényember — süviti Téliapó —, mert kieresztem a jeget és a hót.
Nem is tétovázik: kiereszti. Szép nagy pelyhekben hullani kezd a hó, a mosogatón és a gázcsöveken hegyes jégcsapok híznak. Didergek.

— Ha ezt előre mondd, melegebben felöltözöm.
Téliapó kutyába se vesz, a másik zsebéből előzúgnak a hideg téli szelek, fűtyögnek a konyha egyik sarkából a másikba, cibálják szegény pletyka gyerekegyernyi, cirnoszöld leveleit, behuhognak a konyhaszekrénybe, megzörrentik az az evőeszközöket, és hordják, hordják a havat. Ülök térdig hófúvásban, az ingem alá — megannyi túsúrás — hópíhek szálguldanak. És mindez nem elég, kiszabadoul a dér is, felerlik a hajam, a bajszom, és a haj, jön már zúzmaranéni is, rám telepszik, olyan a testem, mintha

ezüsttel volna bevonulástzik belőle a h
— Látom, szegény
— mondja elégt
— De még mily
gom elkéült szájj
men is jégcsapok l
Téliapó ezen el
néz, talán a jégcs
élképzelné. Na itt
lom —, és nem hiá
ber, már mondom
— Akármennyire
vagy, mégsem szé
vazod, jégezed, sz
maranénizet a sz
jó, valami szegény
akadhatott volna
ben. Jaj, megfagyó
Tényleg, kezem
érzékletlen kódarab
ró fájdalom. Egy
ezt a rémületes tel
— Na várj — m
a zsebben is hoz
embernek valót. —
— Mi az?
— Téli csillagok
Felzúgkíráznak fö
csupa sziporka, csu
menyezete. A híd
tó, a szegényember
nással mégis lehu
emlékszik rá! Tava
Téliapó és a szegé
gokat. Mert télen
tisztá, csillagos ég
mert kinek van e
ben csillagos eget
a szegényember tu
kor füles sapkában
mában és télikabá
— Ez nagyon sz
cogom maradék er
nyit értél el vele,
mellett fagyok meg

ÉRTSÜNK SZÓT!

Fogalmazzunk pontosan!

Az alábbiakban olyan fogalmazásbéli pontatlanságokat idézünk, amelyeknek derülni és bosszankodni egyaránt lehet. De szolgálják okulásunkat is a példák!

Egyik napilapunkban azt olvashatjuk, hogy új szolgáltatás indult: az elektrogimnasztika. Ez a különleges izomtorna kiválóan alkalmas „az izomgyengeség erősítésére”. Mivel két ellentétes jelentésű szó került egymás mellé, valójában azt hirdetik, hogy az izomtorna erősíti, fokozza az izomgyengeséget. Pedig a gyenge izmok erősítéséről van szó.

Gyakran keresnek „ötörás takarítót”. Bármilyen rohamosan is fejlődik korunk biológija és technikája, olyan szintet aligha ér el, hogy valaki a születése után öt órával már takarítson. Az persze más, ha ötörás munkakörbe keresnek takarítót.

Egy irodalmi pályázaton „a pályamunkák közül az első három díjazták”. Tehát nem a legjobb három, hanem annak az első három pályázónak a munkáját, aki leggyorsabban beküldi. Igaz lehet ez? Vagy igaz az, amit a következő hirdetés sugall? „45 éves, 172 cm magas, csinos, elvált asszony, tizenéves lányával megismerkedne házasság céljából jó megjelenésű fiatalemberrel.” Nem valószínű, hogy a szerelmi háromszög után megjelent a „családi négyszög”, inkább tisztességes, de rosszul megfogalmazott szándékról van szó. Egy másik hirdetés feladóját sem szükséges követnünk: „Megismerkednék házasság céljából olyan reprezentatív nővel, akik vidéki otthonomba jönnének.”

Az sem fogalmazta meg pontosan mondanivalóját, aki így népszerűsítette vállalko-

zásukat: „Mi vagyunk az Ön partnere, ha nincs a házassághoz, szabad időhöz partnere.” Azt bizonyára tudjuk, mit is jelent a házasság szó. És a partner? Jelentése: „társ valamilyen tevékenységben”. A hirdetést feladó gazdasági munkaközösség nyilván a házasság közvetítésében akar az olvasók partnere lenni — és nem a házasságban!

Olvasom, hogy „a Reménység sugár randevűszerviz és a Viktória sportszalon együttműködés; szerződést kötött.” Az örömteli eseményre engem nem hívtak meg, pedig szerettem volna megnézni, mivel is javítják a találkákat. Azóta is éltet a reménység, hogy egyszer valahogy megtudom, milyen is az a szolgáltató vállalat, ahová be lehet adni szervizbe a (rossz) randevút...

Dr. Salga Attila

Bognár Árpád rajza

Bognár Árpád rajza

ezüsttel volna bevonva — már amennyi kilátszik belőle a hóból.

— Látom, szegényember, súlyosan fázol — mondja elégedetten Téliapó.

— De még milyen súlyosan — motyogom elkéklült szájjal —, lassan a szívemen is jégcsapok lógnak.

Téliapó ezen elgondolkozik, mereven néz, talán a jégcsapok szívemet próbálja elképzelni. Na itt az alkalom — gondolom —, és nem hiába vagyok szegényember, már mondom is, mint Tiborc:

— Akármennyire is a Másik Téliapó vagy, mégsem szép tőled, hogy csak havazod, jegezed, szelezed, derezed és zúzmaranézed a szegényembert. Valami jó, valami szegényembernek való azért akadhatsz volna egyik fránya zsebedben. Jaj, megfagyok!

Tényleg, kezem-lábam mind egy-egy érzéketlen kódarab, a fülem egyetlen szúró fájdalom. Egy jegesmedve sem bírná ezt a rémületes telet.

— Na várj — mondja Téliapó —, ebben a zsebedben is hoztam valamit. Szegényembernek valót. — Az inge zsebébe nyúl.

— Mi az?

— Téli csillagok.

Felszikkraznak fölöttünk a téli csillagok, csupa szírporka, csupa ragyogás a konyha mennyezete. A hideg most is csontig ható, a szegényember szívére nagy koppanással mégis lehullik egy jégcsap. Hát emlékszik rá! Tavaly télen együtt nézte Téliapó és a szegényember a téli csillagokat. Mert télen a legcsodálatosabb a tiszta, csillagos ég. Csak kevesen tudják, mert kinek van érkezése nagy hidegekben csillagos eget bámulni? Téliapó meg a szegényember tudják. Igen ám, de akkor füles sapkában voltunk, bundás csizmában és télikabátban. Úgy könnyű!

— Ez nagyon szép tőled, Téliapó — va-cogom maradék erőmmel —, de csak annyit értél el vele, hogy diszkvalifikált mellett fagyok meg.

Lép felém egyet.

— Mit is mondtál, miből raktatok nagy tüzet hideg teleken, amikor gyerek voltál Rácpáceszegen?

— Rőzséből — nyögöm, és a dobhártyámon már dörömbölnék a fagyhalál bim-bamjai.

— Azt is hoztam! — kiált Téliapó.

— Mit?

— Rőzsetüzet.

— Már hogy hoztál volna, kedves Téliapó, amikor nincs is több zsebed.

— Dede! — mondja büszkén és megfordul.

Tényleg! A farzseb!

Kedves szülők, csak farzsebes nadrágot vegyetek a gyerekeiteknek!

Előveszi a farzsebéből a rőzsetüzet, elem rakja.

Eszi a láng a vékony ágakat, a ropogás boldog szimfónia, a téli csillagokig csap fel a rőzsetűz. A szegényember mohón előrenyújtja elgémberedett kezét, elpárállanak róla a havak, jegek, derek és zúzmaranéik, az északi-sarki konyha vöröslő fényben dereng.

— Te nem fázol, Téliapó?

— De, egy kicsit én is.

— Akkor gyere közelebb.

Közelebb jön, leguggol a tűz mellé, ő

— Jó meleg — mondja.

és a láng felé tartja a kezét.

— Ühüm — bólint a szegényember.

Melegszenek.

* LAZÁR ERVIN írása a Központi Sajtószolgálat 1983. évi novella- és tárca pályázatán első díjat nyert, novellakategóriában.

BODA ISTVÁN:

Ha a Karácsony

A gyermekkorából visszalépked valami emlék, még a hó fehér damasztján cinke lépked s arrébb már jégben áll a tó, fagyott jegenyék ága zúg, zeng, az északi szél felkavar s lassan, mint citra-szó elleng a fűzfagally, a régi dal.

Titokból fércelődik össze a régi vágy, az egyszerű. Sirás és fájdalom van közte, az idő meg lebegtet, mint a pernyét, ha ég az asztal s füstjén a rémület lebeg. Éveim végleg behavaztak, ábrándjaim már nincsenek.

Akkor még voltak. Hittem én is, Kisvárdá, avagy Bethlehem. És egész közel volt az ég is, álom tündérkedett velem, a képzeletnek annyi kellett ahogy egy gyufa felragyog az istállóban, mikor fejnek s ott térdelnek az angyalok.

A meleg tej, a széna illat s a szelidség, az állati. S a nyomorból, mintha egy csillag csecsemő arca volna ki a Jézusé, kinek a fekhely, ha jászol is, hát palota, s mikor egy hóka boci felkel réá mosolyog Mária.

S nem enyhül, mind nagyobb s nagyobb lesz,

ha a Karácsony bekopog. És ha mégis egy árva csöpp nesz megkarcolja az ablakod felül és hallgatod a csendet hátha még egyszer, hátha még. Hátha még egyszer utoléréd Álmód egyetlen édenét.

A földi varázs könnyű volt ott, s könnyű a csodát érteni. Az dhatat szemünkre csorgott, miként az eresz cseppjei, éveink alól leskelődve, ha jött az ünnep, a havon — tudtuk mi azt már jó előre, mitől ez a nagy izgalom.

Tudtuk, hisz szinte öl-közben éltünk ahogy a fű, a fák. S télen, mikor hóföregtegen szinte eltűntek a tanyák, csak az ünnepre, arra vártunk, az volt az örök alkalom, az volt a titkunk, az az álmunk az ég, a csönd, a nyugalom.

Benne éltünk a babonákban, Luca napján már székeket faragtunk s viasz-gyertya-lángban lestük a régi rémeket. O, messi kor, be visszaenged, amí már végleg elmaradt, amit a két kezünk elenged irgalmat többé úgyse ad.

Csak a fájdalmat, azt zuhogja, csak a hiányt, azt élteti; s olyan tömörtén, mint a bodza virágoznak a léptei, egy arc, egy haj illata, édes emléke suhog a havon s emésztő kin a szenvedéshez minden álmatlan hajnalon.

Irodalmi mozgalmak Debrecen félmlútljában

Béber Lászlótól kölcsönzöm a címet, ő írt a Napló egyik 1970-es számában áttekintést a debreceni irodalmi társaságokról. A kitűnő újságíró és kulturtörténész ebben a cikkében (amely megjelent Debreceni érdeklődők című könyvében is) megemlékezik a Csokonai Körrel, mint Debrecen első jelentősebb irodalmi és kulturális szervezetéről, futólag említi a Debreceni Írók Körét és az Arany János Társaságot, majd az Ady Társaságot méltatja, s végül a hivatalból támogatott Tiszántúli Szépművészeti Céhéről mond el egyet s mást.

A Debreceni Írók Köre még múlt századi kezdeményezés! A felsorolt társaságokon, egyesületeken kívül mások is működtek, vagy legalábbis kísérletet tettek a működésre Debrecenben.

1918. december 14-én alakult, a forrongó idők terméke, ha nem is éppen a Csokonai Kör ellen, de annak vetélytársul jött létre. Valóban nem volt jelentős az egyesület működése, noha célja az összes tudomány, a művészetek, a szépirodalom művelése, pályatételek kitűzése, művek kiadása, összejövetelek, előadások szervezése volt. A társaság a magyar nemzeti érzés és a keresztény vallásérköcs alapján állott. Elnöke dr. Haendel Vilmos egyetemi tanár, a reakció egyik legagresszívabb debreceni képviselője. Ötvenkét tagja között a Csokonai Kör néhány tagja és tisztviselője is megtalálható a szellemi élet reakciós képviselőinek társaságában. (Besenyey Lajos tanár, a későbbi nyilas főispán, Huss Richárd, az egyetem németbarát professzora stb.). A társaság mögött a Nemzeti Hitelintézet állt, de ez a támogatás sem tudta életben tartani az egyesületet, alig néhány évi működés után az Arany János Társaság megszűntette működését, a belügyminiszter ezért 1932-ben feloszlatta a társaságot.

Létezett Debrecenben Tiszta István Tudományos Társaság 1921-től 1949-ig. Mint a neve is mutatja, ez tudományos és nem irodalmi társaság volt, de programjához hozzátartozott a nemzeti irodalom ápolásának szándéka is, ezért nem alaptalanul említtük az irodalmi társaságok sorában. Az egyesület az irodalmat és a művészet tudományos megközelítésben

népszerűsítette, alkotóművészeket ritkán hívott meg, ennek ellenére foglalkozásai sok látogatót vonzottak. A Társaságnak három szakosztálya volt, az első osztály foglalkozott az irodalommal és a művészetekkel. A Tiszta István Tudományos Társaságot 1949-ben a belügyminiszter feloszlatta.

Kevesen tudják, hogy volt La Fontaine Irodalmi Társaság is Debrecenben, jölehet az egyesület nem helyi gyökérű: 1920-ban Budapesten alapították. Alapszabályzatának 15. pontja lehetővé tette, hogy a társaság elnöki tanácsa legalább tíz tag jelentkezése esetén bárhol vidéken osztályt alapítson. Az irodalmi csoportosulás legfőbb célja a világirodalmi értékek cseréjének előmozdítása volt. A debreceni osztályt 1926. február 25-én alapították, a vezetéssel Hankiss Jánost bízták meg. A társaság sok kitűnő értelmiségit tömörített, köztük a Csokonai Kör számos tagját, mégis csak formálisan működött. Önálló egyesületi életet ugyanis nem élt. Ha külföldi író érkezett Debrecenbe, úgy a társaság más egyesületekkel karöltve, nevével adta, gondoskodott a vendég fogadásáról. Mivel ezt a hármincas években a törvények nem tették lehetővé, a belügyminiszter az egyesületet 1933-ban feloszlatta.

Mielőtt a rövid életű kezdeményezésekről szólnék, hadj egészítsem ki Béber László cikkének a Tiszántúli Szépművészeti Céhéről szóló sorait. Béber László ugyanis azt írja, hogy az egyesület 1932-ben kiadott egy roppant egyenetlen színvonalú almanachot, amivel aztán lendülete ki is fulladt. Ez a megállapítás némi módosításra szorul. Baltazár Dezső halála után (1936) a céh működése Csobán Endre vezetésével új erőre kapott, s a levéltári dokumentumok bizonyítják, hogy a háború idején is viszfazagottan bár, de élt, mozogódott. Bár Csobán Endre szóban harcot indított a dilettantizmus ellen, a vezetőséget továbbra is amatőrök alkották. Mi több: az egyesület a felszabadulás után is folytatta működését, a belügyminiszter 1948-ban szűntette meg.

A Juhász Nagy Sándor alapította Debreceni Reform Társaság nem irodalmi célokra tűzött maga elé, de amikor 1932-ben felújította működését, egyre több író hi-

vott a felolvasó asztalhoz, s különösen szoros kapcsolatot tartott Mórizz Zsigmonddal, Tamási Áronnal, Bajcsy-Zsilinszky Endrével, Juhász Gézával, Gáborjáni Szabó Kálmánnal és másokkal. A Reform Társaságot is a belügyminiszter oszlatta fel 1948-ban.

A Debreceni Újság egyik 1927-es száma arról számolt be, hogy a debreceni írók és művészek megalakították a Fészek Asztaltársaságot. A szervezők között az újság Kuthy-Térey Sándor, Holló László és mások. A Reform Társaságot is a belügyminiszter oszlatta fel 1948-ban.

A Debreceni Újság egyik 1927-es száma arról számolt be, hogy a debreceni írók és művészek megalakították a Fészek Asztaltársaságot. A szervezők között az újság Kuthy-Térey Sándor, Holló László és mások. A Reform Társaságot is a belügyminiszter oszlatta fel 1948-ban.

1928 szeptemberében a Debrecen című napilapban Babits Mihály Társaság jelent be létrejöttét, s ígéri, hogy a fiatal egyesület rövidesen a tettek mezejére lép. Októberben a Babits Mihály Társaság képzőművészei (a nevek később kivétel nélkül ismeretlenek maradtak) kiállításra rendeztek.

1934-ben főleg tanítók és dilettáns írók Szabolcska Mihály Irodalmi Társaságot akartak szervezni, a belügyminiszter azonban nem adott engedélyt a működésre, arra hivatkozva, hogy Debrecenben éppen elég irodalmi társaság működik, minden ízben kiadott egy roppant egyenetlen színvonalú almanachot, amivel aztán lendülete ki is fulladt. Ez a megállapítás némi módosításra szorul. Baltazár Dezső halála után (1936) a céh működése Csobán Endre vezetésével új erőre kapott, s a levéltári dokumentumok bizonyítják, hogy a háború idején is viszfazagottan bár, de élt, mozogódott. Bár Csobán Endre szóban harcot indított a dilettantizmus ellen, a vezetőséget továbbra is amatőrök alkották. Mi több: az egyesület a felszabadulás után is folytatta működését, a belügyminiszter 1948-ban szűntette meg.

A Juhász Nagy Sándor alapította Debreceni Reform Társaság nem irodalmi célokra tűzött maga elé, de amikor 1932-ben felújította működését, egyre több író hi-

Bakó Endre

Ünnepek idején tartani kiváltságot csonyfa meghittségeben talán még...
Tóth Béla egy háladarmadik gyereke december 25-én született.
— Édesanyám erről a karácsony könnyű időszak... háború utolsó... Emellett ő igen szonynak számított.
A Tóth család nyek között élt. az apa a Jarmúj... az anya a Dohány... rekek szinte egy... Sokáig fából épít... tek, amíg a felsz... hány évvel egy sz... zant építettek.

— Anyámat m... Apámra nem s... vissza. Amikor... ugyan velünk, ü... ebből kevés jut... lékszem, nemegy... za, hogy a vacso... és az egész let... a hat éves szá... nivaló nélküli.

1951-ben megh... resetől nem volt... családunk meg... csütörtök korá... került Kőszeg... ben, visszahozta... egynek inkább... legyenek együtt.

— Elég szokván... nyolcadik osztály... Gördülőcsapágy... keztem esztergály... már kaptunk né... tást, s ezt a kis... 1961 óta folyam... dolgozom. A kato... tértem vissza.

Tóth Béla idők... Landler Jenő Gé... iskola gépjármű... 1974 óta tagja... pártalapszervezet... 1972-ben jelentke... ségbe, ahol tíz év... teljesített, ma... parancsnok.

— 1967 szeptem... háza mellé épít... bát, Mire meglett... Béla, Attila és Zs... két és fél szobás... Amíg a gyerekek... feleségem gyeb... dig nem kerestem... kellett mindenre... pénzt. Akkoriban... az életünk. Most... van, évente háro... lást megengedhet... Az én gyermek... képzelnem sem tud... emlékek maradt... dával az, hogy a... hóban mezteláb... iskolatársaink... gazdag karácsony... létezek számunk... mi gyerekeink... nek. A szükséges... kedvükre való já... dékba. Minden év... nyunk van: egy... lád, ha a szeretet... gyenek igazán b... keink.

Nekünk ez

Nagyne Kassai... Gimnázium magy... fiatal tanára m... december 24-re... a gyerekek még... karácsonyt — az... cember 20-án, a... cember 23-án szü... annak is szerepe... vos mindkét eset... szülést javasolt... család karácsony... veli el a két kisl... születésekor a... hangoztatta, hogy... rácsonty ajándék... volna...

Igy voltak ezze... közbejött egy kis... ünnep nem egés... ahogyan elképzel...

— December... volna haza Enikő... vissza az édesan... fehér karácsony... mel talán sohase... ünnepe. A férjem... milyen csodálatos... este az első gyere... alakult, hogy a... ő benn maradt a... jöhettem... Fel... teni a fát, úgy e... ve. En bejártam

Nem csodaszor, de hatékony gyógymód!

Beszélgetés dr. Szabó Andrásal az akupunktúráról

Az utóbbi hónapokban nagyon sok szó esett a magyar sajtó hasábjain az akupunktúráról, erről az ősi távol-keleti, valószínűleg kínai eredetű gyógymódról, amelynek szerzte a világon rengeteg híve van. Egyes nyugati országokban intézeti keretek között folyik a gyógyeljárás alkalmazása, akárcsak a szocialista országok többségében. Ez alól csak az NDK és Magyarország a kivétel, másutt mindenütt hozzátartozik az akupunktúra a hivatalos orvosláshoz az egészségügyi kormányzat és a tudományos akadémia jóváhagyásával. Nálunk hivatalosan elutasítják, illetve megtiltik az akupunktúra alkalmazását. Nagy orvostudoraink ellentétesen nyilatkoznak róla. Magyar Imre már-már a misztikus gyógyászat, a kuruzslás jelenségekörébe utalja (Élet és Tudomány, 1983. 24. sz.), Szentágotthai János pedig így nyilatkozik:

„Ha engem egy kínzó lumbágótól vagy más ún. reumas fájdalomtól egy az akupunktúrát jól művelő orvos néhány vagy sok esetben egyetlen kezezéssel megszabadít, akkor magam is elmegyek hozzá „pokolba a tudomány, nekem most fáj” jelleggel” (Népszabadság, 1983. október 8.). Szentágotthai akadémikus azonban siet hozzátenni, hogy persze egy perc se szabad szem elől tévesztetni a stratégia meg nem fordíthatóságának törvényét. Vagyis ő sem tartja igazából tudományának az akupunktúrát, legfeljebb megéri a fájdalomtól szenvedő beteg pszichéjét.

A négyezer éves orvoslást támadó cikkekre egy debreceni belgyógyász, dr. Szabó András válaszolt a gyakorlatban való jártasság biztonságával. A Magyar Imre professzornak címzett válaszában elismeri, hogy az akupunktúra kérdése nincsenek lezárva, sok az ellentmondás körülötte és a „módszer alkalmazásának köre nagyon is véges”. (Élet és Tudomány, 1983. 38. sz.) A Magyar Nemzetben megjelent válaszcikének már a címe is jellemző: „Nem csodaszor, hanem gyógyeljárás” (1983. december 7.). Ugyanakkor mindkét cikkben leszögezi azt a tapasztalaton alapuló meggyőződését, hogy „a másodlagos működési zavarok igen is jól kezelhetők akupunktúrával”, s hozzáteszi, „sokszor a modern orvostudomány is ezek kezelésére szorítkozik, hiszen elpusztult sejteket nem lehet feltámasztani...”

Róla, magáról

Szembep ülök Tanácsköztársaság úti lakásán a tudós cikke szerzőjével. Megjelenésében nincs semmi keleti misztikum, vékony, elegáns, intellektuális alkat, szigorúan és hangsúlyozottan racionális gondolkodású.

— Hogyan kezdett érdeklődni az akupunktúra iránt?
— Kezdem a faggatását.

— Az érdeklődés gyökere homályba vész — mondja határozottan. — Hannel Ervintől, a MEDICOR konstruktőrétől hallottam először az akupunktúráról, hogy pszichésen mi ragadott meg a gyógyzóban, erre már nem emlékszem. Aztán évekig nem foglalkoztam a gondolattal, de később megismerkedtem vele és a 2. számú Belgyógyászati Klinikán néhány-szor alkalmaztam is. Intenzíven öt-hat éve foglalkozom vele, amióta a Földi utcai rendelő körzeti orvosa vagyok.

— Hol tanulta, hogyan tanulta a gyógymódot?

— Debrecenben, könyvek-ből, egyénileg. Az egyetlen egy szót sem hallottam róla, még elrettentő példákot sem. Magyar nyelven sajnos egyetlenegy könyv van forgalomban, amelyből az érdeklődő orvos tanulhat, tehát külföldi könyveket és kiadványokat kellett és kell ma is tanulmányoznom. Az akupunktúrában két fő irányzat él egymás mellett, s azokon belül nagyon sok iskolát különböztethetünk meg. Számomra a legfontosabb a Franciaországban élő Nguyen Van Nghi professzor iskolája. Őt világszerzte az akupunktúra egyik klasszikusaként tisztelik. Az általa képviselt felfogás szerint a kezelés alapjául a beteg pulzusának egy speciális szempontok alapján végzett vizsgálata szolgál. Fontosak a bécsi iskola, Johannes Bischo és Felix Manu eredményei is. Marton Sándor doktor lefordított egy német tankönyvet, jómagam egy angol nyelvű könyvet ültettem át magyarra, ezeket kéziratként használjuk. Van egy Sanghajból származó angol nyelvű könyvem is. A lényeg az, hogy a szakirodalmat meg kell keríteni, meg kell venni. Előfizettem az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár szolgáltatására, ők rendszeresen küldik a bibliográfiai adatokat.

— Említett egy magyar nevet. Magyarországon kik az akupunktúra szakemberei?

— Hazánkban körülbelül kétszáz alkalommal alkalmazták a gyógymódként az akupunktúrát, ebbe sajnos beleértendők azok is, akiknek nincs orvosi végzettségük. Kaposvárott Marton Sándor, egy nyugalmazott belgyógyász körül alakult ki egy kis csoport, velük az elmúlt télen kerültem kapcsolatba. Már együtt kezdeményeztük egy társaság megalakítását, amelynek a MAT lenne a neve (Magyar Akupunktúra Társaság), de még nem kaptunk rá választ. Pedig a legalizált viszonyok megelőz-

— Mire jó tehát az akupunktúra?

— A legtagabb értelemben vett funkciózavarok gyógyítására. Legnagyobb számban mozgásszervi betegek és fejfájások szerepelnek a kezeltek között. Azon kívül emésztőrendszeri betegségek, alvászavarok, asztma, elhízás, agyvérkeringési megingást okozó mozgászavarok gyógyítására is alkalmas. Nagyon sok olyan degeneratív beteg-ség van, amelynek tüneteit akupunktúrával jól lehet csökkenteni. Szeretném megismételni: elhalt sejteket nem lehet feltámasztani, de a beteg panaszai nem szükségszerűen párhuzamos a szerkezeti eltérés súlyosságával. Például

Azok a bizonyos tűk

Nézük a tűket, amelyeket én jóval nagyobbaknak képzeltem, de mint kiderül, a vékonyka tűcskék mindössze 1-4 centiméteresek.

— Nagyon nagy orvosi felelősség e tűket használni?

— Ha az ember tisztességesen tanulmányozta az orvosi rendszabályokat és kötelezettségeket, akkor nem. Nyilván az a kérdés következne, hova, milyen pontokra kell a tűket szúrni. Nos, rendelkezésünkre állnak akupunktúrák térképek, amelyek segítségével megközelítjük, majd tapintással elődöntjük a szúrás végleges helyét. Hogy ezek a pontok milyen részei a szervezetnek, erről keveset tudunk. A térkép pontsorait összekötő vonalak néhány helyen követik egy-egy idegtörzs lefutását, például az úgynevezett hólyag-meridián egy része követi az ülőideg lefutását. Tény azonban, hogy a keleti eredetű gyógyító eljárás szigorúan az empirián alapul, aminek az a lényege, hogy meghatározott test- vagy bõrpontok erőteljes ingerlésevel befolyásolni tudjuk a szervezet egyes részeinek működését. Ez a meghatározás — ami persze nem szigorú tudományos definíció — egyben azt jelenti, hogy az érintett szervek rendellenes működését próbáljuk befolyásolni, de természetesen előrehaladott szerkezeti eltéréseket (például törés, kopás, daganat) nem tudunk gyógyítani, helyrehozni.

— Hogyan reagál a szervezet a szurkálásokra?

— Ez az, amit senki sem tud! Elképzelünk egy szabályozó rendszert, ami a szervezet életfolyamatait fölött őrökdi. Hogy ez milyen mértékben idegi, milyen mértékben humorális, és milyen mértékben ismeretlen egyéb — ide tartozhatnak az elektromos, elektromágneses jelenségek — ezt még nem tudjuk pontosan.

— Mire jó tehát az akupunktúra?

— A legtagabb értelemben vett funkciózavarok gyógyítására. Legnagyobb számban mozgásszervi betegek és fejfájások szerepelnek a kezeltek között. Azon kívül emésztőrendszeri betegségek, alvászavarok, asztma, elhízás, agyvérkeringési megingást okozó mozgászavarok gyógyítására is alkalmas. Nagyon sok olyan degeneratív beteg-ség van, amelynek tüneteit akupunktúrával jól lehet csökkenteni. Szeretném megismételni: elhalt sejteket nem lehet feltámasztani, de a beteg panaszai nem szükségszerűen párhuzamos a szerkezeti eltérés súlyosságával. Például

a kezelés után a röntgenkép marad, de a beteg mozgása javul.

— Fáj a betegnek a kezelés?

— Amíg a kezelés meg nem kezdődik, sok beteg tart tőle, aztán tapasztalja, hogy a fájdalom minimális, az injekciós-tűszúrásnál jóval enyhébb. A szúrás mélysége 2-3 millimétertől 2-3 centiméterig terjed, 15-20 percig kell a tűket benntartani. A látványos, gyors javulás legenda, a betegnek kúrara van szüksége, viszont a javulás már az első kezelés után megkezdődik. Eddig egyetlen betegem volt a háromszázból, akit egyetlenegyszer szúrta meg, s két nap múlva megszűnt a vállfájása.

— Vannak visszatérő páciensei?

— Hogyne, hiszen ha nem érhető el teljes gyógyulás, az újabb panaszok jelentkezése után a páciensek visszajönnek.

Tervek és vágyak

Ismét személyes kérdéseket szegeztek dr. Szabó Andrásnak. Körzeti orvos, s az akupunktúra képviselője. Származik-e ebből külső vagy belső konfliktus?

— Az akupunktúrák gyógy-módot orvosi tevékenységem kívül, bizonyos mértékig attól elválasztva, de a felelősségem tudtával és beleegyezésével végzem. Már rendelési idő előtt benn vagyok egy fél órával, majd utána magam megyek a pácienseim-hez. Eredményeim a kudar-cok ellenére is arra buzdítanak, hogy még jobban elmélyedjek ebben a tudományban. Egyszer már volt alkalom Bulgáriában részt venni egy tudományos kongresszuson, ahol magam is előadást tartottam. Nagy dolog lenne, ha megalakulhatna a MAT, még nagyobb, ha intézeti keretek között végezhetnénk a gyógyítást, és sor kerülhetne összehasonlító vizsgálatok végzésére is.

Közben lépést kell tartanom a hagyományos orvostudomány fejlődésével is, ám napi 14-16 órát gyötrellemmel végigdolgozni a végtelességig nem lehet. Saját lelkismeretünkkel nap nap után meg kell birkóznunk azért, mert nagyon kevés rászorult tudunk kezelni, gyakran kell megtagadni az elvárható segítséget.

Nem poénak szántam, mert annak olcsó lenne, de megkérdeztem dr. Szabó András, vajon alávett-e magát akupunktúrák kezelésnek? Kiderül, hogy egy-egy nyugalmas órában „önmagát is megszurja”. Mert az akupunktúra nem csodaszor, a módszer egyoldalú felmagasztalása távol áll tőle, de hogy bizonyos esetekben nem placebo hatáson alapuló hatékony gyógymód, arra a tapasztalatok megtanították.

Bakó Endre

Karácsonyfávé változott az Eiffeltorony. A 75 méter magas párizsi acélóriást lámpafüzérek világítják meg

Karácsony fénye

Csillogó este... A házak világos ablakaiból meglátható nyugalom és melegség árad az utcákra. Karácsony van, Most, a szeretet óráiban a föld különböző égtájain élőknek egy a gondolata: karácsony békéje legyen a világ békéje, s ne csak e szép napon, hanem tartson időtlen időkig.

Moszkva, London, Párizs, Budapest és a világ többi nagy városának fényei az emberiség életörömét, népmilliók boldogságvágyát fejezik ki.

Örizzük e fényeket magunk és gyermekeink boldog, békés karácsonyáért, jövőnkért.

Csendes éj a budai Várban (MTI-fotók — KS)

Vidám moszkvíták köszöntik az orosz télapót

Üstökösök a londoni utcán, a város szíve felé a Regent Street felé

KIVÁLTSÁGOS SZÜLETÉS NAP

1944 karácsonyán született

Ünnepek idején születésnapot tartani kiváltságot jelent. A karácsonyfa meghittsége nyújtó melegben talán még inkább.

Tóth Béla egy hatgyermekes család harmadik gyermekeként 1944. december 25-én született.

— Édesanyám nem sokat mesélt erről a karácsonyról. Nem lehetett könnyű időszak számára, hiszen a háború utolsó karácsonya volt. Emellett ő igen nehezen szülő aszszonyának számított.

A Tóth család nehéz körülmények között élt. Abban az időben az apa a Jármdjavítóban dolgozott; az anya a Dohánygyárban. A gyerekek szinte egymás után érkeztek. Sokáig fából épített kis házában éltek, amíg a felszabadulás után néhány évvel egy szoba-konyhás házat építettek.

— Anyámat megviselte a sors. Apámra nem szívesen gondolt vissza. Amikor nem ivott, tördött ugyan velünk, ügyes kezű volt, de ebből kevés jutott nekünk. Jól emlékszem, nemegyszer jött úgy haza, hogy a vacsora fel volt találva és az egészet leseperzte az asztalról, a hat éves zsidó meg ottmaradt enivaló nélkül.

1951-ben meghalt az apa, egy keresztből nem volt könnyű a héttágú családnak megélni. Tóth Béla első osztályos korában nevelőtisztebe került Kőszegre. Később, negyedikben, visszahozta az édesanyja; egyenként inkább zsíros kenyeret, de legyenek együtt.

— Elég szokványos az életem. A nyolcadik osztály elvégzése után a Gördülőcsapágy Művekbe jelentkeztem esztergályostanulónak. Ott már kaptunk némi anyagi támogatást, s ezt a kis összegget hazaadtam. 1961 óta folyamatosan a MÁVCS-ben dolgozom. A katonaság után is ide tértem vissza.

Tóth Béla időközben elvégezte a Landler Jenő Gépipari Szakközépiskola gépárműtechnikai szakát. 1974 óta tagja az MSZMP-nek, a pártalapszervezet vezetőségi tagja. 1972-ben jelentkezett a munkássor-ségbe, ahol tíz éven át szolgálatot teljesített, ma tartalékos szakas-parancsnok.

— 1967 szeptemberében anyám háza mellé építettünk egy kis szobát. Mire meglett a három gyerek, Béla, Attila és Zsolt, megkaptuk a két és fél szobás szövetkezeti lakást. Amíg a gyerekek kicsik voltak, s a feleségem gyes-en volt velük, én pedig nem kerestem túl sokat, akkor kellett mindenre összegyűjteni a pénzt. Akkoriban nem volt könnyű az életünk. Most már kocsink is van, évente három-négy kirándulást megengedhetünk magunknak. Az én gyermekkoromban ezt elképzelni sem tudtuk. Inkább olyan emlékek maradtak meg, mint például az, hogy a tél végi latyakos hóban meztelb mentünk iskolába, iskolatászkánk sem volt. A mostani gazdag karácsonyok csak álomként léteztek számunkra. Örülök, hogy a mi gyerekeink már másként élhetnek. A szükséges holmik kívül kedvükre való játékokat kapnak ajándékba. Minden évben szép karácsonyunk van: együtt ünnepel a család. Ha a szeretet ünnepe, hadd legyenek igazán boldogok a gyerekeink.

Nekünk ez a béke

Nagyné Kassai Ilona, a Csokonai Gimnázium magyar-német szakos fiatal tanára mindkét kislányával december 24-re volt kiírva. Hogy a gyerekek mégsem várták meg a karácsonyt — az ötvenes Enikő december 20-án, a hároméves Ági december 23-án született — abban annak is szerepe volt, hogy az orvos mindkét esetben programozott szülést javasolt. Ennek ellenére a család karácsonyi gyerekek könyveléi a két kislányt. Első unokája születésekor a nagypapa büszkén hangoztatta, hogy ennél szebb karácsonyi ajándékot nem kaphatott volna...

Igy voltak ezzel a szülők is, bár közbejött egy kis komplikáció, s az ünnep nem egészen úgy alakult, ahogyan elképzelték.

— December 24-én jöhettünk volna haza Enikővel — emlékszik vissza az édesanya. — Gyönyörű fehér karácsony volt. Ilyen örömmel talán sohasem készültem az ünnepra. A férjemmel elképzeltük, milyen csodálatos lesz a karácsony este az első gyerekekkel... Aztán úgy alakult, hogy a kislány besárgult, ő benn maradt a klinikán, én hazajöhöttem... Fel sem akartuk díszíteni a fát, úgy el voltunk keseredve. Én bejártam a klinikára szop-

tatni. Nagyon nehezen telt el az a karácsony.

— A második gyerekkel meg éppen a kórházban kellett eltölteni az ünnepet.

— Így volt, hiszen Ági december 23-án született. Akkor meg azért sírtam, mert a nagyobbik kislányom éppen betöltötte a második életévét; az első karácsony lett volna, aminek igazán örülni tud. A kórházban a nővérek díszítettek fenőfát és aki az első gyermekét szülte, nagyon boldog volt ott is. Nekem nem volt teljes az örömom, nagyon hiányoztak az otthoniak. Ráadásul amikor december 24-én délután hazatelefonáltam, két éves kislányom átvette a kagylót és el-sírta magát: „anyukám, gyere haza”. A férjem este kihozta az ajándékot és megbeszélte: aznap csak a nagymamáéknál díszítik fel a fenőfát, és ha hazamegyünk, „pót-karácsonyt” tartunk. Amikor hazamehettem, egy percre a kis Ágit is a fenőfó alá fektettük. Hiszen ő volt a legszebb ajándék...

— Azóta nyugodtabban telnek az ünnepek. Annál is inkább, mert ahogyan nőnek a gyerekek, egyre inkább várják a karácsonyt. Már mindketten tudják, hogy az ajándékot mi adjuk egymásnak, mert ez a szeretet ünnepe. A fát a Telőp „hozza”, viszont mi díszítjük fel. A nagyobbik kislány az idén már segíteni szeretne ebben, a kicsinek egyelőre meglepetés. A szobát viszont színes papírláncokkal együtt díszítjük, a karácsony előtti napok efféle serény készülődésben telnek.

A kislányoktól megkérdeztem, mit várnak jobban, a születésnapjukat vagy a karácsonyt. A boldog készülődés izgalmában az előbbire szavaztak. De azért a születésnap is emlékezetes...

— Szentírás a családban, hogy különválasszuk a születésnapot és a karácsonyt. Egyszerre tartjuk meg a „zsúrt” — erre hivatalosak a családtagok, unokatestvérek, sőt az idén Enikő két óvodai barátját is várja. Egy-egy tartást kapnak a lányok, természetesen gyertyával és praktikus, házilag is elkészíthető ajándékokkal: babókat, babaruhát, a szobájukba faliképet. Pár nap múlva, karácsonykor aztán többféle játék kerül a fa alá, aszerint, melyikük mire vágyott legjobban.

Látni a boldogságukat, tiszta gyermeki örömeiket — nekünk ez a béke.

Haraszti Gitta
D. Karádi Katalin

40 év munka, táppénz nélkül

Közismert a statisztikai adat: Nálunk egy dolgozó emberre évente 18 táppénzes nap jut. Közel négy munkahét esik ki egy-egy ember évi munkaidejéből. Sok ez, nagyon sok. A nemzeti jövedelmünknek komoly része lenne az érték, amit emiatt nem termelünk meg, nem is beszélve a kifizetett táppénzről, az orvosi kezelés költségeiről.

Ha az országban mindenki úgy élne, mint Behalik Ferenc, a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat gépkocsivezetője, nem azt mondom, hogy teljesen megszűnne ez a veszteség, de azt a legnagyobb lelki nyugalommal állítom, hogy minimálisan csökkenne. Beszéljen ő az életéről, amelyet megismerve megdumhatjuk, mit kell(ene) tennünk, hogy utánozni tudjuk szinte példa nélkül álló teljesítményében.

FOGADALOM 16 ÉVESEN

„A pesti grundokon gyerekeskedtem. A Levente utcában laktunk, Angyalföldön, nem messze Papp Laciéktól, akik a Fóti úton laktak. Sokat, mondhatni egész nap fociztunk. A repülőgépyárban lettem inas, a műszerészszakmában. Minden ment volna a maga útján. De közbejött a háború. 1944-ben már a leventéket is elvitték nyugatra. Graz felé tartott a vonatunk, amikor megszöktünk a csapatától, s jöttünk vissza Magyarországra gyalog. Egyszerre volt rajtunk, s a hadak útján ez bizony nem a legelőnyösebb viselet. Mire felocsúdunk, már fogságba is kerülünk. Iszonyú körülmények között voltunk, dühöngött a flekkifűsz, éhezünk, megettük a szemetét is. A körülmények hatására csúnya fekélyek jöttek ki rajtam. Végül Vasváron az ottani kommunista párt-szervezet kiszedte a foglyok közül azokat, akiket mint leventéket hurcoltak magukkal a fasiszták, s úgy kerültek fogságba. Így érhettem haza Budapestre, ahol — amíg lábadoztam — elhatároztam: Ez a betegség volt az utolsó. Úgy fogok élni, hogy soha többé ne legyek ilyen esettel, semmilyen betegség miatt. Sportolni akartam, mert a példák azt igazolták, hogy a sportolók edzettebbek, mint az átlagember. A kerékpározást választottam. 1952-ben a hadseregben megtalálták a sportszakaszok. Az volt a céljuk, hogy egy helyen tömörítsék a bevonult sportolókat, s segítsék — a jó példával is — a többiek sportját. Vidéken is alakultak ilyen egységek. Engem ily módon Debrecenbe vezényeltek, egy pesti barátommal együtt, s itt katonáskodtunk. A sportszakaszról tudni kell,

hogy csak abban különböztek a többiekől, hogy tagjaik sportolók voltak. Ugyanúgy részt kellett vennünk a kiképzésben, a szolgálatban, legfeljebb az volt a különbség, hogy bennünket mindig elengedtek edzésre. Magam például sofőr voltam a helyőrségparancsnok mellett. Egy darabig kerékpároztam, majd amikor láttam, nem leszek igazán jó versenyző, elhatároztam, hogy sportágat változtatok. Mivel már régebben is kacsingattam felé, a súlyemelés választottam. Az alsó súlycsoportokban kezdtem, s húsz év alatt végigjártam minden kategóriát.

Vegyük most át a szót Behalik Ferencről. Szerényége még akkor sem engedte meg saját sikereinek elősorolását, amikor elérte azokat, hát még most, amikor csak visszamelemléskszik rájuk! Amikor 1957-ben elment a honvédségtől, s átment a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalathoz, nem kevesebbet vett a fejébe, mint azt, hogy lerakja egy új szakosztály alapjait a Debreceni Építők Sportegyesületben. Szó szerint az alapokról volt szó. Először csak egy simára döngölt terület állt rendelkezésükre a szabad ég alatt, a régi Építők öltözői mellett. Mindez nem zavarta az erősödni vágyó vállalat dolgozókat, s azokat az atlétaikat sem, akik számára még idegen, de már vonzó szer volt a súlyzó. Legelőször az zavarta őket, ha eső kerekedett. Ekkor bevonultak az eresz alá. Aztán, mikor már hidegebb lett, Behalik Ferencnek eszébe jutott, ott van az a sok lejt betonblokk a vállalatnál. Milyen remek edzőhelyiséget lehetne azokból felépíteni! Teherautójával hirtelen körbejárta sporttársait (ő maga sportoló, edző, intező, szertáros volt egy személyben): gyérünk, vigyük ki a blokkokat a pályára! S csakhamar megvolt az öltözőkből, mérlegelőhelyiségből és edzőteremből álló „komplexum”. Kályha is került, nagy szükség volt rá, mert télen iszonyúan hideg volt a betonhelyiség. Megindult a rendszeres munka. Feri bácsi (így hívták a fiatalabbak) érkezett legelőször. Aktatáskájából egy vekert vett elő, s kirakta az asztalra. Szükség volt rá, mert a sportágunk imádó súlyemelőik éjjel sem hagyták volna abba az edzést... Ebből a selejtblokkokból összeábrált helyiségből indult diadalútjára az Építőkben a súlyemelés. Innen indultak a magyar bajnokok, világválogányok helyezettjei, s ez a terem adott otthont a nemzeti bajnokságban is jól szereplő csapatnak. Elég szűkös volt ez az otthon, de aki itt ismerkedett meg ezzel a férfias sportággal, sohasem felejtette el falait. Itt volt kiírva az

az idézet, amely Behalik Ferencnek életprogramot adott: „Az emberi boldogság kilenczted része az egészszen alapszik.”

Sikeres évek után Behalik Ferenc először a versenyzést hagyta abba, majd az edzősködést is. Más ilyenkor a sportnak is hűtát fordít. Feri bácsi nem. Ő nem a sportból, hanem a sportért élt. Adjuk át ismét neki a szót.

SPORT, MUNKADÓ ELŐTT

„Ugyanolyan életem volt ezután is, mint amikor naponta kimentem az Építők pályára, s most is ugyanúgy élek. Miben áll ez? Például abban, hogy ma is mindennap sportolok egy órát. Mikor? Munka előtt. Nyáron fél négykor, télen fél ötkor kelek, s ezután kiadós mozgást csinálok, legalább egy órát át. Erős gimnasztika, guggolások fél lábón, fekvőtámasz és más erőgyakorlatok. S mindez után hideg vízben megfürdöm. Csoda-e, ha úgy indulok munkába, mint aki újjászületett? El ne felejtsem, kerékpáron megyek munkába, ha esik, ha fúj, ha meleg van, ha minusz húsz fok. A házgyárban dolgozom, hat kilométerre a lakásomtól. Ott ülök kocsira, s kezdem meg a munkát.

Úgy érzem, betartottam gyermekkori fogadalmamat. Azóta nem voltam beteg. Negyven év munkaviszony után kaptam meg az emlékjelvényt a napokban (eből húszonhét évet töltöttem a HÁEV-nél), s én ez alatt az idő alatt egyetlen napot sem voltam táppénzen. Mértékletesen éttem és élek. Nem szedek semmilyen gyógyszert, nem iszom kávé, alkoholt is csak nagyon ritkán, olyankor, amikor nagyon fárasztó napom volt, ha például kocsival megjártam Veszprémet meg vissza.

Mindez a sportnak köszönhető, nem is hagyom abba, amíg mozogni tudok. S még egy dolog miatt örülök, hogy ezt az életformát választottam. A tanítványaim mindenütt rám köszönnek. Kiből orvos-alvezredes lett, kiből sikeres súlyemelő, kiből technikusi vagy jó munkás. Egyben hasonlítanak egymásra, amilyen komolyan vették annak idején a sportot (aki nem vette komolyan, elküldtem, neki is jobb, nekünk is, ha nem edzünk együtt), olyan komolyan vették munkájukat is. Csak a munkahelyemet nézve: az szb elnöke, s a művezetőm is valaha tanítványom volt a súlyemelő-szakosztályban...

Göz József

AZ ÉKSZERÉSZ

vérmersekklete szerint dühösen avagy flegmán. Míg nem valaki megveszi: mert olyan nincs, hogy valaki egyszer meg ne vegye, kerül, amibe kerül. Ha a briliáns! A tündökletesre csiszolt gyémánt, regényhősök és hősnők nagy álma, nyugati krimik konfliktuskeverője. A mi romantikus regényeinkben is ott tündökölt. Így szóla például Jókai: „A sah briliántoktól ragyogó ujjait drágégykedvűséggel nyújtja kézszorításra”. Vagy: „A grófnének csak a briliánt diadémet kellett még feltűznie a hajába”.

Igy ment ez. Az ékszerész — míg pipa alakú fűvőcsővével a formára hűzött gyűrűre irányítja a denaturált szesz szűrőálgját — a szemével pislant, hogy várják csak. A gyűrű szűk, így most tüsszel megpuhítja, a megfelelő méretű formára húzza, hűti, csiszolja. Borsavval dolgozik, mert az nem engedi „leoxidálódni” az aranyat, kénssavval hűti, s majd üveggel fedett, zárt kalitkában, forgó korongok között fényezi.

Kiköpi a pipát. — Drágakövekről — a gyémántról, rubinról, zafirról, smaragdorról — ma már nem érdemes beszélni. A brilián-kivűl minden elő lehet állítani mesterségesen, meg a gyémántot is, használnák is bőven főleg ipari célokra. Úgy 1920 óta születnek, vegyi úton drágakövek. A briliáns viszont csak igazi gyémántból csiszolható.

Igaz, ezt már Kosztolányi ékszerése is megemlítette, hangjában érezhető megvetéssel. Alumínium-földből csinálják a zafir — mondta — és festik. A rubint például krómmal.

— A mesterséges rubin is vörös, az akvamarin kék, létezik kék és fehér zafir, szürkészöld turmalin, sárga topáz, fekete ónix, barna carnere, almazöld krizopáz, áttetsző-zöld krizolit, barna, zöld vagy fekete achát, bordó almandin. Ezek egy része, illetve az eredeti, a min-ta, féldrágakövek számít. A féldrágakövek, ilyen például az opál,

az achát, más a keménysége, a kópása, a fénye. A szintetikus kövek pontosan az eredetiek alkotóelemeit utánozzák.

— Összekeverhetők?

— Soha. A mesterséges kő mindig hibátlan. A természetes kövekben gázbuborékok vannak, különféle szennyeződések, ezáltal más a fénytörésük, a színrétgözödésük. Színzűrőkkel pontosan meg lehet állapítani a fényzörvést. A drágaköveknek az féldrágaköveknek a csiszolás adja meg az igazi szépségét. A mesterséges köveket egyébként ugyanúgy csiszolják, mint az igazit, s újabban, hogy tökéletesebb legyen az illúzió, szennyezik a mesterséges köveket is.

Az illúzió! Bezzeg, de másképp indultunk. Mesélik, Árpád mögött arannyal-üzsttel dúsan megrakott öltözetben lovagoltunk be a gyönyörű Kárpát-medencébe. Zolnay László írja, s ő igazán tudja, hogy már az Etelkőben „felettebb pompakedvel emberek” voltak. Perzsa ihletésű ötvösművészetünknek meg volt az anyagi fedezete is: a zsák-mányolt rabszolgákért bizánci, krimi, arab kalmárok pompázatos „alapanyagokat” adtak. 955-ben, kalandozásaink csúfos végén, a Lechmezőn felakasztott magyar vezér, Lehel ruhájából és ruhaékszeréből „három font aranyat-ezüstöt olvasztottak ki”. Régi feljegyzések alapján tudjuk, hogy már az óshazában brokátkban jártunk, s ezüsttel kivert, gyönggyel (nem szintetikussal!) berakott fegyverekkel riogattuk az ellent. Bonfini mester is úgy írja: a magyarok a lóra és a fegyverre aranyat, gyöngyöt, ezüstöt raktak, s hajukat „drágakövekkel ékesítették”. Itt, Pannoniában pedig ráleltünk az igazi Kánaánra. Higgyünk Abu Hamid el Garnati al Andalusi mór kereskedőnek, aki 1150 körül, azt írja: Magyarország „azok közé az országok közé tartozik, amelyekben legnagyobb a jólét és gazdagság”.

S Bonfini még azt is mondja: „A természet a talajnak kiváló termékenységével áldotta meg ezt a földet: aranyat, ezüstöt, só, drágakövet és festékanyagokat nagy mennyiségben lehet bányászni belőle”. S mit tesz Isten: a középkorban Magyarország Európa legnagyobb nemesfémhámozója és -exportáló országa lesz. A tatárjárás koráig a Doboka megyei Beszterce és a Belső-Szolnok megyei Radna vidék volt az ország legnagyobb arany- és ezüstbányavidéke. Drágakövek, azaz féldrágakövek dolgában sem állunk túl rosszul: volt opálunk, volt jaspisunk. Zafirunk, mi tagadta, nem volt.

Szóval, a csiszolás!

— Akár az eredeti. A gyémántra például ötvenhat lapkát csiszolnak, ötvenhat fazettát, így lesz a fénye a legszebb. Vannak régi, félmóder, modern csiszolási formák, vannak szabályosak és fantáziasziszolások. Az amerikai is szabályos: nyolcvan fazettás. A rubinra szintén ötvenhat lapkát csiszolnak. A fantáziasziszolás adja a legtöbb szabadságot. Én azt szeretem a legjobban, mert ott lehet kitalálni bizonyos, a kő nagyságától, színétől persze függő, formákat.

Az ékszerész végzettségét tekintve fémműves szakmunkás, ötvös. Pesten tanult, ott van fémműves szakmunkásképzés, ott tanulnak a leendő ezüst- és arany-művesek, ötvösök és vésnökök. Drágaköveket tanulókorában, a mestere műhelyében látott először és utoljára. Mivel nálunk nem készítenek és nem javítanak drágakövet, tulajdonképpen csak hobbi-ból járta és területen. Előre gyártott aranyhuzalból készíti és javít aranytárgyakat. Nem tudom, de lehet, hogy álmában néha igazi gyémántot csiszol, ötvenhat laposra, ahogyan kell, két fényű, hűvös zafir nyalogat, szomjúság ellen vagy csak kézbe ves, egy borsónyi, „galambvérszínű” rubint; mert az a legszebb, és többet ér még egy ugyanakkora briliánsnál is.

Cs. Nagy Ibolya

Süti a pék a nagy barna kenyeret...

A múlt. Az asszony már kora reggel befűti a kemencét. Közben beáztatja a kovászt, hozzá élesztőt morzsol, liszttel elkeveri, kelni hagyja. Majd sót, lisztet vegyít bele, elegendő vizet önt a teknőbe. Ezután következik a dagasztás. Szakajtókba rakja a tésztát, fehér kendővel letakarja. A szivólapáttal összehúzza, a kemencében elégett venyige, izikkóro hamuját. Sütőlapára veti, betolja a tésztát, a forró téglaikon elhelyezi. Előre, az unokáknak kis cipőt tesz. A nyílást eltakarja, s a kenyér sülni kezd. Idő múltával kiszedi a nagy szőke kenyereket, a kamarába viszi, letakarja. A jövő heti sütésig elég lesz. Régi emlék. Nagypapám a szántóvető ember nyugodt mozdulatával kezébe veszi, kettőtöri a kenyérszeletet. Megízleli, erőt merít belőle az embert próbáló munkához. Azóta tudom, azok bálnak így a kenyérről, akik tudják, hogy sok fáradságba kerül, míg az elvetett magból kenyér lesz.

A feladó a csésze szélén kiszakítja a masszából a tésztát és a mérlegre veti. Csak néha csipent még egy keveset. Kétkilónál húszonöt dekával többet kell szakítani, ennyit veszti ugyanis súlyából a tészta súllyel-hullás közben. A liszttel megszórta táblán kicsit megpihennek a gömbök, s aztán a formázó kiigazítja a tésztát. Liszttel meghinti a szakajtót, aztán beleteszi a kenit. A tésztának gyűrődésmentesnek kell lennie, különben sütéskor kinyílna.

Örök körforgásban

A Nyíl utcai pékségben még ma is úgy sütik a kenyeret, mint harminc-negyven évvel ezelőtt. Igaz, a kemencéket már gőzzel fűtik, de a kézzel, hagyományos módon készített kenyereknek most is híre van. Nyolcvan-száz mázsa kenyeret is sütenek itt naponta.

Az acélosabb szemű, nagy sikértartalmú búza lisztjéből lehet a legjobb kenyér. Ezt süti — mondja Bancsi Lajos üzemvezető — szép, domború, magasra nőtt kenyér lesz belőle.

A november végi éjszakai hideg már lehűti a lisztet. Hogy felmelegedjen, át kell hordani a raktárból a pékségbe. Ötven-hatvan zsák is sorakozik a fal mellett, karnyújtásnyira a dagasztótól.

Szívvél kell csinálni, élettel bánunk — mondja Czine József pékmester, miközben megdönti egy jókora csészét és betolja a dagasztógép alá. — A kovászt még a délutános műszak hagyta itt. Hat órán át kell érnie, aztán kezdődhet a dagasztás.

A csészebe víz és liszt zuhog. Megmozdul a gép fémkarja, megkeveri a tésztát. A liszt, az élesztő, a kovász és a tetején levő sóoldat lassan eleggyé válik.

Érezni, látni kell, hogy a tészta készen van-e már — mondja a mester, s fűrgőben besegít a gépnek. — A jó kenyér titka a dagasztásnál kezdődik.

Belenyúl a tésztába, kitapogatja a „posztnit”, apró darabokra töri az egészben maradt élesztőt. Most már nincs megállás. A dagasztás után még egy óráig kel a tészta, majd a táblázás következik.

Közben a dagasztó újabb csészét tol a géphez. Újra ömlik a víz, keveredik a tészta. Szakítás a csészeből, rá a mérlegre, onnan az asztalra, hogy formát adjanak neki. A kéz meg nem állhat. Látszik, gyakorlattal teszik ezt a pékek, dagadó izmaiknak már nincs felesleges mozdulata.

Átmelegünk egy másik kemencébe. Úres kocsit tol mellé, kinyitja a vasajtót, kezdődik a kisütés. Hosszú nyelű lapátjával háromnyelű kenyéret is kivessz egy-serre. Vízrel megfröcsköl, s a héja megfényesedik. A forró, barnás-piros kenyerek felsorakoznak a faléceken.

A lánglyuk munkásai

Polcos kocsikon tolják a tésztát a kemencék elé. A vető megőrli izzadó homlokát, hosszú lapátját elveszi a faltól. Gőzt enged a kemencébe, hogy enyhüljön szárazsága. A lapátot megtámasztja a kemence nyílásánál, a „konyházó” ráfordítja a tésztát, a vető vízzel megkeni, s becsusszantja a lyukba.

Mindig a hideg oldalon kell kezdeni a vetést. Berakom az első sort, majd lépézetesen haladok a tégla felé, mert csak így sül egyenletesen a kenyér. Az első kemencének, amibe most vetek, a jobb oldalja erősebben sül — mutatja Nagy Gábor, miközben a lapátot átfordítja, hogy meg ne tekinthetődjön.

Tíz perc sem telik el, s már csukja is rá az ajtót a hatvan bevetett kenyérré.

A kisütő most az utolsó kemencénél forgatja meg a szinesedő kenyereket. Így egyforma sültek lesznek, és a gőz is kiszáll alóluk, nem hűti az aljukat. Az sem jó, ha túlságosan közel kerülnek egymáshoz, mert akkor sületlen, fehér marad az érintkezésnél a héjuk.

Jó reggelt, krampácsolók!

A 6.40-es bár vonat, olyan, mintha lakókocsikat töltek volna össze. Megszokott, lefoglalt „kajütőjében” hunyorog egy tanár a dolgozatfüzetre, jóindulatú fény pislog hozzá, az órásmester öli a szemét a „Hétfői Hírek” betűivel, a közgazdász agrárnérmók elémész egy almát... Fűtty. Eresztik a 6.40-est. Össze is rázódik a jónép. Zötykölődik az a néhány szó is, amely az árak körül forgolódott, de az árak sem tüzelnek vitára senkit.

Hályogos a reggel, az esőpásztáktól csikos ablaküveg „kilátástalansága” elcsendesíti a koránkelőt, mert november végén még sötét hajnalon csörög az óra, s ki élvezi azt, hogy utas lehet?

Engem is altat a Hétfői Hírek, de fél füllel már éberebb vagyok. Mint harsány térzene, lármás élenkítő veri fel újságba temetkezésem. A kalauz lyukasajtójával tisztel. Előttük! „A brazil gépsor” — vet neki gancsor útitársam „humora”. Szívuk én sem vagyok.

Asztalkendő terül. Várnám, hogy bújna elő a zöld üveg, de még egy kétdécis sem akaródzik kinyújtani a nyakát. Honnan? Előítéletemből.

A lapos tászkából fokhagymás illat terjed.

A leggyűrűt szárú gumicsizmám „gyerek” nógatja az öltönyöst. Villogó fogú egészséges harapással kínálgat:

— Vegyél, Jóska! — De Jóska jól borotvált, stuccolt bajza meg se mozdul.

— Hé, lakodalomba igyekszel?

— Mindjárt vesz — kontráz a pufajkás.

O már a térs is túltett, lehúzza, mint nyáron a hideg vizet. Gondban van. A műanyag flakskát az olvasóasztalkára fekteti. Középujt, a derekán nyiszálja, de a kése alól ki-ki-ugrik.

Jóska végre a fokhagymás reggelire pillant. Csak megkérdezi:

— Fűszeres?

— Nagymértékben.

— Mindjárt vesz! — kotorja ki a lábát a legtekesebb s az apró morzsákat is összeszedi.

Megint ő szól, föl paprikázva:

— Akkor pofont kapsz, ha sokáig elhettelenkedsz, hogy a fejed menetet vág a nyakadon.

A fenyegetés rettentő komolyan van mondván, a kocsiban mindenki feléled, ám a vért

kívánó torzalkodás színjáték, móka, s az elpillelt utasok szeméről nem hull le a függöny.

A műanyag flakskán a kés riszálása meggyorsul, kettéválik a hengeres test.

— Pohár. Jó lesz a gyerekeknek. Legalább nem törí majd el.

Erre aztán senki nem gondolt.

Lesajnálják a gyártmányt.

— Három forintért már igazít vehetnél! Jóska már a savanyú káposztát szalazza, — kancsalul, mintha, illet még sohasem kóstolt volna. Majd betöm egy marékka.

Sikere van, megéjlenzik.

Nyög:

— Tegnap Katalin napján... — Sose búsuilj pajtás — vigasztalják — holnap Bartók Béla fizet.

Az útiközönség becsapottan üldögél, kijátsozták. Nem ránt kést a gádszó.

Csatos, háromzárás tászkával, amely degesz, mint egy kihúzott harmonika, vasalt sinadrágos férfi siet a „szinpadon”. Leszáll Macson.

— Köszönj apósodnak — ugratják Jóska. A vonat hasát rázza a nevetés.

Valaki filmet ajánl. Mit nézzenek meg Pocsajon. Az „Alarcost”.

— Jó ég! — mormog egy elszunnyadt, a polgárabb foglalkozásúak közül. — Hogy ezek honnan jönnek?! — Horkant.

És ezek már a paklit keverik. Osztják. Frissek, dévajok. Ferbliscat, dül:

— Mennyivel jössz vakszi?

— Móz is volt?

— Elég neked három.

— Nem is fogott többet.

— Üssed, Gyurka!

Együkük, aki 28-cal van elől, azonban már Tiszafüredre gondol, hogy ott éjszakáznak.

— Fiúk, az olajkályhát ki kell majd kotoratni, mert megfullad a magyar.

Az ingázók (nem ök) a nagyközönségben lekászlódnak a vonatlepcsőről a télbe, a zúzos időbe.

Ablakot rántanak le.

Egy barna fő tettetett rémültséggel kihajol:

— Józsi, minket meg túlhúzott ez a „gyors.”

Elégedettek.

S én nem tudom, hogy örüljek-e ennek.

Szalai Csaba

Otthont teremtett

Sára monológja

Sára nem ismerte valódi szüleit. Másfél éves kora óta nevelőszülőknél élt. Mióta az eszébe tudta, sohasem titkolta ezt. Alig cseperedett fel, amikor a nagyközönség egyes lakói gondoskodtak róla, hogy megtudja: nem azok a szülei, akik most nevelik. Ám ezzel nem mondtak a kislánynak ujjoncságot. A gyerekek azt választották: nevelőszüleit fogadja el igazán, a valódit nem ismeri. De rájuk nem is volt kíváncsi, nem érdekelte, kik lehetnek. Annyit mégis megtudott, hogy nemrég a munkahelyén anyai nagyjainya érdeklődött utána, és amikor meglátta, annyit mondott: tiszta apja, még a járása is. Erről Sára csak később hallott, és úgy vette tudomásul, mintha mással történt volna hasonló eset. Nem közömbösség ez részéről, de miért lennének más érzései olyan emberek iránt, akiket az ő világrajtja egyáltalán nem érdekelt.

... Huszonöt éves, vékony, szőke hajú fiatalasszony Sára. Négy éve dolgozik egyik kisvárosunk kórházában, áplónő.

— Akkor határoztam el, hogy ápolónő leszek, amikor apu lábát amputálták. Ót nagyon szerettem és mindent elkövettem, hogy segítsen rajta. Am keveset tehettem. Néhány évvel ezelőtt elvesztettem, s utána nem sokkal anyut. Nevelőszülőim családjá közl most már csak Irma néniel, anyu testvérével tartom a kapcsolatot. Mindig jól megértettük egymást, és sokat tanultam tőle. Néhány házilag távolabb laktak a mi-enktől, elég gyakran náluk voltam. Ellestem mindent, amit a házimunkához tudni kell.

Mire eddig eljutottunk a beszélgetésben, bemelegedett a szoba. Beszélgetésünk idejére Sára félbehagyta a mosást — mondván, lesz még ideje a délutáni műszakkezdésig — mutatott ismertem meg, a

néhány fényképet a csaladjáró és arra biztatott, kerdezzem csak nyugodtan tovább, nem nehéz neki erről beszélni. Amit eddig elért az életben, azt elsősorban magának és néhány segítőtársának, barátjának köszönhetette. Szerencsére voltak ilyenek.

— A barátaim mindig felhőttek voltak. Amikor néhány évig a komádi nevelőotthonban tanultam — minden nevelőszülőnél előzongyult ide vittek a környékükről —, az egyik nevelőtanárom családjával kerültem bensőséges kapcsolatba. A lányukkal, Évával elvashathatlan barátok lettünk. Ők pótolták nekem akkor az otthont. Később, amikor fiatal házasként albérletben laktunk, a házi néni volt anyám helyett anyám. Ő az Ides, kislám is így hívja. El sem mondtam, mennyi mindenre megtanított, többek között a pénzzel való bánásra. Nem kis dolog ez, otthon ugyanis semmit nem bíztak rám.

— Sokat köszönhetek kollégáimnak is. Zárkózott, nyers, majdnem azt mondanám mogorva ember voltam. Ezt a nevelőotthonból hoztam magammal. A zárkózottságommal meg békéltem volna, de a nyersséggel... A kollektív csiszolt rajtam, amiért nem tudok elég háls lenni. Nagyon jó köztük dolgozni, felejtethetetlen számomra az, amikor anyám halálakor egyfolytában tizenhat órát. Ezért én is szó nélkül helyettesíték, ha szükséges. Sohasem éreztelek velem, hogy állami gondozott vagyok, ebből hátrányom még nem volt.

— Erre mindössze egyszer figyelmeztettek az életben, a korábbi anyósjelöltem. Hosszabb ideig jártam egy fiúval, már megvettük a gyűrűt is, amikor az anyósjelöltem azt üzenté, neki nem kell állami gondozott meny. Ha nem, hát nekem sem kellett a fia.

— Férjemet a kórházban ismertem meg, most a

gyógyszertárban dolgozik. Eredeti szakmája kómuves. Együtt kezdtek az életet, s minden, amit most itt lát, a két kezünk eredménye. Induláskor hateraz forintom volt, ebből vettük a bürtort ifjúsági betétre. Később az ifjúságvédő egyesületől kaptam 15 ezer forintot támogatást az életkezdéshez. Nagyon jól jött a segítség. Kislám meg született, és háromknek szükségem bizonyult az albérlet. Úgy adódott, hogy eltartási szerződést kötöttünk egy idő bácsival. Ő már felül van a nyolcvanban. Gondozását úgy oldom meg, hogy állandóan délután az éjszaka dolgozom a kórházban.

— További életemet úgy képzelem el, ahogy most élek. Kislám januárban lesz 3 éves. Rövidesen másik gyermeket szeretnénk. Őket szeretném emberségesen, nagy felelősséggel az életnek indítani, normális, meleg családi légkörben felnevelni. Arra akarom szoktatni őket, hogy beleszóhassanak ök is a család életébe, érezzék, hogy közük van hozzá.

— Jánossal jól megértjük egymást, bár mindketten idesebb természetűek vagyunk. Mégis, nálunk egy hangos szó nem esik, nem veszekszünk. Az egyiknek mindig van annyi esze, hogy helyrebillentse a másikat. Különböznél mindig csendes természetű voltam, ezért talán könnyen beilleszkedtem minden közösségbe.

Sáraék kicsit maguknak élnek. Igaz, nincsenek bővében a pénznek és az időnek ahhoz, hogy gyakran szórakozzanak, utazgassanak. Építik, gazdagítják családi életüket, azt, amit Sára egyedül kezdett el. De most már ketten vannak. Így könnyebb, de egyben nehezebb is, ám csak így van értelme.

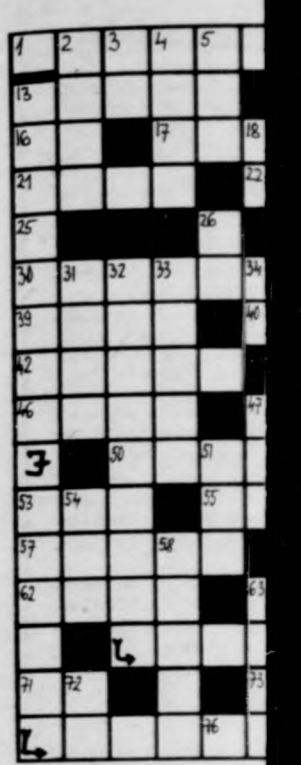
— Elégedett vagyok azzal, ami történt, és most már ház is van a fejem felett. Sikerült otthont teremtenem. További alakítása, formálása kettőnk dolga és a gyereké.

Balogh Júlia

KERES Karácson

„Tudom Most a De még Inkább

E székefyöldi népnyünk vízszintes 1., leges 32., 28. soraiban ni...

Vízszintes: 1. Bekül Csékvésre felhívó n 14. Bevezető női név. gentin autójel. 16. Diszr Beküldendő. 20. Szándó Valogatott férfi k (Ambrus). 22. Szamá Francia férfinév (... K) 25. Fluor. 27. Mister fehér bp-i csapat. 30. do. 38. Latin csont. 3 vizes. 40. Szepreg. 42. szed ország új autójel gasztó-e? 43. Robot. Igavonó. 46. Zsírparna. szerbe sorol. 48. Ag. 50. ből egetett tuzáló anyr rossan. 53. Országos 55. Kis súly. 56. Péld. rint. 57. Finom étel. 61. Szelen, kén és oxigén. csont. 65. Erősítő eljáró csónózné. 71. Rövid m Olyan. 75. Csak (német)

Függőleges: 2. Szálkák 3. Római 49. 4. Vas e nium. 5. ...Elektrik

DEÁK MÓR

A babák békésen amikor nagy csattanó gy cumi.

— Jaj! — spriccel Panaszos szavaikkal válasza.

— En ezt nem bírnék Piszka, a megzöldült tokban versket írják a szolgálatot. Halkotni?!

— De legalább fiának el ezt a szörnyes szót is, a mindig c... — Bizony! — füzte szép alvóbabá —, a meséket, nincs nap volna baj, de éjszaka — Nem is értem, a gyerekek olyasmiről hazaveti a buzogóvágtá magát földhöz foci cipő.

— Azóta dobál monda volna dühöz újabb cumibecsapód — Piszka! — reszge rejtőzve Csicsika, ka!

— De mit? — kiált részbabá. — Látod, zeli magát!

— Hát akkor te legyél! — monda szép alvóbabá.

— Jó — bólogat mit csinál a legkisebb — Természetesen kánnyal, és legyőzi súlyos oktató volt.

— Na nem — vissnem győzi le?

— Olyan mese ninka.

— De Dóra rossz gonosz boszorkány megzöldült tengerés kilökődtek a virág — Ő, Dórasárkán csaklóg hangon a modobálj bennünket, a szeszrevessz, ha jé hallhattál valamit, amelyikben a sárkázogányát!

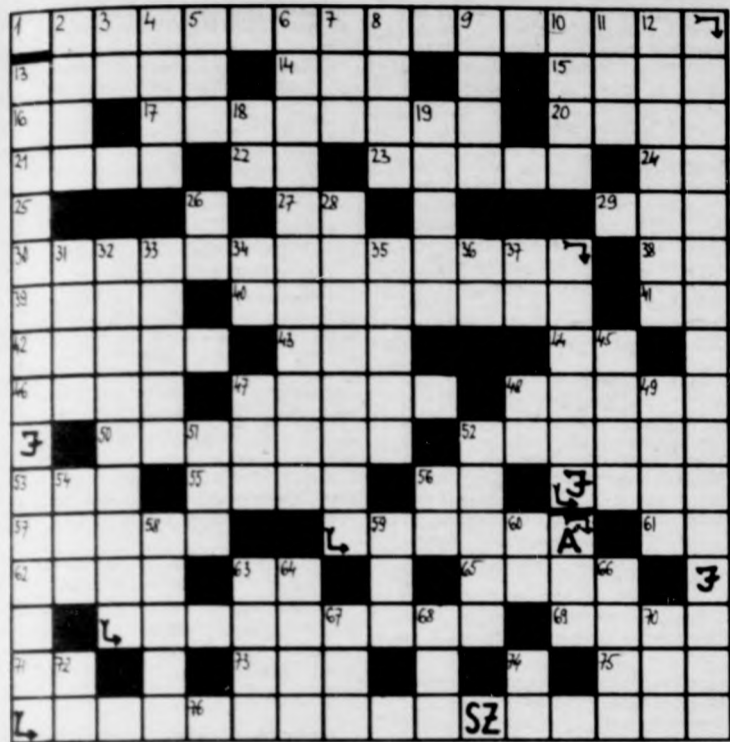
— De van! — moncárnára kötözve lelopórcól.

KERESZTREJTVÉNY

Karácsony napján

„Tudom jól tudjátok, itt vagyon karácsony. Most a mester keze nem jár a korbáccson. De még a másé sem csépen, kalapácson, inkább forog szeme a vajaskalácson.

E székelyföldi népdal következő négy sorát lásd a rejtve-nyünk vízszintes 1., függőleges 13., vízszintes 17., 30., függőleges 32., 23. soraiban. E sorok megfejtését kérjük beküldeni...

Vízszintes: 1. Beküldendő. 13. Cselekvésre felhívó mozdulatok. 14. Becézett női név. 15. Két ar-
gentin autójel. 16. Disznópajta. 17. Beküldendő. 20. Szándékok. 21. fele. 12. Erőgép. 13. Beküldendő. Valogatott férfi kezilabdázó (Ambrus). 22. Szamárhang. 23. Francia férfinév (... Delon). 24. Beküldendő. 27. Mister. 29. Zöld-
fehér bp.-i csapat. 30. Bekülden-
dő. 33. Latin csont. 39. Kisebb víztest. 40. Sepregető. 41. Szom-
szed ország új autójel. 42. Ra-
gasztó-e? 43. Robot része! 44. Igavonó. 46. Zsiripárna. 47. Rend-
szerbe sorol. 48. Ág. 50. Az agyag-
ból egérett tüzálló anyag. 52. Pá-
rusan. 53. Országos sportnapok. 54. Kis súly. 56. Például: 10 for-
int. 57. Finom étel. 61. Opus. 62. Szelen. kén és oxigén. 63. Latin csont. 65. Erősítő eljárás. 69. Köl-
csönözni. 71. Rövid mozejel. 73. Olyan. 75. Csak (németül).
Függőleges: 2. Szálkás húsú hal. 3. Rómái 49! 4. Vas és germa-
nium. 5. ...Elektrik (N. D. K.)
Közma András

Tusfürdőzés Nivea-készítményekkel

Mi is azok közé az emberek közé tartozunk, akik szívesen egybekötik a vidám dalok éneklését a fürdőzéssel? Ha igen, minden jót kívánunk e hasznos időtöltéshez. Ez azt is jelenti, hogy a fürdés nem csak a tisztálkodást és a test-ápolást szolgálja, hanem a teljes felüdülést, s ehhez még hozzájárulnak a Nivea termékek, melyek még kellemesebbé teszik a kádban való lubickolást.

Néhány tanáccsal szolgálunk ismét ahhoz, hogy a fürdés még hatásosabb legyen. Javaslatunk, hogy fürdéshez használjanak Nivea krém-sampont! Ez éppolyan lágy és simogató, mint amilyen tisztító hatású. Tudnunk kell, hogy más-más hőfokot kell alkalmazni akkor, ha az ember felélenkülni vágyik, vagy éppen nyugtatni kívánja magát a fürdésel. Ha pihenni és kikapcsolódni akarunk, akkor 39°-os meleg vízzel kezdjük a fürdést és a víz hőmérsékletét fokozatosan csökkentjük. Ha felüdülést kívánunk elérni, akkor 35°-os vízzel kell kezdeni a fürdést és fokozatosan kell 40°-ra emelni a víz hőmérsékletét. A kellemes érzés gyorsan fog jelentkezni. A hőmérséklet mérésére használjunk kádhőmérőt. A fürdőzés ne tartson tovább, mint 10 perc.

Megfázás ellen is hatásos lehet egy jó fürdőzés

Ha a megfázás jeleit észleljük, két dolgot tehetünk. Először egy erős dörzskefével, Nivea szappannal átörzsöljük a bőrünket, ezzel kitágítjuk a bőr pórusait. Ezután meleg tussal lezuhanyozunk. Másodsor, a fürdéshez fokozatosan melegített vizet engedünk, hogy izzadjunk, s ez a megfázás ellenszere lehet. A kúra menete a következő: engedjük a kádba meleg vizet, de csak a derék vonaláig (a szívét kímélni kell) és emeljük a víz hőmérsékletét 5

percen belül 35 fokról 40 fokra. A vízcsapot eközben lassan csöpögtessük. Csak anynyi ideig izzadjunk, ameddig ez jólesik. Végül vegyünk egy hideg zuhanyt, és gyorsan bújjunk az ágyba. Egy óra pihenés az ágyban az ilyen fürdőzés után kötelező. A fürdés után, reméljük, mindehmi jobban érzi majd magát.

Élénkítő hatást fejt ki a víz alatti masszázs

A fürdést összeköthetjük élénkítő masszázzsal is. Ehhez csak egy testápoló kefére és 10 percre van szükségünk. Helyezkedjünk el kádban kényelmesen és kezdjük a dörzsölést a lábunkon és végezzük körkörös mozdulatokat mindig felfelé haladva az egész testünkön. Az átörzsölés után pihenünk még 5 percet a meleg vízben. Befejezésül tusoljunk le a nekünk megfelelő kellemes hőmérsékletű tussal és szársítsuk le magunkat frottirtörölközővel gondosan. Ha a fürdés után egy pár percet még pihenünk, ez elmélyíti a masszázs jótékony hatását.

Nyugtató fürdő Nivea olajsamponnal

Engedjük meleg vizet a kádba és adjunk hozzá egy kupaknyi Nivea olajsampont. Ez a sampon olyan alkotóelemeket tartalmaz, amely gondoskodik a bőr zsírtartalma megőrzéséről. Minél gyakrabban fürdünk ezzel a készítménnyel, érzékeltel fogjuk, hogy a bőrünk szebb és szebb, valamint finomabb lesz. Fürdés közben a klasszikus zene hallgatása megnyugtatja az idegeket és véd a stresszhatásoktól. Ha a fürdés után jógyakorlatokat is végzünk, biztosak lehetünk abban, hogy aludni is jól tudunk aludni.

„Zongorázás” a bőrünkön

Ismerkedjünk meg azzal a gyors és hatásos ütögető masszázzsal, ami a fürdés után szintén kellemes érzést okoz. Fürdés után kenjük be testünket Nivea testápoló krémmel, s ezt körkörös mozdulatokkal oszlassuk szét a bőrünkön. Ezután az ütögető masszírozást a jobb lábunkon kezdjük, úgy, mintha tíz ujjal játszanánk a zongorán, meglehetősen temperamentumosan. Az után a bal lábtól felfelé végezzük a dobolást. A nyakkivágásig végezzük a mozdulatokat erősen, majd a nyaktól felfelé egyre lassabban. Ugyanilyen finoman ütögetjük az arcbőrünket is. Ez az egész művelet gyorsan megy, és igen jó hatást fejt ki az egész közérzetünkre.

Naponta tusoljunk Nivea tusolóval

Ha vége van egy nehéz munkanapnak, az ember még szeretne meginni egy kávét, hogy az elgyötört idegeit felfrissítse! De ha ezt tesszük, biztos, hogy nem tudunk nyugodtan aludni. Ehelyett inkább alkalmazzunk természetes frissítőt, például egy jó zuhanyozást. Permetezzük a testünket öt percig a zuhanyozóval, kellemes meleg vízzel. Utána kenjük be a bőrünket Nivea tusfürdővel, amely kiválóan tisztít és eltávolítja az izzadságot és a felesleges zsíradékot a bőrünk-ről. Ha már kellemesen átmelegedtünk, akkor fordítsuk át a csapot és most hideg vizet permetezzünk a jobb bokánktól felfelé, majd a bal bokától felfelé. Ezután következzen a karok, a has, majd a fenék. Utóljára tusoljuk a hátunkat. Jól szársítsuk meg bőrünket a tusolás után, bújjunk gyorsan egy kényelmes fürdőköpenybe, és élvezzük azt a felüdülést, melyet ez a tusolás okozott.

— gondi —

Fázik? Vegyen fel nagykendőt!

Párizs tudósítások arról adnak hírt, hogy ismét divat — tegyük hozzá, praktikus divat — a nagykendő viselése. No, persze nem olyan vastag, az alakot elformáló, mint nagyanyáink berlinerkendője volt. Vékonyabb, mutatósabb, de azért melegen tartja a fázós vállat, hátat, a reumás derekat.

Készülhet négyszögletes formára (ekkor duplán hajtvá viseljük) vagy háromszögletűre. Ha kötére vagy horgolásra rászánjuk magunkat, úgy vékony fonal kettős szállal dolgozzunk.

A kendő azonban készülhet például vékonyabb skótkockás, puha szöveteű is, amelynek a szélét egyszerűen kirojtozzuk. Rajzunk kétféle viselési módot is bemutat: 1. Feloldalasan vállra terítve, a derékon baloldalt megkötve. 2. Elöl a két végét keresztelve, és a ruha övével leszorítva.

B. K.

DEÁK MÓR :

Álomvitéz

A babák békésen üldögéltek a babapalccon, amikor nagy csattanással mellőlük vágódott egy cumi.
— Jaj! — spricceltek szét — kezdődik! Panaszos szavaikra csak kacagás volt a válasz.
— En ezt nem bírom tovább — kesergett Piszka, a megzöldült tengerészbaba, aki titokban verseket ír. — Az idegeim felmondják a szolgálatot. Hát lehet ilyen légkörben alkotni?!

— De legalább finomabb mesékkel altatnák el ezt a szörnyeteget — kontráztott Puszka — a mindig csokolózó barnamackó.
— Bizony! — fűzte hozzá Csicsika, a világszép alvóbabá — amióta ismeri a sárkány-meséket, nincs nappalunk, ami még nem volna baj, de éjszakánk sines!
— Nem is értem, miért mesélnek egy kisgyerekek olyasmiről, hogy a gonosz sárkány hazaveti a buzogányát hét mérföldről — vágta magát földhöz kétszer Tappancska, a focicipó.
— Azóta dobál minket a cumijával — mondta volna dühösen Jázminka, ám egy újabb cumibecsapódás beléje fojtotta a szót.
— Piszka! — reszkettett a virágcserep mögé rejtőzve Csicsika. — Csinálj valamit, Piszka!
— De mit? — kiáltotta a megzöldült tengerészbaba. — Látod, hogy sárkánynak képzeled magát!
— Hát akkor te meg a legkisebb királyfi legyél! — mondta szemrehányóan a világszép alvóbabá.
— Jó — bólogatott lelkesen Piszka. — És mit csinál a legkisebb királyfi?
— Természetesen megmérkőzik a sárkánnyal, és legyőzi azt! — Jázminka hang-súlyos oktató volt.
— Na nem — visszakozott Piszka. — És ha nem győzi le?
— Olyan mese nincs — jelentette ki Csicsika.
— De Dóra rosszabb, mint Esso-Besso, a gonosz boszorkány — hímezt-hámozott a megzöldült tengerészbaba, a babák azonban kilökösték a virágcserep mögül.
— Ó, Dórasárkány! — kezdte hát megbicsakló hangon a mondókáját szegény —, ne dobálj bennünket a cumiddal. Anélkül is észrevesszük, ha jössz, és igazából rosszul hallhattál valamit, mert olyan mese nincs is, amelyikben a sárkány hazavágja a cumibuzogányát!
— De van! — mondta tömören Dóra, és egy cernára kötözve lelógatta Piszka, a babapalccról.

— Ó, jojojójóóó — jajgatott a megzöldült tengerészbaba —, nem akarok legkisebb királyfi lenni!
S amikor végre a babák kiszabadították, küldöttség élén Álomörizőbe indult.
— Hm — ráncolta össze a homlokát a jó tündér —, nem tudom, elég erős-e a hatalmam Dórasárkány ellen.
— Jaj! — rémüldöztek a babák.
— De a jószág le kell hogy győzze a gonoszágót — folytatta Álomöriző. — Egy kis vitézemet hát Dóra ellen küldöm.
— Egy kis vitéz — húzta ej a száját Piszka. — Amikor még velem is olyan könnyen elbánt! Ilyen csak a bugyuta mesékben létezik — mondta gúnyosan, de a többiek lepiszegették.
— Akasztott babának nincsen szava! — dörgölték az orra alá, s a titkos költő meg-szegenyülten elhallgatott.
Amikor aztán bumm!, legközelebb becsapódott a cumibuzogány, a kis álmovitéz Dóra elé pattant.
— Álom Anyos vagyok! — kiáltotta harciasan, s apró bajszkájának minden szála a kislányra meredt —, védj magad!
Dóra annyira nevetett, hogy Piszka csak legyintett egyet.
— Szépen vagyunk! — mondta, ám ekkor olyasmi történt, amire senki sem számított. Hiss!, huss, villant meg kétszer Álom Anyos kardja, s a retentő Dórasárkány apró szusszantásokkal már el is aludt.
— Eljen! — ugrott elő Csicsika, a világszép alvóbabá. — Velem is csinál meg ezt! Aludni akarok!
És bizony attól kezdve, ha cumi csattan a babapalccra, az álmovitéz előugrott, és hiss!, huss! — elaltatta Dórá.
— De sokat alszik ez a gyerek — mondta meglepetten Dóra apukája.
— En sem értem, mi van vele — tamaskodott Dóra anyukája is. És a kislány csak aludt. Aludt reggel, délben, este, evés előtt, evés alatt, evés után, és alvás közben is aludt. Végre könyörgőre fogta a dolgot:
— Anyos! Szeretnék ébren lenni egyszer!
— Dobb el a cumit! — parancsolt rá az álmovitéz.
— Ezt sem értem — mondta Dóra apukája. — Egyik napról a másikra leszokott a cumiról.
— Érdekes — bólogatott Dóra anyukája is. — Érthetetlenek ezek a csöppsegek!
Csak a babapalccra nem figyelt oda senki: pedig a babák úgy nevettek, mintha csiklandoznának őket — vagy mintha tudnának valami nagyon fontosat.

Bélyeggyűjtőknek

ELŐRENEZŐ

Mit várnak a gyűjtők 1984-től? Békét! Hiszen bélyegben gyönyörködni csak nyugodt körülmények között lehet. A közös szenvedély túlér az országhatárokon. A kapcsolat erősítésére, közös gondolatok kicserélésére, a gyűjtemények összemérésére ezért több nemzetközi kiállítás és baráti találkozó lesz.

A következő hónapok az olimpia jegyében telnek. A téli versenyeket számos kiadás köszönti, a nyári küzdelmeket szezón felüli sorozat vagy blokk örökíti meg. A Magyar Posta sem marad ki, a sportolók legnagyobb se-

regzemléje 1952 óta állandóan visszatérő témája bélyegkiadásunknak. Bemutatjuk a december 22-én megjelenő Téli olimpia sor és blokk fényképét.

Lassan oldódnak a filatelisták élet problémái. A gyűjtőtábor előregedését ugyan nem sikerült megállítani, kevés fiatal kötődik a bélyegeghez. A mozgalom erejét az 1985. évi vilákkiállítás előkészülete kötötte le. A kényszerű visszalépés után most a gyűjtői életet kell tartalmazni, vonzóvá tenni. Ezt segítené az elődök megbecsülése, két egymásból fakadó jubileum méltó megünneplése. 100 éve történelmi működik a LEHE (= Levegbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, most VIII. kerületi kör néven), amelynek tiszteletére 50 éve jelent meg az első magyar blokk. Az egyesület nevével viselő blokk csak 50 ezer példányban jelent meg, ezért mindig a ritkaságok közé sorolták.

A legtöbb külföldi országban társadalmi esemény egy új bélyeg kibocsátása.

JÖVŐRE A SZOMSZÉDOKNÁL

A csehszlovák posta az év elején 6 bélyeget magában foglaló kisívet ad ki a téli olimpia alkalmából. Egy bélyeggel emlékeznek meg a Nemzetközi Olimpiai Bizottság megalapításának 90. évfordulójáról, majd a nyári játékokat hirdeti négytérű sorozat. A prágai vár múkincseinek bemutatását a szokásos négyes kisív formájában folytatják. A kártyajátékról szóló ötértékű sorozat nagy érdeklődésre tarthat számot. Az Egyetemes Postaegyesület 110 esztendő munkáját blokk köszönti. A második világháború alatti hősies helytállásra sorozatok, bélyegek emlékeztetnek. Festménysorozat, ifjúsági és bélyegnapi címet színesíti még a programot.

Nyugati szomszédunk a hagyományokhoz ragaszkodva a megemlékezéseket egy-egy bélyegre korlátozza. A mozgássérültek téli olimpiájára feláras bélyeg, a ballonrepülés hazai jubileumára, ügyvéd-, illetve orvoskongresszusra jelenik meg egy címlet. Mendel, az örökléstan tudósa, Fanny Elssler táncosnő, Johannes von Gmunden csillagász és filozófus, Ralp Benatzky zeneszerző születésének jubileumáról is megemlékeznek. Bővítik az Ausztria természeti szépségeit bemutató sorozatot, de látványban gyönyörködhetünk a különböző alkalmakból városokat ábrázoló bélyegekben is. Az egyetlen kétértékű sorozat a Tauern és Arlberg vasútvonal jubileuma alkalmából jelenik meg. Az évet kedves karácsonyi és feláras bélyeg-napi bélyeg zárja.

INGATLAN

Jó karban levő, 370 négyzetméteres szőlő, gyümölcsös, közművelés...

Három és fél szobás, 70 négyzetméteres szövetkezes lakás...

Hajdúszoboszlón, a gyógyfürdő közelében OTP-lakás eladó...

Első emeleti 1 + 2 fős szobás OTP-lakás...

Vikend- és bérelési telek eladó és egy mélygyermekocsi...

Keleti-főcsatorna mellett horgásztanya...

Hajdúhadház, Lenin u. 10. sz. alatt 2 szobás családi ház...

Eladó beültetett 3 szobás, komfortos ház...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

APRÓHIRDETÉSEK

Három és fél szobás, 70 négyzetméteres szövetkezes lakás...

Hajdúszoboszlón, a gyógyfürdő közelében OTP-lakás eladó...

Első emeleti 1 + 2 fős szobás OTP-lakás...

Vikend- és bérelési telek eladó és egy mélygyermekocsi...

Keleti-főcsatorna mellett horgásztanya...

Hajdúhadház, Lenin u. 10. sz. alatt 2 szobás családi ház...

Eladó beültetett 3 szobás, komfortos ház...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Eladó Hajdúdorogon, a városközpontban...

Uj másfél szobás, összkomfortos, első emeleti lakás...

Másfél szobás, összkomfortos lakás...

0 km-es Pannónia de Luxe lakóocsi eladó...

Székényorok, reklámok, egyéb bútorok...

Eladó belvárosi divatruhákat...

Napocsibe teljes fajtávalástékkal...

Varrógépek javítását vállalom...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Ertesítem kedves vendégemet, hogy fodrászüzletem megnyitottam...

Kövendiné Eva Csapó u. 25. sz., az udvarban.

Nyitva tartás reggel 7-től este 18-ig, szombat 13-ig, szünnap hétfő.

Előző munkahelyem: Honvéd u. 2., Monokina.

Hűsítővel vállalt szakképzett hentes, Kuruc u. 86. szám.

Minőségileg garantált gyors, pontos festés...

Ményasszonyruha-kölcsönzés a ZSUZI butikban megnyitott...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy NAGY LAJOS...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy OZV. SZABÓ JOZSEFNE...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy BÜGYÖS IMRE...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy KISS FERENCNE...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy GYÖKÖS ERZSÉBET...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy KRISTÓF MÁRIA...

Halálozás Mely fájdalommal tudatjuk, hogy ERDŐS SANDOR...

Asztalos, lakatos, vasbetonszerelő, hegesztő...

A TSZKER TK Debreceen berettyóújfalui telepe...

Oktatási intézmény előadói munkakörbe kettős könyvviteli ismeretekkel...

A Debreceeni Orvostudományi Egyetem textiltisztító és -javító üzeme...

A TIGAZ debreceeni üzemigazgatója azonnali belépéssel felvezet...

A Főnk Szálló érettségivel és nyelvismerettel rendelkező szállodalaport...

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat munkásszállójára felvezet...

A BIALOG Gyógyszergyár (Debreceen, Pallagi út 13.) azonnali belépéssel...

A KÖZMŰ-ÉS MELYÉPÍTŐ VÁLLALAT jó kereseti lehetőséggel felvelele keres...

A Debreceeni Építőipari és Tervező Vállalat megfelelő szakképzettséggel...

Festő, ács, állványozó, vasbetonszerelő, szigetelő...

A Hunyadi Mgrsz alapvetéknépszerűsítésére felvelele keres...

20 százalékkal csökkentett árait Pálma eszpresszó!

A BÁBOLNAI MEZŐGAZDASÁGI KOMBINÁT kistermelők részére napocsibét értékesít...

Ertesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az Állami Biztosító Gépjármű-kárrendezési Fiók...

200 négyzetméteres hétvégé telekberélémyt átadnánk...

Bérbe kiadó két földkereszterre alkalmas föld a hatos busz végállomásával szemben...

Hosszabb időre bérbévennek két külön bérelt szobával rendelkező két- vagy háromszobás, összkomfortos lakás...

Eladó kis ház, szoba, konyha, garázs, Péterfia utca 26., Nagyk.

Alföldjára, Mihályfalvi u. 24. számú kis családi ház eladó...

Főberőzött szoba + fürdőszoba + konyha...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Ertesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az Állami Biztosító Gépjármű-kárrendezési Fiók...

200 négyzetméteres hétvégé telekberélémyt átadnánk...

Bérbe kiadó két földkereszterre alkalmas föld a hatos busz végállomásával szemben...

Hosszabb időre bérbévennek két külön bérelt szobával rendelkező két- vagy háromszobás, összkomfortos lakás...

Eladó kis ház, szoba, konyha, garázs, Péterfia utca 26., Nagyk.

Alföldjára, Mihályfalvi u. 24. számú kis családi ház eladó...

Főberőzött szoba + fürdőszoba + konyha...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Ertesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az Állami Biztosító Gépjármű-kárrendezési Fiók...

200 négyzetméteres hétvégé telekberélémyt átadnánk...

Bérbe kiadó két földkereszterre alkalmas föld a hatos busz végállomásával szemben...

Hosszabb időre bérbévennek két külön bérelt szobával rendelkező két- vagy háromszobás, összkomfortos lakás...

Eladó kis ház, szoba, konyha, garázs, Péterfia utca 26., Nagyk.

Alföldjára, Mihályfalvi u. 24. számú kis családi ház eladó...

Főberőzött szoba + fürdőszoba + konyha...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Ertesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az Állami Biztosító Gépjármű-kárrendezési Fiók...

200 négyzetméteres hétvégé telekberélémyt átadnánk...

Bérbe kiadó két földkereszterre alkalmas föld a hatos busz végállomásával szemben...

Hosszabb időre bérbévennek két külön bérelt szobával rendelkező két- vagy háromszobás, összkomfortos lakás...

Eladó kis ház, szoba, konyha, garázs, Péterfia utca 26., Nagyk.

Alföldjára, Mihályfalvi u. 24. számú kis családi ház eladó...

Főberőzött szoba + fürdőszoba + konyha...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Ertesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az Állami Biztosító Gépjármű-kárrendezési Fiók...

200 négyzetméteres hétvégé telekberélémyt átadnánk...

Bérbe kiadó két földkereszterre alkalmas föld a hatos busz végállomásával szemben...

Hosszabb időre bérbévennek két külön bérelt szobával rendelkező két- vagy háromszobás, összkomfortos lakás...

Eladó kis ház, szoba, konyha, garázs, Péterfia utca 26., Nagyk.

Alföldjára, Mihályfalvi u. 24. számú kis családi ház eladó...

Főberőzött szoba + fürdőszoba + konyha...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Ertesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy az Állami Biztosító Gépjármű-kárrendezési Fiók...

200 négyzetméteres hétvégé telekberélémyt átadnánk...

Bérbe kiadó két földkereszterre alkalmas föld a hatos busz végállomásával szemben...

Hosszabb időre bérbévennek két külön bérelt szobával rendelkező két- vagy háromszobás, összkomfortos lakás...

Eladó kis ház, szoba, konyha, garázs, Péterfia utca 26., Nagyk.

Alföldjára, Mihályfalvi u. 24. számú kis családi ház eladó...

Főberőzött szoba + fürdőszoba + konyha...

Eladó UP-ás 1200-as Zsigulid kékűtő...

Eladó 5 éves Teljított, 85-ig műszakizott...

Eladó 46-os női irhabunda...

Bernáthyai kutyát árvehet...

Világos kétajtós ruhásszekrény...

Eladó nagybűtös menynyitós csöves kukorica...

Főberőzött szoba + fürdőszoba...

Temesvári Andrea

Eppen negyedszázaddal ezelőtt, 1958-ban jelölték utoljára teniszezőt az „Év sportolója” címre. Kőrömczy Zsuzsa személyében, s mind ez idáig ő volt a „fehér sport” egyetlen hazai képviselője, aki ezt az elismerést kiérdemelte. Idén újból teniszezőre adták le az újságírók a legtöbb szavazatot, Temesvári Andreára, a Bp. Spartacus 17 éves klasszisára.

A 178 cm magas, szőke „világjáró” az év végi ünnepeket Budapesten, családi körben tölti, de korántsem pihenésről van szó. A Folyondár utcai Vasas-csarnokban délelőtti órákban keményen teniszkezik — Benyik János az edzőpartnere —, s ugyanakkor osztályvizsgáit is le kell tennie a Vörösmarty Gimnázium harmadik évfolyamán.

Mit jelent az „Év sportolója” cím Temesvári Andreának, aki az utóbbi hónapokban a világ nagy versenyein hozzászóghatott a sikerhez? — szöjt az első kérdés a Bp. Spartacus sportolójához.

— Most már bevallhatom, hogy egész évben ezen járt az eszem, s most kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy sikerült — mondta. — Két ifjúsági elsőszámú — 1981. és 82. — s a tavalyi, félőttek közötti második helyezést követően nem is kaphattam volna ennél szebb karácsonyi ajándékot.

Idéi eredményei közül melyekre a legbüszkébb? — Arra, hogy a nyáron Indianapolisban megnyertem az Egyesült Államok salakpályás nemzetközi bajnokságát, de legalább ilyen sokra értek a tokiói bemutatón kivívott harmadik helyet. S persze arra, hogy a világ-

ranglistán a nyolcadik helyig kapaszkodtam...

Temesvári Andrea még csak jövő áprilisban tölti be 18. évét, s így igazán pályafutása elején áll. Milyen versenyek, s milyen célok állnak előtte az új esztendőben?

— Utolsó gimnáziumi vizsgámat január 3-án tettem le, s még azon a napon útrakeresztül, az egész család a tengerentútra. Egy-két formababozó bemutató verseny után (Billie Jean King és Wimbledon legyőzőm, a kanadai Carling Bassett lesz többek között az ellenfelem) január 23-án a floridai Marco Island-on lesz az első „éles” tornám. Chicago és a fedettpályás amerikai bajnokság után február legnehezebb feladata a New York-i Madison Square Gardenben vár rám, ahol a Virginia Slims 16 legjobb teniszezője vívja a sorsozat döntőjét. Hogy e nagy sorsozat után hol állok majd a világranglistán, azt nem tudhatom, de nemcsak megszilárdítani szeretném mostani pozíciómat, hanem a további előretörés a célom — mondta befejezől 1983. legjobb magyar női sportolója.

Guczoghy György

Drámainak is nevezhető az év férfi sportolója címért vívott versengés a végül első helyet megszerző Guczoghy György és a birkózó Kocsis Ferenc között. A Bp. Honvéd 21 éves sportolója, a lölemből szép győzelmeket hozott, s az EB-n harmadik EB-aranyát megszerzett. Guczoghy György kissé hitetlenkedve fogadta a szavazás eredményét.

— Társaimmal olvastuk a különböző sportágak legjobbainak listáját, és azonnal megkezdte a találgatást: vajon ki lesz a legjobb? Ennyire ügyes vagyok, hogy én is találgattam, s az én javamra dőlt el a párharc. Nagy öröm, megtiszteltetés, hiszen Magyar Zoli, Balczó és más világnagyságok nyomdokába lépni nem kis dolog egy sportoló életében.

Minek tulajdonítja a sikert?

— Noha szép volt tavaszal Várnában triplázni, a harmadik aranyat megszerzni a lovon, én inkább az októberi budapesti VB-n az összetettben kiharcolt ötödik helyezésemnek tudom be a sikert. Sokszor mondják: milyen nagy jelentősége van a magyar tornasport szemponyjából is az összetettben elért helyeknek. Én csak mostanában, hetek elteltével döböttem rá, hogy valóban szép győzelmeket hoztam végre. A lölemből megszerzett VB-ezüstérem inkább „ráadás”, mint emlékkönyvbe való helyezés...

Ez furcsán hangzik. Nem örül a világbajnoki második pozíciónak?

— Nem arról van szó. Az ötödik hely sokkal nehezebb harc eredménye, mint a dobogós második hely. Régi vágyam Kisteleki Antal — a klubomban irányítja a gyakorlásaimat — és Bördi Dező — a válogatott vezető elnöke — tervei végrehajtása. Ők sürgetően írták elő, hogy minél előbb váljak „hatszeres” tornásszá. Budapesten meglettem a kezdő lépéseket ezért.

Mire számíthat „az év legjobbja” Los Angelesben?

— Eredetileg kisebb pihez nőt terveztünk, de most változtattunk elképzeléseinken. Kihagyás nélkül folytatjuk az edzést, különös tekintettel az új lölemből gyakorlatra. Egy változtatást már a VB után elhatároztam, mert nem elégtett ki gyakorlatom anyagereje. Többet akarunk, és ígérhetem, hogy erősebb is lesz az új „lengőgyakorlat”. Különösen nehéz lesz az új mozgássor eleje, de a végére is kell majd az erő.

A program, amelyet már az olimpia előtt is bemutatok, érzésem szerint jó lesz dobogós helyezésre. Az összetettben viszont nehéz lesz megismételni a világbajnoki ötödik helyet, bár...

Az öttusa csapat

Amióta az öttusában csapatversenyeket rendeznek, az együttesek mindig hárman alkotják, a negyedik pedig a beugrásra kész tartalék. S

A magyar sportújságírók 1958-tól megszakták nékül az idén már 26. alkalommal választották meg az év legjobb sportolóját. Új nevek kerültek a büszke listára a nők és a férfiak versenyében egyaránt. 1983 legjobb magyar női sportolója a teniszező Temesvári Andrea lett, aki ritka fölényrel előzte meg vetélytársait. A fiatal, nagyreményű teniszező a 18. név a női győztesek listáján, s Temesvári révén 1958. — vagyis az első szavazás óta most került újból a sportág képviselője az első helyre. Akkor Kőrömczy Zsuzsa volt a listavezető. A nők versenyének rekordere változatlanul az ezüstpap Jenőné és az úszó Gyarmati Andrea, mindketten három alkalommal lettek az év legjobb női sportolói. Két-két győzelmük a vívó Retőz Istváné és Tordasi Istváné, az

atléta Németh Angélikának, valamint az evezős Ambrus Mariannak sikerült. A férfiak versenyében Guczoghy György és Kocsis Ferenc között óriási verseny folyt, egy ideig Kocsis látszott győztesnek, de Guczoghy a hajrában sok szavazatot kapott és javára dőlt el az utóbbi évek legizgalmasabb férfi sportolóválasztása. 1980 és Magyar Zoltán) után került újra tornász az élre, s a tornászoknál a 4. első helyet szerezte. A korábbi három „Magyar Zoltán” nevéhez fűződik. A csapatverseny az öttusa-válogatott nyerte. Ez már az öttusák nyolcadik győzelmé, és csapatban ezzel megszűnt a holtverseny az öttusa- és a vízilabda-válogatott között. 1977-től ugyanis együtt állt hétéves győzelemmel a két sportág válogatottja. Meglehetősen fé-

gen volt — 1975-ben — amikor az öttusa-válogatott az év legjobbjának választották, s azóta csak 1980-ban és 1982-ben jutottak egy-egy harmadik helyhez. 1983 legjobb női sportolója: Temesvári Andrea teniszező 243 pont. 2. Gézi Erika, Povácsán Katalin kajakosok 131 pont. 3. Juha Olga atléta 107 pont. Szavazatot kapott még Rakusz Éva kajakos, Oláh Zsuzsa asztaliteniszező, Gódné Nagy Mariann kézilabdázó, Balogh Pálma sportlövő (6 volt 1982 legjobb női sportolója), Vanek Zsuzsa atléta, Belobérk Éva és Boksz Zsuzsa kosárlabdázók, Kelemen Hidkő műugró és Róder Sándorné modellező. 1983 legjobb férfi sportolója: Guczoghy György tornász 210 pont.

2. Kocsis Ferenc birkózó 199 pont. 3. Buday Tamás és Vaskuti István kenusok 114 pont. Öttusa-válogatott (Szombathelyi Tamás, Fábrián László, Pajor Gábor — tartalék: Bugó József) 174 pont. 2. gyorstüzélpisztoly csapat 143 pont. 3. vízilabda-válogatott 133 pont. Több szavazatot kapott még a női kosárlabda-válogatott, a női kézilabda-válogatott, a Bp. Honvéd kézilabda-együttese, a futóváltóválogatott, az autómobilözve válogatott, a női röplabda-válogatott, a kardváltóválogatott és a férfi asztaliteniszezőválogatott. Az 1958-tól zajló szavazáson 78 első hely talált gazdára, ezek megosztása sportágak szerint:

mert a különösen nehéz és összetett sportág képviselőinek olyan feladatokat kell teljesíteniük, mint egykor a kemény szívű lovagoknak — pisztollyal, párbajtőrrel a kezükben és lóháton — szokásá vált a csapattagokat három testőrnek, segítőjüket pedig fegyverhordozónak nevezni.

A magyar öttusa leghíresebb és legeredményesebb három testőre, valamint fegyverhordozója 1983-ban Szombathelyi Tamás, Fábrián László, Pajor Gábor, valamint Bugó József volt, a warendorfi világbajnokság szereplői. Az NSZK kisművészeinek nevét említve a sportág minden ismerőjének és szurkolójának emlékeztetünk 1970 emlékei elevenednek fel, a különösen jól sikerült világbajnokság, ahol kihíján szászszálekos sikerrel szerepeltek a piros-fehérezöld színek képviselői. Kelemené lett az arany, Balczóé az ezüstérem, Bakó csak orr-hosszal maradt el a dobogótól, úgy lett negyedik, s ezek után nyilvánvaló, hogy a csapataranyat senki sem vehette el a magyaroktól.

Tizenhárom esztendő után a jól ismert színhelyre érkezve „1970-es mérlegre” aligha számíthattunk, arra viszont igen, hogy végig versenyben leszünk a csapatgyőzelemért vívott harcban — emlékezik dr. Török Ferenc szövetségi kapitány. — A verseny elképzeléseinknek megfelelően alakult, mindössze 27 ponttal maradtunk el a győztes Szovjetuniótól, s a hármasfogat legjobbját, Szombathelyi Tamás, az olimpiai bajnok Sztarostyjin mögött — miként három éve Moszkvában is — ezüstérmert nyert. A warendorfi szereplésből kiindulva bátran állíthatom, hogy 1984-ben Los Angelesben dobogóra esélyes együttesként indulunk, s ha fogadni kellene, úgy nem a bronzra voksolnék...

Veszélyekkel teli, feigyorsult világunk rengetegében a sűrűsödő aggodalmak felhomályában újra karácsonyra készülünk, a béke, a szeretet ünnepe. Ahány nemzedék és társadalmi réteg, ahány család mindenütt egy kicsit mást jelent a karácsony. De a válságok, feszültségek ellenére és azok árnyékában az idén is felragyognak az ünnepi gyertyák. A csillagszórók fényében gyermekszemek kerekednek mindannyiunk boldogságára, felelősségére. Vajon igazán találkozik-e a szívek melege az emberi kapcsolatok befagyasztásán fáradozó jejes erzelmeivel? Reménykedjünk! Talán nem illúzió ha feledni kívánjuk életünk, világunk békétlenségét és hiszünk, hogy az egymás iránti szeretet a békeesség fényei lehetnek boldog jövőnk lámpái.

„A béke vagy te, Sport!”

(Pierre de Coubertin)

Gyertyagyújtás előtt

kosa, a feleség az NB I-es DMVSC-ben röplabdázik. Kisfiuk Péter négy és fél éves, óvodás. A szurkolók örömmel vették annak idején a sikeres, kettős átigazolási hírt. Később sem csalódtak, hiszen Leiszt Tóni megbízható, precíz játékaival biztos tagja, míg felesége Jutka meghatározó játékos lett csapatának. A gépészmérnök családú rövid gondolkodás után mesélni kezdi, hogyan választották a letelepedés színhelyül Debrecen.

— Mindketten sokat töprengtünk ezen annak idején. Raadásul rendezett körülményeink voltak, Jutka az MVSC NB I-es gárdájában játszott és ugyanott fociztam magam is. Az egyesületben azonban egyre romlottak a tárgyi feltételek és a debreceni hívó szó végül is csábító volt. Fontos volt még döntésünkben, hogy kisfiunknak levegőváltóztat, javasolt az orvos és szerencsére valóban jót is tett az alföldi klíma.

A karácsonyi hangulat szellőz lebbennek meg, amikor a szobába vágató Péter szilajságát a Téalap minden rosszaságát látó tulajdonságával próbálják féken tartani. Ugy tűnik az ilyen szülői intelmeknek köztudomásúlag van is foganatja. Péter kezében van a karácsonyi ajándék, „báránnyá” változó vízszavonul játéka birodalmába.

A beszélgetés irányát a röplabda felé kanyarítjuk, annál is inkább, mivel ebben az évben a DMVSC az NB I felső csoportjába küzdötte fel magát. Aztán, hogy az osztályozó torna drámai csatáját megnyerték. Ebben a jó szereplésben élen járt Leisztné is, aki a csapat, és a mezőny legjobb teljesítményét nyújtva segített révbe jutni a debreceniek ha-

A Leiszt család és a „véletlenül” előkerült labda (Fotó: Kalmár István)

jóját. Kíváncsiságom a beilleszkedés folyamatát veszi célba a klubban és a városban egyaránt. Leisztné mosolyogva tekint férjére, majd az elmúlt évek felé fordul tekintetével.

— Amikor idekerültünk, megmondták, hogy az egyesület célja az NB I első csoportja. Tölem ehhez várták a jó játékok. A kezdeti időben sok gond nehezítette munkánkat. Baloghné és Illésné is kisbabát szültek, rájuk egy ideig nem lehetett számítani. Sokáig kerestük az összhangot Nagy Jutkával, aki feladó játékos. Ma már egy szemvillanással is tudunk egymásnak „üzenni” és ennek következtében eredményesebb lettem. A csapat

jelenlegi állományának képessége alapján megtarthatjuk helyünket.

— Az otthonteremtés után hogyan alakultak hétköznapiak, távol rokonoktól és barátoktól?

— A sport ma már rendkívül időigényes, ami azt is jelenti, hogy többször vagyunk távol egymástól. Ezért örülünk annak, ha szabad időnkben vagy szabadságainkon együtt lehetünk. Otthonhoz nem vagyunk közel, de a gyerekek nehezen tudjuk másokra bízni, mivel az én szüleim Borsodban, a Tónié Békésben élnek. Aminek nagyon örülünk, hogy most már Debrecenben is egyre több barátunk található.

A színre ismét Peti lép, bekapni néhány süteményt. Sajnos megint a tilalmak falának ütközve, mivel vacsora előtt eddességet enni csak a felnőttek kiváltsága. Megragadva a csokis majszolást remélem szóra bírom, vajon szülei sportága közül számára melyik a választott. A várt válaszok helyett azonban egy harmadikat, meghökkenőt kapok. Se röplabda, se foci, ők az óvodában harcoskatonást szeretnek játszani...

Mit tesz a Téalap a karácsonyfa alá?

A Leiszt család első debreceni karácsonyára készül. Eddig a szülők körében ünnepeket, de most Péter kérésére már a Tócskertetbe hozza a Téalap a fenőfát. A díszítés közösen történik, majd mindenki izgatottan várja az ajándékokat.

— Azok egy része még el van dugva, így igazi meglepetések is lesznek — mondja a ház asszonya — a fenőfa alatt.

Az ajándékozás szokásai után egy másik hagyományra tereljük a beszélgetést, az ünnepi főzésre, sütésre, lakmározásra. E téren milyen Leisztéknél a konyha világa? Milyen lesz a karácsonyi terítés?

— Általában megbeszélünk mindent, így a főzés gondjait is — szól hozzá Leiszt Antal, majd hozzát teszi — soha nem volt szerencsére sütyiprobémánk, nem kellett lemondanunk a jó falatokról. Jutka szeret és tud is főzni.

— Igen, és nagyon hálás közönségem van. (Nem maradt hálátlan a dicséző szavakért.) Most, mivel háromnapos ünnep következik, borzasztó nehéz volt már a bevásárlás is, de az étrend összeállítását szintén. Hústelvése kerül majd elsőnek asztalra, majd töltöttképoszta, bécsi szelet és különféle rakott ételek. Nagyon szeretjük minden változatát, de vannak speciális készítmé-

nyeim is. Készíték hideg tálat, süteket, hurkát, kolbászt. A süteményeket nem nagyon kedveljük, inkább az olyan desszertféléseket, melyeket nem kell sütni.

A finomságok felsorolása fincsiklandó még a „játékországban” kalandozó Péternek is, nem is kékis soká felderíteni beszélgetésünk hátterét. Most már viszont cselhez folyamodok, félve az ismételt kudarcotól és kíváncsian az alkalmas pillanatot, hogy kérdést szegzek neki. Nem kell soká lebeszélőm, egy újabb atyai intelem mögé furakodok és kegyesen azt fülentem, hogy a Naplót még a Téalap is olvassa.

A következőkben átvillanok éles kis elméjén és mondván, sem a Téalapval sem a sajtóval nem jó kukoricázni, úgy dönt, jobb ha válaszol. Sorolja is mindjárt milyen ajándékokat szeretne a fenőfát alá. Természetesen markolós Legót, dömpert és darut. Már biztos vagyok győzelememben, tehát újból megkérdem, csak most már körmonfontabban — anyuka vagy apuka meccsre szeretsz jobban járni Peti? A válasz az úttal diplomatikus ugyan ám számomra egyenlő a hopponmaradással...

— Az anyukáéra is és az apukáéra is.

A karácsonyi fényei lassan minden családban kigyúlnak. Leiszték otthonra találtak Debrecenben, munkájuk, sporteredményeik alapján megbecsülést szereztek. A város befogadta őket. Számukra és mindannyiunk részére a legfontosabb, hogy Leiszt Petiék csak az óvodában játszanak harcosat, csak fapuskák dördüljenek! Péter és a hozzá hasonló gyermekek milliói békeességben nőhessenek felnőttekké, akik majd vállaikon adják tovább szüleik aggodó szeretetét a távoli jövő nemzedékének. Csak ebben a szelvényben lehet karácsony a békeesség és szeretet szimbóluma, családok és magányos emberek örömmel a Tócskertetől a Tűzföldig.

Szentgyörgyi János

Olvásóink figyelmébe!

Felhívjuk Kedves Olvasóink figyelmét, hogy a Hajdú-bihari Napló következő száma december 28-án, szerdán jelenik meg. Ehhez a számunkhoz 1984-es faliaptárt is mellékelünk.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: D. KARÁDY KATALIN — TEL.: 12-144

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1983. december 10-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: „A sláyer olyan zene, amely a földön megy be és a könyökök jön ki.” 50-50 forintos könyvtalányt nyertek: Tóth András, Debrece, Bartók Béla ut. 81.; Nyilas István, Debrecen, Forgács u. 6.; Horváth Béla, Debrecen, Lócher u. 44.; Papp László, Debrecen, Pótoszay u. 33. fszt. 2.; Vass István, Debrecen, Keresztvári u. 107.; Hegedűs István, Debrecen, Lelhel u. 20. I.2.; Spányi Jánosné, Letavértes, Debrecen, Hódmezővásárhelyi út 3.; Rácz Ilona, Szeged, Honvéd u. 8.; Mátyás László, Hajdúszoboszló, Kovács A. u. 3.

1983. DECEMBER 24., SZOMBAT. ADÁM, ÉVA NAPJA

A Nap két 7.30 — nyugszik 15.57 órákor (Debreceni adatok: 7.20 és 15.46 óra)

ÉVFORDULÓNA PTÁR

Százkilencven évvel ezelőtt, 1793. december 24-én született Jászberényben, és 79 éves korában, 1872-ben hunyt el Miskolcon Déryné Széppataki Róza, az első magyar operanékeső, a vadászszínház korának legnagyobb művésznője.

KÖZLEMÉNYEK

Felsőfokú felvételre előkészítő tanfolyamos indít a Kölcsey Művelődési Központ, melynek évadnyitó értekezletére december 27-én 17 órákor kerül sor a Művelődési Központ konferenciatermében. Jelenlétükre lehet még Magyar, történelem, matematika, fizika, biológia és földrajz tárgyakból. (x)

A Debreceni Közközelési Válat értesíti a tisztelt utazókó-

A lottó nyerőszámai:

A Sportfogadási és Lottó-igazgatóság közlése szerint a Gödöllőn megtartott 51. heti lottósorsoláson a következő nyerőszámokat húzták ki:

10, 48, 53, 67, 73

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS az ország területére szombat estig:

Csökök a felhőz és átmenetileg megerősödik az északnyugati szél.

A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 0 és 5, a legmagasabb nappali hőmérséklet szombaton 4 és 9 fok között alakul. (MTI)

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIÓ

MOZI

Bockerer (osztürk-NSZK). Művész vas. hétfő 3. Vabank (lengyel). Vig ma n. 10. n. 12. hn. 2. vas. hn. 2. hn. 4. n. 9. Apolló hétfő n. 10. n. 12. hn. 2. 6. 8. Meteor hétfő, kedd 3. n. 5. 7. Viva Zapata (amerikai). Filmhárom hét n. 5. n. 7. n. 9. Akit Buldozerek hívtak (olasz). Klinika kedd 5. Meteor mese ma 3. vas. 3. n. 6. hétfő, kedd 3. n. 5. 7. Az amerikai barát (amerikai). Híradó hétfő, kedd hn. 8. A csodavető palatbla (szovjet). Meteor ma. vas. 3. Egy zsaru bőrért (francia). Meteor vas. n. 5. n. 8. Egymásra nézve (magyar). 18. Művész vas. hétfő 3. Elcsérelt szerelem (magyar). Horváth A. hétfő, kedd 6. Elvís Presley (amerikai). Horváth A. vas. f. 4. f. 6. Ezüstnyereg (olasz). Vig Kamara kedd f. 5. f. 7. Ezüst-tó kincse (NSZK-Jug.). Klinika vas. 5. Vig hétfő, kedd hn. 4. 6. Flep, a róka (japán). Klinika hétfő 5. Hair (amerikai). Művész vas. hétfő 3. Hét tonna dollár (magyar). 16. Híradó hétfő, kedd f. 10. f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. XX. század kalozaj (szovjet). Apolló ma n. 10. n. 12. 4. vas. 4. Jézus Krisztus szupersztár (amerikai). Vig Kamara ma f. 4. vas. hétfő f. 3. f. 5. f. 7. Jobb ma egy nő, mint tegnap három (francia). Delta hétfő, kedd f. 8. Jóhohó (bolgár). Apolló hétfő 4. Jőjön vendégségbe (szovjet. mesesorozat). Művész ma 11. 12. 1. Keoma (olasz). Vig hétfő, kedd n. 10. n. 12. hn. 2. Keresztül a nagy vízválasztón (amerikai). Híradó ma f. 10. Sivatagi show (amerikai). Vig ma hn. 4. Delta matiné hétfő 10. Szegény Dzsoni és Arnika (magyar). Híradó ma f. 12. hn. 2. hn. 4. vas. hn. 2. hn. 4. hn. 6. Tündér Lala (magyar). Delta ma f. 4. vas. f. 4. f. 6. Törörny (kanadai). Apolló vas. 8. Vervonal (amerikai-NSZK). 16. Vig hétfő, kedd n. 9. Vuk (magyar). Meteor mese hétfő, kedd 3.

SZÍNHÁZ

Csokonai Színházban 26-án hétfőn: 13 órákor Mágna Miska, bérletszűnet. 19 órákor Mágna Miska, bérletszűnet. December 27-én kedden a Csokonai Színházban: 19 órákor Mágna Miska, Szerdahelyi-bérlét. Csokonai Színház: Dec. 27., kedd 19 órákor Mágna Miska, Szerdahelyi-bérlét. Dec. 28., szerda 19 órákor Mágna Miska, Megyeri-bérlét. Dec. 29., csütörtök 19 órákor Paraszbecsület — Bajazsók, Gözön-bérlét. Dec. 30., péntek 19 órákor Pillangókisasszony, Erkel-bérlét. Dec. 31., szombat 18 órákor Mágna Miska, bérletszűnet. 1984. január 2., hétfő 19 órákor Mágna Miska, Bajor-bérlét. Hungária Kamaraszínház: Dec. 29., csütörtök 18 órákor Arzen és levendula, Hevesi-bérlét. Nyilvános főpróba, jegyek nem válthatók! Dec. 30., péntek 19 órákor Arzen és levendula, Újházi-bérlét. Dec. 31., szombat 18 órákor Arzen és levendula, Thuróczy-bérlét.

TELEVÍZIO

SZOMBAT BUDAPEST, 1.: 8.27 Műsorismertetés. 8.30 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 8.35 Kicsi csacsi, nagy oroszlan. 8.55 Emberrablók. Angol-NSZK kalandfilmsorozat. XIII.12. rész: 22.00 Anika Jurkovicova. Szlovák hazahívó. 9.20 A popzene vádműhelye. 9.50 Cimborák. 10.40

Wagner. Angol-magyar tévéfilmsorozat. XI. rész. (ism.). 11.35 Képség. 14.57 Műsorismertetés. 15.00 Varázsgömb. Szórakoztató összeállítás kisiskolásoknak. A debreceni Alföld gyermekszínház és a HEMO kódésével. 15.35 A nürnbergi mestermunka. Vigopera-krimi. 15.55 Reklám. 16.05 Gecparádé dióhéjban. V.3. rész: Tetőtől talpig. 16.30 Miliotai csillagjáték. Karácsonyi népszínház. Erdőháton. 16.40 Feti Világos megye. 18.05 Képség. 18.10 Beethoven. IX. szimfónia (ism.). 19.20 Esti mese. 19.30 Hírek. 19.35 Karácsonyi ajándékosár — Idősek — 21.05 Britten: Karácsonyi ének. 21.00-23.55 A fáraó. Lengyel film.

BUDAPEST, 2.: 19.27 Műsorismertetés. 19.30 Hírek. 19.35 Kicsi ember születik. Tévétájéktár. 20.30 Csajkovszkij: Hatvnyúk vagy. Ballet. 22.25-22.55 Harmonia Pastoralis.

POZSONY, 1.: 8.15 Világhíradó. 8.30 Utörök magazinja. 10.55 Lengyel bábfilm. 12.10 Téli tárlatban. 12.20 Olasz film (ism.). 13.10 Híradó. 13.25 Dokumentumfilm. 14.00 A híres kislány. Tévétájéktár. 14.45 Tanya meséi. 15.20 A híres kislány. Tévétájéktár. 16.45 Szórakoztató riportmúor. 17.45 Híradó. 18.40 Esti mese. 19.00 Tv-híradó. 19.10 Népszövegek. 19.40 Csehszlovák tévéfilm. 22.05 Alomszonag. Zeneszó. 23.05 Finom csirke. Francia tévéjáték. 19.00

POZSONY, 2.: 13.40 Suppé: Fatinka. Tévésorozat. 15.15 Karácsonyi és téli szokások. 15.45 Rajzfilmek. 16.45 Tévétájéktár. 17.40 A drótos. Tévétájéktár. 19.00 Hangverseny. 19.30 Anika Jurkovicova. Tévétájéktár. 1. rész. 20.45 Történetek az életről. 21.45 Karácsonyi hangverseny. 22.10 Mentóakció. Tévétájéktár. 23.10 Emlékezzek meg? Szórakoztató műsor.

BUDAPEST, 12.05 Hétfőgép. 15.30 Történelem. 15.45 A hét politikai esemény. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Esztráz. 18.30 Tv-enciklopédia. 19.00 A látha. 19.10 Híradó. 19.20 Szórakoztató film. 19.30 Híradó. 19.40 Humor és dal. 21.00 Tv-híradó. 21.20 Slágerek.

UNGVAR, 17.00 Tiszta szívvel. 19.00 Híradó. 19.15 A karácsonyi. 21.00 Hangverseny. 21.30 Hírek. 21.40 A hét esemény. 22.00 A szülőház melege. Tévétájéktár. 1. rész.

VASÁRNAP

BUDAPEST, 1.: 8.32 Műsorismertetés. 8.35 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 8.40 Ovodások filmje. 9.00 Műsorismertetés. 9.05 Műsorismertetés. 9.10 Műsorismertetés. 9.15 Műsorismertetés. 9.20 Műsorismertetés. 9.25 Műsorismertetés. 9.30 Műsorismertetés. 9.35 Műsorismertetés. 9.40 Műsorismertetés. 9.45 Műsorismertetés. 9.50 Műsorismertetés. 9.55 Műsorismertetés. 10.00 Műsorismertetés. 10.05 Műsorismertetés. 10.10 Műsorismertetés. 10.15 Műsorismertetés. 10.20 Műsorismertetés. 10.25 Műsorismertetés. 10.30 Műsorismertetés. 10.35 Műsorismertetés. 10.40 Műsorismertetés. 10.45 Műsorismertetés. 10.50 Műsorismertetés. 10.55 Műsorismertetés. 11.00 Műsorismertetés. 11.05 Műsorismertetés. 11.10 Műsorismertetés. 11.15 Műsorismertetés. 11.20 Műsorismertetés. 11.25 Műsorismertetés. 11.30 Műsorismertetés. 11.35 Műsorismertetés. 11.40 Műsorismertetés. 11.45 Műsorismertetés. 11.50 Műsorismertetés. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Műsorismertetés. 12.05 Műsorismertetés. 12.10 Műsorismertetés. 12.15 Műsorismertetés. 12.20 Műsorismertetés. 12.25 Műsorismertetés. 12.30 Műsorismertetés. 12.35 Műsorismertetés. 12.40 Műsorismertetés. 12.45 Műsorismertetés. 12.50 Műsorismertetés. 12.55 Műsorismertetés. 13.00 Műsorismertetés. 13.05 Műsorismertetés. 13.10 Műsorismertetés. 13.15 Műsorismertetés. 13.20 Műsorismertetés. 13.25 Műsorismertetés. 13.30 Műsorismertetés. 13.35 Műsorismertetés. 13.40 Műsorismertetés. 13.45 Műsorismertetés. 13.50 Műsorismertetés. 13.55 Műsorismertetés. 14.00 Műsorismertetés. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Műsorismertetés. 14.15 Műsorismertetés. 14.20 Műsorismertetés. 14.25 Műsorismertetés. 14.30 Műsorismertetés. 14.35 Műsorismertetés. 14.40 Műsorismertetés. 14.45 Műsorismertetés. 14.50 Műsorismertetés. 14.55 Műsorismertetés. 15.00 Műsorismertetés. 15.05 Műsorismertetés. 15.10 Műsorismertetés. 15.15 Műsorismertetés. 15.20 Műsorismertetés. 15.25 Műsorismertetés. 15.30 Műsorismertetés. 15.35 Műsorismertetés. 15.40 Műsorismertetés. 15.45 Műsorismertetés. 15.50 Műsorismertetés. 15.55 Műsorismertetés. 16.00 Műsorismertetés. 16.05 Műsorismertetés. 16.10 Műsorismertetés. 16.15 Műsorismertetés. 16.20 Műsorismertetés. 16.25 Műsorismertetés. 16.30 Műsorismertetés. 16.35 Műsorismertetés. 16.40 Műsorismertetés. 16.45 Műsorismertetés. 16.50 Műsorismertetés. 16.55 Műsorismertetés. 17.00 Műsorismertetés. 17.05 Műsorismertetés. 17.10 Műsorismertetés. 17.15 Műsorismertetés. 17.20 Műsorismertetés. 17.25 Műsorismertetés. 17.30 Műsorismertetés. 17.35 Műsorismertetés. 17.40 Műsorismertetés. 17.45 Műsorismertetés. 17.50 Műsorismertetés. 17.55 Műsorismertetés. 18.00 Műsorismertetés. 18.05 Műsorismertetés. 18.10 Műsorismertetés. 18.15 Műsorismertetés. 18.20 Műsorismertetés. 18.25 Műsorismertetés. 18.30 Műsorismertetés. 18.35 Műsorismertetés. 18.40 Műsorismertetés. 18.45 Műsorismertetés. 18.50 Műsorismertetés. 18.55 Műsorismertetés. 19.00 Műsorismertetés. 19.05 Műsorismertetés. 19.10 Műsorismertetés. 19.15 Műsorismertetés. 19.20 Műsorismertetés. 19.25 Műsorismertetés. 19.30 Műsorismertetés. 19.35 Műsorismertetés. 19.40 Műsorismertetés. 19.45 Műsorismertetés. 19.50 Műsorismertetés. 19.55 Műsorismertetés. 20.00 Műsorismertetés. 20.05 Műsorismertetés. 20.10 Műsorismertetés. 20.15 Műsorismertetés. 20.20 Műsorismertetés. 20.25 Műsorismertetés. 20.30 Műsorismertetés. 20.35 Műsorismertetés. 20.40 Műsorismertetés. 20.45 Műsorismertetés. 20.50 Műsorismertetés. 20.55 Műsorismertetés. 21.00 Műsorismertetés. 21.05 Műsorismertetés. 21.10 Műsorismertetés. 21.15 Műsorismertetés. 21.20 Műsorismertetés. 21.25 Műsorismertetés. 21.30 Műsorismertetés. 21.35 Műsorismertetés. 21.40 Műsorismertetés. 21.45 Műsorismertetés. 21.50 Műsorismertetés. 21.55 Műsorismertetés. 22.00 Műsorismertetés. 22.05 Műsorismertetés. 22.10 Műsorismertetés. 22.15 Műsorismertetés. 22.20 Műsorismertetés. 22.25 Műsorismertetés. 22.30 Műsorismertetés. 22.35 Műsorismertetés. 22.40 Műsorismertetés. 22.45 Műsorismertetés. 22.50 Műsorismertetés. 22.55 Műsorismertetés. 23.00 Műsorismertetés. 23.05 Műsorismertetés. 23.10 Műsorismertetés. 23.15 Műsorismertetés. 23.20 Műsorismertetés. 23.25 Műsorismertetés. 23.30 Műsorismertetés. 23.35 Műsorismertetés. 23.40 Műsorismertetés. 23.45 Műsorismertetés. 23.50 Műsorismertetés. 23.55 Műsorismertetés. 24.00 Műsorismertetés.

BUDAPEST, 2.: 19.58 Műsorismertetés. 20.00-22.55 Antonius és Cleopatra. Angol tévéfilm. POZSONY, 1.: 8.45 Gyerekeknek. 11.10 Mesefilm. 12.30 Híradó. 12.40 Hangverseny. 13.25 Téli fantázia. Szovjet folklór. Dokumentumfilm. 14.50 Dokumentumfilm. 15.15 Ott van a Sirius csillag. Tévétájéktár. 16.20 Cirkusz. 17.10 A nagy mester. Tévétájéktár. 18.20 Műsorismertetés. 18.30 Híradó. 18.40 Esti mese. 19.00 A hét esemény. 19.30 Híradó. 19.40 Humor és dal. 21.00 Tv-híradó. 21.20 Slágerek. 21.30 Híradó. 21.40 A hét esemény. 22.00 A szülőház melege. Tévétájéktár. 23.10 Emlékezzek meg? Szórakoztató műsor.

BUDAPEST, 8.30 Családi album. 9.30 A falu életéből. 10.45 A gyermekvilág. 12.00 Vasárnapi album. 16.40 A képek világából. 17.00 Leonardo da Vinci. 2. rész. 17.45 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.25 „Ciprian Pomurubescu”. Román játékfilm. 20.45 Tv-híradó.

UNGVAR, 17.00 Rajzfilmek. 17.50 Zene mindenkinél. 18.00 Híradó. 19.35 A világ és az ifjúság. 20.10 Labdarugószemle. 20.40 Esti melódiák. 21.20 Híradó. 21.30 Városom büszkeségem. 21.40 A szülőház melege. Tévétájéktár. 2. rész.

HÉTFŐ

BUDAPEST, 1.: 7.58 Műsorismertetés. 8.00 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 8.05 Zene. Zeneszerzők. Gregor József főszerkesztő. 8.20 Emberrablók. Angol-NSZK kalandfilmsorozat. XIII.13. rész. 8.45 „Háztetővel magammal viszem...”. 9.25 Tarzan és a szavanna. 10.05 Amerikai kalandfilm. Francia filmsorozat. 12.00 Képség. 13.27 Műsorismertetés. 13.30 Fekete fülű fehér bím. Szovjet film II. rész. 13.50 Gecparádé dióhéjban. 15.30 Operahangverseny. Kálman Imre operettje. 19.3. Képség. 16.55 Sport. 19.30 Híradó. 19.40 Esti mese. 19.50 Népszövegek. 19.40 Csehszlovák tévéfilm. 22.05 Alomszonag. Zeneszó. 23.05 Finom csirke. Francia tévéjáték. 19.00

POZSONY, 2.: 13.40 Suppé: Fatinka. Tévésorozat. 15.15 Karácsonyi és téli szokások. 15.45 Rajzfilmek. 16.45 Tévétájéktár. 17.40 A drótos. Tévétájéktár. 19.00 Hangverseny. 19.30 Anika Jurkovicova. Tévétájéktár. 1. rész. 20.45 Történetek az életről. 21.45 Karácsonyi hangverseny. 22.10 Mentóakció. Tévétájéktár. 23.10 Emlékezzek meg? Szórakoztató műsor.

BUDAPEST, 2.: 19.32 Műsorismertetés. 19.35 A Budapesti Fesztiválenek bemutatkozó hangversenye. 21.30-23.10 A pofon. Francia film.

POZSONY, 1.: 8.45 A herceg és a hold. Tévémese. 9.45 Színes hold. Tévémese. 10.10 Karácsony az erdőben. Zeneszó. Szórakoztató műsor gyerekeknek. 10.45 Karácsonyi üdvözlés. 11.30 Holnapot kezdve. 12.50 Híradó. Cseh film. 13.00 Népdalok. 13.05 Népdalok. 13.10 Népdalok. 13.15 Népdalok. 13.20 Népdalok. 13.25 Népdalok. 13.30 Népdalok. 13.35 Népdalok. 13.40 Népdalok. 13.45 Népdalok. 13.50 Népdalok. 13.55 Népdalok. 14.00 Népdalok. 14.05 Népdalok. 14.10 Népdalok. 14.15 Népdalok. 14.20 Népdalok. 14.25 Népdalok. 14.30 Népdalok. 14.35 Népdalok. 14.40 Népdalok. 14.45 Népdalok. 14.50 Népdalok. 14.55 Népdalok. 15.00 Népdalok. 15.05 Népdalok. 15.10 Népdalok. 15.15 Népdalok. 15.20 Népdalok. 15.25 Népdalok. 15.30 Népdalok. 15.35 Népdalok. 15.40 Népdalok. 15.45 Népdalok. 15.50 Népdalok. 15.55 Népdalok. 16.00 Népdalok. 16.05 Népdalok. 16.10 Népdalok. 16.15 Népdalok. 16.20 Népdalok. 16.25 Népdalok. 16.30 Népdalok. 16.35 Népdalok. 16.40 Népdalok. 16.45 Népdalok. 16.50 Népdalok. 16.55 Népdalok. 17.00 Népdalok. 17.05 Népdalok. 17.10 Népdalok. 17.15 Népdalok. 17.20 Népdalok. 17.25 Népdalok. 17.30 Népdalok. 17.35 Népdalok. 17.40 Népdalok. 17.45 Népdalok. 17.50 Népdalok. 17.55 Népdalok. 18.00 Népdalok. 18.05 Népdalok. 18.10 Népdalok. 18.15 Népdalok. 18.20 Népdalok. 18.25 Népdalok. 18.30 Népdalok. 18.35 Népdalok. 18.40 Népdalok. 18.45 Népdalok. 18.50 Népdalok. 18.55 Népdalok. 19.00 Népdalok. 19.05 Népdalok. 19.10 Népdalok. 19.15 Népdalok. 19.20 Népdalok. 19.25 Népdalok. 19.30 Népdalok. 19.35 Népdalok. 19.40 Népdalok. 19.45 Népdalok. 19.50 Népdalok. 19.55 Népdalok. 20.00 Népdalok. 20.05 Népdalok. 20.10 Népdalok. 20.15 Népdalok. 20.20 Népdalok. 20.25 Népdalok. 20.30 Népdalok. 20.35 Népdalok. 20.40 Népdalok. 20.45 Népdalok. 20.50 Népdalok. 20.55 Népdalok. 21.00 Népdalok. 21.05 Népdalok. 21.10 Népdalok. 21.15 Népdalok. 21.20 Népdalok. 21.25 Népdalok. 21.30 Népdalok. 21.35 Népdalok. 21.40 Népdalok. 21.45 Népdalok. 21.50 Népdalok. 21.55 Népdalok. 22.00 Népdalok. 22.05 Népdalok. 22.10 Népdalok. 22.15 Népdalok. 22.20 Népdalok. 22.25 Népdalok. 22.30 Népdalok. 22.35 Népdalok. 22.40 Népdalok. 22.45 Népdalok. 22.50 Népdalok. 22.55 Népdalok. 23.00 Népdalok. 23.05 Népdalok. 23.10 Népdalok. 23.15 Népdalok. 23.20 Népdalok. 23.25 Népdalok. 23.30 Népdalok. 23.35 Népdalok. 23.40 Népdalok. 23.45 Népdalok. 23.50 Népdalok. 23.55 Népdalok. 24.00 Népdalok.

BUDAPEST, 1.

BUDAPEST, 1.: 7.58 Műsorismertetés. 8.00 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 8.05 Zene. Zeneszerzők. Gregor József főszerkesztő. 8.20 Emberrablók. Angol-NSZK kalandfilmsorozat. XIII.13. rész. 8.45 „Háztetővel magammal viszem...”. 9.25 Tarzan és a szavanna. 10.05 Amerikai kalandfilm. Francia filmsorozat. 12.00 Képség. 13.27 Műsorismertetés. 13.30 Fekete fülű fehér bím. Szovjet film II. rész. 13.50 Gecparádé dióhéjban. 15.30 Operahangverseny. Kálman Imre operettje. 19.3. Képség. 16.55 Sport. 19.30 Híradó. 19.40 Esti mese. 19.50 Népszövegek. 19.40 Csehszlovák tévéfilm. 22.05 Alomszonag. Zeneszó. 23.05 Finom csirke. Francia tévéjáték. 19.00

BUDAPEST, 1.: 8.32 Műsorismertetés. 8.35 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 8.40 Ovodások filmje. 9.00 Műsorismertetés. 9.05 Műsorismertetés. 9.10 Műsorismertetés. 9.15 Műsorismertetés. 9.20 Műsorismertetés. 9.25 Műsorismertetés. 9.30 Műsorismertetés. 9.35 Műsorismertetés. 9.40 Műsorismertetés. 9.45 Műsorismertetés. 9.50 Műsorismertetés. 9.55 Műsorismertetés. 10.00 Műsorismertetés. 10.05 Műsorismertetés. 10.10 Műsorismertetés. 10.15 Műsorismertetés. 10.20 Műsorismertetés. 10.25 Műsorismertetés. 10.30 Műsorismertetés. 10.35 Műsorismertetés. 10.40 Műsorismertetés. 10.45 Műsorismertetés. 10.50 Műsorismertetés. 10.55 Műsorismertetés. 11.00 Műsorismertetés. 11.05 Műsorismertetés. 11.10 Műsorismertetés. 11.15 Műsorismertetés. 11.20 Műsorismertetés. 11.25 Műsorismertetés. 11.30 Műsorismertetés. 11.35 Műsorismertetés. 11.40 Műsorismertetés. 11.45 Műsorismertetés. 11.50 Műsorismertetés. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Műsorismertetés. 12.05 Műsorismertetés. 12.10 Műsorismertetés. 12.15 Műsorismertetés. 12.20 Műsorismertetés. 12.25 Műsorismertetés. 12.30 Műsorismertetés. 12.35 Műsorismertetés. 12.40 Műsorismertetés. 12.45 Műsorismertetés. 12.50 Műsorismertetés. 12.55 Műsorismertetés. 13.00 Műsorismertetés. 13.05 Műsorismertetés. 13.10 Műsorismertetés. 13.15 Műsorismertetés. 13.20 Műsorismertetés. 13.25 Műsorismertetés. 13.30 Műsorismertetés. 13.35 Műsorismertetés. 13.40 Műsorismertetés. 13.45 Műsorismertetés. 13.50 Műsorismertetés. 13.55 Műsorismertetés. 14.00 Műsorismertetés. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Műsorismertetés. 14.15 Műsorismertetés. 14.20 Műsorismertetés. 14.25 Műsorismertetés. 14.30 Műsorismertetés. 14.35 Műsorismertetés. 14.40 Műsorismertetés. 14.45 Műsorismertetés. 14.50 Műsorismertetés. 14.55 Műsorismertetés. 15.00 Műsorismertetés. 15.05 Műsorismertetés. 15.10 Műsorismertetés. 15.15 Műsorismertetés. 15.20 Műsorismertetés. 15.25 Műsorismertetés. 15.30 Műsorismertetés. 15.35 Műsorismertetés. 15.40 Műsorismertetés. 15.45 Műsorismertetés. 15.50 Műsorismertetés. 15.55 Műsorismertetés. 16.00 Műsorismertetés. 16.05 Műsorismertetés. 16.10 Műsorismertetés. 16.15 Műsorismertetés. 16.20 Műsorismertetés. 16.25 Műsorismertetés. 16.30 Műsorismertetés. 16.35 Műsorismertetés. 16.40 Műsorismertetés. 16.45 Műsorismertetés. 16.50 Műsorismertetés. 16.55 Műsorismertetés. 17.00 Műsorismertetés. 17.05 Műsorismertetés. 17.10 Műsorismertetés. 17.15 Műsorismertetés. 17.20 Műsorismertetés. 17.25 Műsorismertetés. 17.30 Műsorismertetés. 17.35 Műsorismertetés. 17.40 Műsorismertetés. 17.45 Műsorismertetés. 17.50 Műsorismertetés. 17.55 Műsorismertetés. 18.00 Műsorismertetés. 18.05 Műsorismertetés. 18.10 Műsorismertetés. 18.15 Műsorismertetés. 18.20 Műsorismertetés. 18.25 Műsorismertetés. 18.30 Műsorismertetés. 18.35 Műsorismertetés. 18.40 Műsorismertetés. 18.45 Műsorismertetés. 18.50 Műsorismertetés. 18.55 Műsorismertetés. 19.00 Műsorismertetés. 19.05 Műsorismertetés. 19.10 Műsorismertetés. 19.15 Műsorismertetés. 19.20 Műsorismertetés. 19.25 Műsorismertetés. 19.30 Műsorismertetés. 19.35 Műsorismertetés. 19.40 Műsorismertetés. 19.45 Műsorismertetés. 19.50 Műsorismertetés. 19.55 Műsorismertetés. 20.00 Műsorismertetés. 20.05 Műsorismertetés. 20.10 Műsorismertetés. 20.15 Műsorismertetés. 20.20 Műsorismertetés. 20.25 Műsorismertetés. 20.30 Műsorismertetés. 20.35 Műsorismertetés.

KÖZLEMÉNYEK

Felsőfokú felvételre előkészítő tanfolyamot indít a Kölcsey Művelődési Központ, melynek évandíj... 17 órák... 17 órák... 17 órák...

A Debreceni Közlekedési Vállalat értesíti a tisztelt utazókö-

Olvasóink figyelmébe!

Felhívjuk Kedves Olvasóink figyelmét, hogy a Hajdú-Bihari Napló következő száma december 28-án, szerdán jelenik meg. Ehhez a számunkhoz 1984-es falinaptárt is mellékelünk.

A lottó nyerőszámai:

A Sportfogadás és Lottó-igazgatóság közlése szerint a Gödöllőn megtartott 51. heti lottósorsoláson a következő nyerőszámokat húzták ki:

10, 48, 53, 67, 73

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS az ország területére szombat estig:

Csököken a felhőzet és átmenetileg megerősödik az északnyugati szél.

A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 0 és 5, a legmagasabb nappali hőmérséklet szombaton 4 és 9 fok között alakul. (MTI)

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: D. KARÁDY KATALIN - TEL: 12-144

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1983. december 10-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: „A sláyer olyan zene, amely a földön megy be és a könyökök jön ki.”

1983. DECEMBER 24., SZOMBAT ADÁM, ÉVA NAPJA

A Nap két 7.30 - nyugszik 15.57 órákor (Debreceni adatok: 7.20 és 15.46 óra)

ÉVFORDULÓNA PTÁR

Százkilencven évvel ezelőtt, 1793. december 24-én született Jászberényben, és 79 éves korában, 1872-ben hunyt el Miskolcban Dérny Széppataki Róza, az első magyar operatársnő, a vándorszíneszt korának legnépszerűbb művésznője.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIO

MOZI

Bockerer (osztrák-Népsz.) Művész vas., hétfő 5. Vabank (lengyel). Vig ma n. 10, n. 12, hn. 2, vas. hn. 2, hn. 4, 6, n. 9, Apolló hétfő n. 10, n. 12, hn. 2, 4, 6, 8, kedd n. 10, n. 12, hn. 2, 4, 6, 8, Meteor hétfő, kedd 3, n. 6, n. 8.

Viva Zapata (amerikai). Film-múzeum hétfő n. 3, n. 7, Meteor vas. n. 6, n. 8. Egymásra nézve (magyar, 18). Művész vas. hétfő 5. Elcsérélte szerelem (magyar). Horváth A. hétfő, kedd 6. Elviss Presley (amerikai). Horváth A. vas. f. 4, f. 6.

Kézcsizma (bolgar). Apolló hétfő 4. Jéjjön vendégségbe (szovjet, mesesorozat). Művész ma n. 11, 12. 1. Keoma (olasz). Vig hétfő, kedd n. 10, n. 12, hn. 2. Keresztül a nagy vízálláson (amerikai). Híradó ma f. 10.

Sivatagi show (amerikai). Vig ma hn. 4, Delta matiné hétfő 10. Szegegy Dzsóni és Arnika (magyar). Híradó ma f. 12, hn. 2, hn. 4, vas. hn. 2, hn. 4, hn. 6.

SZÍNHÁZ

Csokonai Színházban 26-án hétfőn: 15 órákor Mágnes Miska, bérletszűnet. 19 órákor Mágnes Miska, bérletszűnet. December 27-én kedden a Csokonai Színházban: 19 órákor Mágnes Miska, Szerdahelyi-bérlet.

Csokonai Színház: Dec. 27. kedd 19 órákor Mágnes Miska, Szerdahelyi-bérlet. Dec. 28. szerda 19 órákor Mágnes Miska, Megyeri-bérlet. Dec. 29. csütörtök 19 órákor Parasztszünet - Bajazétok, Gözön-bérlet.

Dec. 30. péntek 19 órákor Pillangókisasszony, Erkel-bérlet. Dec. 31. szombat 18 órákor Mágnes Miska, bérletszűnet. 1984. január 2. hétfő 19 órákor Mágnes Miska, Bajor-bérlet.

Hungária Kamaraszínház: Dec. 29. csütörtök 18 órákor Arzen és levendula, Hevesi-bérmémet. Nyilvános főpróba, jegyek nem válthatók! Dec. 30. péntek 19 órákor Arzen és levendula, Újházi-bérlet. Dec. 31. szombat 18 órákor Arzen és levendula, Thuróczy-bérlet.

TELEVÍZIO

SZOMBAT BUDAPEST, 1.: 8.27 Műsorismertetés. 8.30 Idősebbek is elkészítik... Tévétorna. 8.35 Kicsi csacsi, nagy oroszian. 8.55 Emberrablók. Angol-Népsz. Kalandfilmsorozat. XIII.12. rész: Hazahívó szó. 9.20 A popzene műhelyei. 9.30 Cimbor. 10.40

Wagner. Angol-magyar tévéfilmsorozat. XI. rész (ism.). 11.35 Képzőművészet. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Varázsgömb. Szórakoztató összeállítás kisiskolásoknak. A debreceni Alföld-gyermekszínház és a HEMO-gyermekszínház közreműködésével. 12.35 A népművelőmunka. Vigopera-kriminál. 12.55 Reklám. 16.05 Gecparádé díójában. V.3. rész: Tetőtől talpig. 16.30 Miliot csillagjáték. Karácsonyi népi játék Erdőháton. 16.40 A világ és az ifjúság. 20.10 Labdarúgószemle. 20.40 Esti melódiák. 21.20 Hírek. 21.30 Városom búszkesztése. 21.55 A szülőház melege. Tévétör. 2. rész.

BUDAPEST, 1.: 19.27 Műsorismertetés. 19.30 Hírek. 19.35 Kis ember születik. Tévétör. 2. rész (ism.). 20.30 Csajkovszkij: Haly-távka. Balett. 22.25-22.55 Harmonia Pastoralis. POZSONY, 1.: 8.15 Világírás. 8.30 Úttörők magazinja. 10.35 Lengyel bábfilm. 12.10 Téli Tárban. 12.20 Olasz film. 12.30 Dokumentumfilm. 14.00 Gyerekeknek. 14.45 Tanya meseidő. Japán meseidő. 15.20 A híres kislány. Tévétör. 16.45 Szórakoztató riportműsor. 17.45 Gyerekgépjáró. 18.40 Esti mese. 19.00 Tv-híradó. 19.10 Népszó-kások. 19.20 Cseh-szlovák tévé-műsor. 23.05 Finom csirke. Francia filmvígjáték.

POZSONY, 2.: 13.40 Suppé: Fatinka. Tévétör. 15.15 Karácsonyi és téli szokások. 15.45 Rajzfilmek. 16.45 Tévétör. 17.40 A drótos. Tévétör. 19.00 Hangverseny. 19.30 Anicka Juci kóvilóca. Tévétör. 1. rész. Karácsonyi és téli szokások. 21.45 Mentőakció. Tévétör. 22.10 Emlékeznék még? Szórakoztató műsor.

BUDAPEST, 2.: 19.32 Műsorismertetés. 19.35 A Budapesti Fesztiválenek. 20.10-20.15 A pop. Francia film.

POZSONY, 1.: 8.45 A herceg és a hold. Tévémeseidő. 9.45 Színes. Mesék. 10.10 Karácsony az erdőben. Zeneszórakoztató műsor gyerekeknek. 10.45 Karácsonyi üdvözlés. 11.30 Holnapot kezdve. 11.55 József Puskás híradó. 12.30 Népdalok. 12.45 Szokások. 13.25 Hangverseny. 15.55 Gyerekek zenés műsora. 16.30 Asztalosok. 16.45 Dokumentumfilm. 16.40 Téli lakozás a népdalokkal. 17.20 A nagymama. Tévétör. 17.40 A szülőház melege. 18.40 Látogatók. Tévésorozat. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.15 Zeneszokások. 21.40 Kulturális. 22.20 Kelet-szlovákiai karácsonyi szokások.

BUDAPEST, 1.: 8.22 Műsorismertetés. 8.35 Idősebbek is elkészítik... Tévétorna. 8.40 Gondoskák filmje. 9.00 Műsorismertetés. 9.05 Műsorismertetés. 9.10 Műsorismertetés. 9.15 Műsorismertetés. 9.20 Műsorismertetés. 9.25 Műsorismertetés. 9.30 Műsorismertetés. 9.35 Műsorismertetés. 9.40 Műsorismertetés. 9.45 Műsorismertetés. 9.50 Műsorismertetés. 9.55 Műsorismertetés. 10.00 Műsorismertetés. 10.05 Műsorismertetés. 10.10 Műsorismertetés. 10.15 Műsorismertetés. 10.20 Műsorismertetés. 10.25 Műsorismertetés. 10.30 Műsorismertetés. 10.35 Műsorismertetés. 10.40 Műsorismertetés. 10.45 Műsorismertetés. 10.50 Műsorismertetés. 10.55 Műsorismertetés. 11.00 Műsorismertetés. 11.05 Műsorismertetés. 11.10 Műsorismertetés. 11.15 Műsorismertetés. 11.20 Műsorismertetés. 11.25 Műsorismertetés. 11.30 Műsorismertetés. 11.35 Műsorismertetés. 11.40 Műsorismertetés. 11.45 Műsorismertetés. 11.50 Műsorismertetés. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Műsorismertetés. 12.05 Műsorismertetés. 12.10 Műsorismertetés. 12.15 Műsorismertetés. 12.20 Műsorismertetés. 12.25 Műsorismertetés. 12.30 Műsorismertetés. 12.35 Műsorismertetés. 12.40 Műsorismertetés. 12.45 Műsorismertetés. 12.50 Műsorismertetés. 12.55 Műsorismertetés. 13.00 Műsorismertetés. 13.05 Műsorismertetés. 13.10 Műsorismertetés. 13.15 Műsorismertetés. 13.20 Műsorismertetés. 13.25 Műsorismertetés. 13.30 Műsorismertetés. 13.35 Műsorismertetés. 13.40 Műsorismertetés. 13.45 Műsorismertetés. 13.50 Műsorismertetés. 13.55 Műsorismertetés. 14.00 Műsorismertetés. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Műsorismertetés. 14.15 Műsorismertetés. 14.20 Műsorismertetés. 14.25 Műsorismertetés. 14.30 Műsorismertetés. 14.35 Műsorismertetés. 14.40 Műsorismertetés. 14.45 Műsorismertetés. 14.50 Műsorismertetés. 14.55 Műsorismertetés. 15.00 Műsorismertetés. 15.05 Műsorismertetés. 15.10 Műsorismertetés. 15.15 Műsorismertetés. 15.20 Műsorismertetés. 15.25 Műsorismertetés. 15.30 Műsorismertetés. 15.35 Műsorismertetés. 15.40 Műsorismertetés. 15.45 Műsorismertetés. 15.50 Műsorismertetés. 15.55 Műsorismertetés. 16.00 Műsorismertetés. 16.05 Műsorismertetés. 16.10 Műsorismertetés. 16.15 Műsorismertetés. 16.20 Műsorismertetés. 16.25 Műsorismertetés. 16.30 Műsorismertetés. 16.35 Műsorismertetés. 16.40 Műsorismertetés. 16.45 Műsorismertetés. 16.50 Műsorismertetés. 16.55 Műsorismertetés. 17.00 Műsorismertetés. 17.05 Műsorismertetés. 17.10 Műsorismertetés. 17.15 Műsorismertetés. 17.20 Műsorismertetés. 17.25 Műsorismertetés. 17.30 Műsorismertetés. 17.35 Műsorismertetés. 17.40 Műsorismertetés. 17.45 Műsorismertetés. 17.50 Műsorismertetés. 17.55 Műsorismertetés. 18.00 Műsorismertetés. 18.05 Műsorismertetés. 18.10 Műsorismertetés. 18.15 Műsorismertetés. 18.20 Műsorismertetés. 18.25 Műsorismertetés. 18.30 Műsorismertetés. 18.35 Műsorismertetés. 18.40 Műsorismertetés. 18.45 Műsorismertetés. 18.50 Műsorismertetés. 18.55 Műsorismertetés. 19.00 Műsorismertetés. 19.05 Műsorismertetés. 19.10 Műsorismertetés. 19.15 Műsorismertetés. 19.20 Műsorismertetés. 19.25 Műsorismertetés. 19.30 Műsorismertetés. 19.35 Műsorismertetés. 19.40 Műsorismertetés. 19.45 Műsorismertetés. 19.50 Műsorismertetés. 19.55 Műsorismertetés. 20.00 Műsorismertetés. 20.05 Műsorismertetés. 20.10 Műsorismertetés. 20.15 Műsorismertetés. 20.20 Műsorismertetés. 20.25 Műsorismertetés. 20.30 Műsorismertetés. 20.35 Műsorismertetés. 20.40 Műsorismertetés. 20.45 Műsorismertetés. 20.50 Műsorismertetés. 20.55 Műsorismertetés. 21.00 Műsorismertetés. 21.05 Műsorismertetés. 21.10 Műsorismertetés. 21.15 Műsorismertetés. 21.20 Műsorismertetés. 21.25 Műsorismertetés. 21.30 Műsorismertetés. 21.35 Műsorismertetés. 21.40 Műsorismertetés. 21.45 Műsorismertetés. 21.50 Műsorismertetés. 21.55 Műsorismertetés. 22.00 Műsorismertetés. 22.05 Műsorismertetés. 22.10 Műsorismertetés. 22.15 Műsorismertetés. 22.20 Műsorismertetés. 22.25 Műsorismertetés. 22.30 Műsorismertetés. 22.35 Műsorismertetés. 22.40 Műsorismertetés. 22.45 Műsorismertetés. 22.50 Műsorismertetés. 22.55 Műsorismertetés. 23.00 Műsorismertetés. 23.05 Műsorismertetés. 23.10 Műsorismertetés. 23.15 Műsorismertetés. 23.20 Műsorismertetés. 23.25 Műsorismertetés. 23.30 Műsorismertetés. 23.35 Műsorismertetés. 23.40 Műsorismertetés. 23.45 Műsorismertetés. 23.50 Műsorismertetés. 23.55 Műsorismertetés. 24.00 Műsorismertetés.

BUDAPEST, 1.: 7.58 Műsorismertetés. 8.00 Idősebbek is elkészítik... Tévétorna. 8.05 Zeneszokások. 8.10 Műsorismertetés. 8.15 Műsorismertetés. 8.20 Műsorismertetés. 8.25 Műsorismertetés. 8.30 Műsorismertetés. 8.35 Műsorismertetés. 8.40 Műsorismertetés. 8.45 Műsorismertetés. 8.50 Műsorismertetés. 8.55 Műsorismertetés. 9.00 Műsorismertetés. 9.05 Műsorismertetés. 9.10 Műsorismertetés. 9.15 Műsorismertetés. 9.20 Műsorismertetés. 9.25 Műsorismertetés. 9.30 Műsorismertetés. 9.35 Műsorismertetés. 9.40 Műsorismertetés. 9.45 Műsorismertetés. 9.50 Műsorismertetés. 9.55 Műsorismertetés. 10.00 Műsorismertetés. 10.05 Műsorismertetés. 10.10 Műsorismertetés. 10.15 Műsorismertetés. 10.20 Műsorismertetés. 10.25 Műsorismertetés. 10.30 Műsorismertetés. 10.35 Műsorismertetés. 10.40 Műsorismertetés. 10.45 Műsorismertetés. 10.50 Műsorismertetés. 10.55 Műsorismertetés. 11.00 Műsorismertetés. 11.05 Műsorismertetés. 11.10 Műsorismertetés. 11.15 Műsorismertetés. 11.20 Műsorismertetés. 11.25 Műsorismertetés. 11.30 Műsorismertetés. 11.35 Műsorismertetés. 11.40 Műsorismertetés. 11.45 Műsorismertetés. 11.50 Műsorismertetés. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Műsorismertetés. 12.05 Műsorismertetés. 12.10 Műsorismertetés. 12.15 Műsorismertetés. 12.20 Műsorismertetés. 12.25 Műsorismertetés. 12.30 Műsorismertetés. 12.35 Műsorismertetés. 12.40 Műsorismertetés. 12.45 Műsorismertetés. 12.50 Műsorismertetés. 12.55 Műsorismertetés. 13.00 Műsorismertetés. 13.05 Műsorismertetés. 13.10 Műsorismertetés. 13.15 Műsorismertetés. 13.20 Műsorismertetés. 13.25 Műsorismertetés. 13.30 Műsorismertetés. 13.35 Műsorismertetés. 13.40 Műsorismertetés. 13.45 Műsorismertetés. 13.50 Műsorismertetés. 13.55 Műsorismertetés. 14.00 Műsorismertetés. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Műsorismertetés. 14.15 Műsorismertetés. 14.20 Műsorismertetés. 14.25 Műsorismertetés. 14.30 Műsorismertetés. 14.35 Műsorismertetés. 14.40 Műsorismertetés. 14.45 Műsorismertetés. 14.50 Műsorismertetés. 14.55 Műsorismertetés. 15.00 Műsorismertetés. 15.05 Műsorismertetés. 15.10 Műsorismertetés. 15.15 Műsorismertetés. 15.20 Műsorismertetés. 15.25 Műsorismertetés. 15.30 Műsorismertetés. 15.35 Műsorismertetés. 15.40 Műsorismertetés. 15.45 Műsorismertetés. 15.50 Műsorismertetés. 15.55 Műsorismertetés. 16.00 Műsorismertetés. 16.05 Műsorismertetés. 16.10 Műsorismertetés. 16.15 Műsorismertetés. 16.20 Műsorismertetés. 16.25 Műsorismertetés. 16.30 Műsorismertetés. 16.35 Műsorismertetés. 16.40 Műsorismertetés. 16.45 Műsorismertetés. 16.50 Műsorismertetés. 16.55 Műsorismertetés. 17.00 Műsorismertetés. 17.05 Műsorismertetés. 17.10 Műsorismertetés. 17.15 Műsorismertetés. 17.20 Műsorismertetés. 17.25 Műsorismertetés. 17.30 Műsorismertetés. 17.35 Műsorismertetés. 17.40 Műsorismertetés. 17.45 Műsorismertetés. 17.50 Műsorismertetés. 17.55 Műsorismertetés. 18.00 Műsorismertetés. 18.05 Műsorismertetés. 18.10 Műsorismertetés. 18.15 Műsorismertetés. 18.20 Műsorismertetés. 18.25 Műsorismertetés. 18.30 Műsorismertetés. 18.35 Műsorismertetés. 18.40 Műsorismertetés. 18.45 Műsorismertetés. 18.50 Műsorismertetés. 18.55 Műsorismertetés. 19.00 Műsorismertetés. 19.05 Műsorismertetés. 19.10 Műsorismertetés. 19.15 Műsorismertetés. 19.20 Műsorismertetés. 19.25 Műsorismertetés. 19.30 Műsorismertetés. 19.35 Műsorismertetés. 19.40 Műsorismertetés. 19.45 Műsorismertetés. 19.50 Műsorismertetés. 19.55 Műsorismertetés. 20.00 Műsorismertetés. 20.05 Műsorismertetés. 20.10 Műsorismertetés. 20.15 Műsorismertetés. 20.20 Műsorismertetés. 20.25 Műsorismertetés. 20.30 Műsorismertetés. 20.35 Műsorismertetés. 20.40 Műsorismertetés. 20.45 Műsorismertetés. 20.50 Műsorismertetés. 20.55 Műsorismertetés. 21.00 Műsorismertetés. 21.05 Műsorismertetés. 21.10 Műsorismertetés. 21.15 Műsorismertetés. 21.20 Műsorismertetés. 21.25 Műsorismertetés. 21.30 Műsorismertetés. 21.35 Műsorismertetés. 21.40 Műsorismertetés. 21.45 Műsorismertetés. 21.50 Műsorismertetés. 21.55 Műsorismertetés. 22.00 Műsorismertetés. 22.05 Műsorismertetés. 22.10 Műsorismertetés. 22.15 Műsorismertetés. 22.20 Műsorismertetés. 22.25 Műsorismertetés. 22.30 Műsorismertetés. 22.35 Műsorismertetés. 22.40 Műsorismertetés. 22.45 Műsorismertetés. 22.50 Műsorismertetés. 22.55 Műsorismertetés. 23.00 Műsorismertetés. 23.05 Műsorismertetés. 23.10 Műsorismertetés. 23.15 Műsorismertetés. 23.20 Műsorismertetés. 23.25 Műsorismertetés. 23.30 Műsorismertetés. 23.35 Műsorismertetés. 23.40 Műsorismertetés. 23.45 Műsorismertetés. 23.50 Műsorismertetés. 23.55 Műsorismertetés. 24.00 Műsorismertetés.

BUDAPEST, 1.: 7.58 Műsorismertetés. 8.00 Idősebbek is elkészítik... Tévétorna. 8.05 Zeneszokások. 8.10 Műsorismertetés. 8.15 Műsorismertetés. 8.20 Műsorismertetés. 8.25 Műsorismertetés. 8.30 Műsorismertetés. 8.35 Műsorismertetés. 8.40 Műsorismertetés. 8.45 Műsorismertetés. 8.50 Műsorismertetés. 8.55 Műsorismertetés. 9.00 Műsorismertetés. 9.05 Műsorismertetés. 9.10 Műsorismertetés. 9.15 Műsorismertetés. 9.20 Műsorismertetés. 9.25 Műsorismertetés. 9.30 Műsorismertetés. 9.35 Műsorismertetés. 9.40 Műsorismertetés. 9.45 Műsorismertetés. 9.50 Műsorismertetés. 9.55 Műsorismertetés. 10.00 Műsorismertetés. 10.05 Műsorismertetés. 10.10 Műsorismertetés. 10.15 Műsorismertetés. 10.20 Műsorismertetés. 10.25 Műsorismertetés. 10.30 Műsorismertetés. 10.35 Műsorismertetés. 10.40 Műsorismertetés. 10.45 Műsorismertetés. 10.50 Műsorismertetés. 10.55 Műsorismertetés. 11.00 Műsorismertetés. 11.05 Műsorismertetés. 11.10 Műsorismertetés. 11.15 Műsorismertetés. 11.20 Műsorismertetés. 11.25 Műsorismertetés. 11.30 Műsorismertetés. 11.35 Műsorismertetés. 11.40 Műsorismertetés. 11.45 Műsorismertetés. 11.50 Műsorismertetés. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Műsorismertetés. 12.05 Műsorismertetés. 12.10 Műsorismertetés. 12.15 Műsorismertetés. 12.20 Műsorismertetés. 12.25 Műsorismertetés. 12.30 Műsorismertetés. 12.35 Műsorismertetés. 12.40 Műsorismertetés. 12.45 Műsorismertetés. 12.50 Műsorismertetés. 12.55 Műsorismertetés. 13.00 Műsorismertetés. 13.05 Műsorismertetés. 13.10 Műsorismertetés. 13.15 Műsorismertetés. 13.20 Műsorismertetés. 13.25 Műsorismertetés. 13.30 Műsorismertetés. 13.35 Műsorismertetés. 13.40 Műsorismertetés. 13.45 Műsorismertetés. 13.50 Műsorismertetés. 13.55 Műsorismertetés. 14.00 Műsorismertetés. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Műsorismertetés. 14.15 Műsorismertetés. 14.20 Műsorismertetés. 14.25 Műsorismertetés. 14.30 Műsorismertetés. 14.35 Műsorismertetés. 14.40 Műsorismertetés. 14.45 Műsorismertetés. 14.50 Műsorismertetés. 14.55 Műsorismertetés. 15.00 Műsorismertetés. 15.05 Műsorismertetés. 15.10 Műsorismertetés. 15.15 Műsorismertetés. 15.20 Műsorismertetés. 15.25 Műsorismertetés. 15.30 Műsorismertetés. 15.35 Műsorismertetés. 15.40 Műsorismertetés. 15.45 Műsorismertetés. 15.50 Műsorismertetés. 15.55 Műsorismertetés. 16.00 Műsorismertetés. 16.05 Műsorismertetés. 16.10 Műsorismertetés. 16.15 Műsorismertetés. 16.20 Műsorismertetés. 16.25 Műsorismertetés. 16.30 Műsorismertetés. 16.35 Műsorismertetés. 16.40 Műsorismertetés. 16.45 Műsorismertetés. 16.50 Műsorismertetés. 16.55 Műsorismertetés. 17.00 Műsorismertetés. 17.05 Műsorismertetés. 17.10 Műsorismertetés. 17.15 Műsorismertetés. 17.20 Műsorismertetés. 17.25 Műsorismertetés. 17.30 Műsorismertetés. 17.35 Műsorismertetés. 17.40 Műsorismertetés. 17.45 Műsorismertetés. 17.50 Műsorismertetés. 17.55 Műsorismertetés. 18.00 Műsorismertetés. 18.05 Műsorismertetés. 18.10 Műsorismertetés. 18.15 Műsorismertetés. 18.20 Műsorismertetés. 18.25 Műsorismertetés. 18.30 Műsorismertetés. 18.35 Műsorismertetés. 18.40 Műsorismertetés. 18.45 Műsorismertetés. 18.50 Műsorismertetés. 18.55 Műsorismertetés. 19.00 Műsorismertetés. 19.05 Műsorismertetés. 19.10 Műsorismertetés. 19.15 Műsorismertetés. 19.20 Műsorismertetés. 19.25 Műsorismertetés. 19.30 Műsorismertetés. 19.35 Műsorismertetés. 19.40 Műsorismertetés. 19.45 Műsorismertetés. 19.50 Műsorismertetés. 19.55 Műsorismertetés. 20.00 Műsorismertetés. 20.05 Műsorismertetés. 20.10 Műsorismertetés. 20.15 Műsorismertetés. 20.20 Műsorismertetés. 20.25 Műsorismertetés. 20.30 Műsorismertetés. 20.35 Műsorismertetés. 20.40 Műsorismertetés. 20.45 Műsorismertetés. 20.50 Műsorismertetés. 20.55 Műsorismertetés. 21.00 Műsorismertetés. 21.05 Műsorismertetés. 21.10 Műsorismertetés. 21.15 Műsorismertetés. 21.20 Műsorismertetés. 21.25 Műsorismertetés. 21.30 Műsorismertetés. 21.35 Műsorismertetés. 21.40 Műsorismertetés. 21.45 Műsorismertetés. 21.50 Műsorismertetés. 21.55 Műsorismertetés. 22.00 Műsorismertetés. 22.05 Műsorismertetés. 22.10 Műsorismertetés. 22.15 Műsorismertetés. 22.20 Műsorismertetés. 22.25 Műsorismertetés. 22.30 Műsorismertetés. 22.35 Műsorismertetés. 22.40 Műsorismertetés. 22.45 Műsorismertetés. 22.50 Műsorismertetés. 22.55 Műsorismertetés. 23.00 Műsorismertetés. 23.05 Műsorismertetés. 23.10 Műsorismertetés. 23.15 Műsorismertetés. 23.20 Műsorismertetés. 23.25 Műsorismertetés. 23.30 Műsorismertetés. 23.35 Műsorismertetés. 23.40 Műsorismertetés. 23.45 Műsorismertetés. 23.50 Műsorismertetés. 23.55 Műsorismertetés. 24.00 Műsorismertetés.

BUDAPEST, 1.: 7.58 Műsorismertetés. 8.00 Idősebbek is elkészítik... Tévétorna. 8.05 Zeneszokások. 8.10 Műsorismertetés. 8.15 Műsorismertetés. 8.20 Műsorismertetés. 8.25 Műsorismertetés. 8.30 Műsorismertetés. 8.35 Műsorismertetés. 8.40 Műsorismertetés. 8.45 Műsorismertetés. 8.50 Műsorismertetés. 8.55 Műsorismertetés. 9.00 Műsorismertetés. 9.05 Műsorismertetés. 9.10 Műsorismertetés. 9.15 Műsorismertetés. 9.20 Műsorismertetés. 9.25 Műsorismertetés. 9.30 Műsorismertetés. 9.35 Műsorismertetés. 9.40 Műsorismertetés. 9.45 Műsorismertetés. 9.50 Műsorismertetés. 9.55 Műsorismertetés. 10.00 Műsorismertetés. 10.05 Műsorismertetés. 10.10 Műsorismertetés. 10.15 Műsorismertetés. 10.20 Műsorismertetés. 10.25 Műsorismertetés. 10.30 Műsorismertetés. 10.35 Műsorismertetés. 10.40 Műsorismertetés. 10.45 Műsorismertetés. 10.50 Műsorismertetés. 10.55 Műsorismertetés. 11.00 Műsorismertetés. 11.05 Műsorismertetés. 11.10 Műsorismertetés. 11.15 Műsorismertetés. 11.20 Műsorismertetés. 11.25 Műsorismertetés. 11.30 Műsorismertetés. 11.35 Műsorismertetés. 11.40 Műsorismertetés. 11.45 Műsorismertetés. 11.50 Műsorismertetés. 11.55 Műsorismertetés. 12.00 Műsorismertetés. 12.05 Műsorismertetés. 12.10 Műsorismertetés. 12.15 Műsorismertetés. 12.20 Műsorismertetés. 12.25 Műsorismertetés. 12.30 Műsorismertetés. 12.35 Műsorismertetés. 12.4